

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

K. F. U. M.s
SEMINARIUM
1919 - 1944

REDAKTION:

FORSTANDER ALFR. CHRISTIANSEN

UNDER MEDVIRKEN AF

K. F. U. M.s SEMINARIESAMFUNDS

STYRELSE

KØBENHAVN 1944

FREDERIKSBERG
SEMINARIUM
Nylandsvej 27, Kbh. F
FA 5111

INDHOLD

	Side
Gunner Engberg: Fromme Ønsker for Seminariet	5
Alfr. Christiansen: K. F. U. M.s Seminarium 1919—1944	9
Harald Smith: Fjorten lykkelige Aar	23
Paul Beck: Kammeratskab i og med Naturen	27
Erik Schmidt-Petersen: Lærerne og Eugene	32
Holger Jørgensen: Et lille Hjerteauk	37
G. Gruelund: At være Seminarielærer	40
I. C. Gundelach: De første, trange Aar	42
P. Nørager Hansen: Jomsborg	45
Knud Gro-Nielsen: Lørdags- og Mandagsaftenerne	48
Mogens Møller: Seminaristen af i Dag	50
Alfr. Christiansen: Fænomenet „Nielsen“	53
Erik Danielsen: K. F. U. M.s Seminariesamfund	58
Holger Jørgensen: Seminariesamfundets Sang	62
Gaule Elevers Jubileumsgave	63
I. Elgaard: Læreren maa have løst sine egne Problemer	64
Johannes Nielsen: Om at holde sig frisk	68
Aage Nørfelt: Lærergerningen — Drøm og Virkelighed	72
Parley Hager: Det faste Punkt	76
Fortegnelse over Bestyrelsens Medlemmer	79
Seminariets Lærere	80
— Dimittender 1920—1944	82

FROMME ØNSKER FOR SEMINARIET

AF SOGNEPRÆST GUNNER ENGBERG

Professor *Høffding* definerede en Gang „fromme Ønsker" som Ønsker, der ikke har nogen Udsigt til at gaa i Opfyldelse.

„Hvorfor dog det?" sad jeg og tænkte; „de *fromme* Ønsker har vel endelig bedre Udsigter end andre Ønsker! Fromme Ønsker gaar dog om ad *Gud*, mens saa mange andre Ønsker er ud i det Blaa".

Men Ønsker skal jo næres, som Regel ogsaa nævnes, for at have nogen Chance for at gaa i Opfyldelse.

Her er nogle, som næppe er nævnet før i denne Form. Gud give, de en Gang maatte gaa i Opfyldelse for K. F. U. M.s Seminarium!

Seminarieelever har for lidt Tid, synes jeg. De skal kunne saa meget af saa mange Slags.

I Grunden burde de lære en Del af Stoffet *udenad*. En god Underviser er vel mere *Fortæller* end „Hører", som man kaldte dem i sin Tid (før Grundtvig). Det er meget bedre, naar Læreren kan fortælle, med Blikket hos Børnene, end naar han læser op, med Øjnene i en Bog.

Skal man fortælle noget, som i Bogen har fladt Sprog og er af vitaminfattigt Indhold, saa maa man have Fantasi og Dristighed og bruge sit eget Sprog. Men mange bibelske Fortællinger og Stykker af Sagn og Saga forringes ved at omskrives. Saadant Kærnestof i klangfuldt Sprog skulde derfor helst læres udenad.

Men skal en Voksen lære Prosatekst udenad, kræver det Terperi og mere Terperi, hvilket altsaa lønner sig til Børnenes Glæde siden i Skolestuen. Fliden og Ihærdigheden leve paa Seminariet!

Men for de vordende Læreres egen Skyld maatte man ønske, de havde rigere Lejlighed til at øve deres Flid og Udholdenhed i *et frit Studium*, hvor alene Lysten drev Værket.

Specialelæsning og Aarsarbejder imødekommer i nogen Grad dette mit Ønske. Men der er ikke rigtig Tid til at *fordybe sig*.

Jeg kunde ønske de Unge, de velbegavede og nysgerrige, den Glæde: i største Ro at kunne gaa til Bunds i bare eet Spørgsmaal, om det saa var en Detaille saa lille som en Fingernegl sammenlignet med Omfanget af al den Viden, de nu flygtigt snuser til. Noget, de valgte af Lyst, og hvori de kunde opleve Studiets, den selvstændige Undersøgelses Glæde. Har man grundig Viden paa bare eet Omraade, er man for Livstid befriet for det, som kaldes „Seminarisme“. Har man ført blot een lille Undersøgelse til Bunds, véd man for Resten af Livet, hvor overfladisk al Ens øvrige Viden er.

Seminarieelever har endvidere for ringe Tid til rigtig *at leve Ungdomslivet* og leve det i *Fællesskab*, sammen.

„Ungdommen“ siger *Grundtvig*¹⁾ „er Livets Sommerdage, med Fuglesangen og de grønne Lunde, med Blomster-Vrimlen og Snogene derunder, med den vide, tit vildsomme Omvanken og de smilende Udsigter fra alle Høje“.

Mynster mener²⁾, at der er faa, som „virkelig have en lykkelig Ungdom. I de fleste Unge gærer der saa meget, som er nær ved at sprænge Brystet, inden det nogenledes faar af bruset; de ville saa meget, og formaa saa Lidet, begynde og slippe igen; de kunne nyde med fuld Sjæl, men der tilbydes dem saa lidet at nyde, og den største Del af denne stormfulde og udannede Tid i Livet gaar dog hen i Ønsker og Savn“.

„Gæringen er aldeles fornøden, for at Vinen kan fremkomme — kun at Gæringen lykkes vel“.

Hostrup har ikke blot skrevet muntre Komedier om Ungdomslivet og prægtige Ungdomssange, men ogsaa Aages Længselsdigt³⁾ og tillige et tragisk Digt om, hvordan det ofte gaar de Unge⁴⁾.

Og hvad har ikke *Bjørnson* og *Ibsen* givet til Hjælp for de Unge, — at Gæringen maa lykkes vel! En Ungdom, „som drømmer af det store svundne og længter mod det end ej vundne“.

Hos *Welhaven* hedder det: „Salig den Isse, som Begejstrings Ørn har svævet over med de brede Vinger! Salig den Strid: at være gennembævet af navnløs Higen under Vanmagts Kval, og dog tilsidst at vorde mægtigt hævet til store Syner over Jordens Dal⁵⁾“.

Christopher Bruun hævder, at „højere end Ungdommens Begejstring stiler, naar ikke gerne Manddommens Kraft. Det, som et Menneske ikke glødede for i de unge Dage, det arbejder han ikke lettelig for som Mand“.

„At være Digter er ikke at skrive Poesi, det er at leve Poesi“. Han

¹⁾ Kirke-Spejl 1871 S. 283. ²⁾ Meddelelser om mit Levned 1854 S. 38.

³⁾ „Mester og Lærling“, 1. Akt. ⁴⁾ Ungdomstiden. Efterladte Digte Side 115.

⁵⁾ Ganymedes. Norsk Lyrikk gjennem tusen Aar II S. 26.

selv lærte i sin Ungdom „at gløde for en fager Tanke", og „føjte sig bunden til de store Syner med sin bedste Kærlighed"¹⁾).

Ingenting, hverken gode Eksaminer eller selvstændigt Studium, maa K. F. U. M.s Seminarium ønske sine Elever saa meget som *el rigt Ungdomsliv*, „hvoraf Ens Livs Elv siden rinder ud", som jeg engang hørte *Viggo Ullmann* udtrykke det. „Et Menneske bliver vel mindre, men sjældn mere, end det i sin Ungdom drømte og haabede".

„Frygteligere kender jeg intet end et vejløst, forvildet Menneske, der fattes Livets Kærne, om hvilket alt, hvad vi skal modtage, skal samle sig for at fremme vort indre Liv; frygteligere intet end den indre Sønderrevet-hed i en Sjæl, der søger Fred og en Begyndelse til et Liv og ikke finder den, der søger sig selv og sin Gud og søger begge forgæves"²⁾).

Hvilket skulde K. F. U. M.s Seminarium ønske sin Ungdom i højere Grad end Fred med Gud, Afklaring og en Ungdomstid, som gør dem „rige paa Kundskab og rige paa Livskraft, Varme og Fylde."³⁾

Kan ikke enhver blive som *Baard Skolemester*, det nordiske Ideal af en Lærer, som følger sine Elever Ungdommen igennem, saa skulde han dog være som Kaj Munks Lærer: „Alt det, han holdt af i Livet, vilde han ogsaa gerne have os til at holde af".

— Jeg tvivler ikke om, at Seminariet igennem 25 Aar har tilstræbt alt dette. Engang har jeg udtrykt det Ønske, at dette Seminariums Specialitet maatte være *den festlige Hverdag*.

Men „Hagers Højskole" gik ind, og hvor skulde der blive *Tid* til at virkeliggøre disse Drømme. Tid og Lejlighed! De Unge har for lidt sammen, trods Sammenkomsterne igennem mange Aar og Efteraarsferien paa Jomsborg.

Hvad mangler vi som Supplement til Aarene under Eksamenkravene?

K. F. U. M.s Seminarium ligger i Hovedstaden, „hvorfra Vantroen bredte sig over Landet, og hvorfra alt, hvad der skal udbrede sig over Landet, maa udstrømme"⁵⁾).

Seminariet ønsker *egen Bygning*. Et godt Billede fortjener en passende Ramme.

Men privat ønsker jeg endnu mere, og dette er et „fromt" Ønske, at vi havde *et lille Kollegium* og tolv—femten *Fripladser* paa dette, hvor de, som vilde, kunde tilbringe et femte Aar, økonomisk sorgfrit, med Lejlighed til at lære lige, hvad de vilde, med Vejledning i deres Læsning, og med Kammerater at diskutere deres for Tiden Kæpheste med.

!) Christopher Bruun: Folkelige Grundtænk Side 9, 11, 13.

³⁾Sibbern: „Gabrielis' Breve", dateret 1. Dec. 1813. ³⁾ Grundtvig „Mands Minde".

⁴⁾ Kaj Munk: Foraaret saa sagte kommer. Erindringer S. 79, 83.

⁵⁾ Grundtvig: „Nyaars-Morgen". Begrups Udgave Side 25.

Hvilke? *Hvilkesomhelst!*

Men for blot at tage Eksempler fra foranstaaende:

Høffding-Periodeos Plads i dansk Aandsliv. *Grundtvigs* Historiesyn. Hvem var i Grunden / *P. Mynster* eller hans Antipode *Søren Kierke-gaard? Hostrup* som folkelig Forfatter. *Welhaven-Wergeland-Tiåen* i Norge. *Christopher Bruun. Sibbern* i „Gabrielis' Breve". *Kaj Munk. Grundtvigs* Tanker om Opdragelse, Eksempel: „Aabent Brev til mine Børn 1839". Eller hans „Rimbrev til nordiske Paarørende" (Nordens Mythologi 1832).

Emnerækken er uendelig og kunde hentes fra ganske andre Fag.

Først og fremmest skulde de Unge paa Kollegiet *opleve Ungdomslivet* i et Samvær, der ansaas for lige saa betydningsfuldt som Arbejdet.

Hver Dag Kl. 3—4 skulde der være en The- og Tobakspavse, hvori alle deltog, et stort Frikvarter, hvori Venskabet knyttedes. Og hver Uge skulde der være en kammeratlig Diskussionsaften, hvortil Emnet hentedes frem fra det, som var paa Dagsordenen, eller fra den enkeltes Studium. Man kunde til saadanne Aftener indbyde en virkelig Fagmand, som satte Tingene — og Taleren — paa Plads.

Hvilke Elever vilde give et saadant femte Aar til Seminariet?

Mange, naar de fik det gratis og anede, hvad det kunde give. Mænd af Rikkitikki-tavi-Familjen, hvis Valgsprog er: „Løb hen og find ud af det¹⁾". Folk, der vilde arbejde paa egen Haand og vilde se nøjere paa et eller andet Emne. De, i hvem Livsspørgsmaalene var rejst, og som vilde have dem løst (nogenlunde), inden de gik ud til Livets Skolegerning.

Naturligvis: Unge Mænd, som havde modstaaet Tidens Kissejav efter at blive forlovet, som trøstigt og tappert lod sig nøje med Drømmen: Hun gaar et Sted... den Tid, den Glæde! Mænd, som — for Fremtidens Skyld — foretrak et Aars Jomsborg i Kammeraters Lag forud for Lærergerning og Hjemliv.

Dér skulde de opleve Ungdomslivet sammen og det første Studiums Glæde, og *de*, som fik dette Belønningsaar med, vilde i hvert Fald aldrig siden glemme K. F. U. M.s Seminarium.

Jeg kan sige omtrentlig, hvad dette fromme Ønskes Virkeliggørelse vilde koste: en halv Million Kroner.

„Men det er jo utænkeligt!"

Min Herre, der hændes i Verden dog de allersælsomste Ting²⁾.

Ogsaa dette kunde maaske hænde K. F. U. M.s Seminarium.

Dette er mit Ønske for Jubilaren,

¹⁾ Kipling. ²⁾ Drachmann: „Prinsessen og det halve Kongerige."

K. F. U. M.s SEMINARIUM 1919—1944

AF SEMINARIEFORSTANDER ALFR. CHRISTIANSEN

Den Mand, som først tænkte de to Tanker — K. F. U. M. og Seminarium — sammen til een, er Sognepræst Gunner Engberg — dengang Generalsekretær i K. F. U. M. i København. Saadan noget er sjældent tilfældigt. Engberg var, som begejstret og tro Discipel af Olfert Ricard, eet med K. F. U. M.-Bevægelsen. Han var vokset op i den fra Dreng og havde oplevet dens rivende Vækst i Aarhundredets to første Tiaar, ikke blot herhjemme, men bogstavelig i alle Verdensdele, men havde tillige, maaske som en Arv fra sit Barndomshjem, den grundtvigsk prægede jyske Præste-gaard, en Indstilling paa det folkelige og pædagogiske, som gjorde det naturligt for ham at sætte K. F. U. M. ind paa Opgaver af denne Art.

I Seminariets Program for 1923 skriver Engberg selv om „*Hvorfor K. F. U. M. fik Seminarium*“ følgende:

„Der kan indenfor „Kristelig Forening for unge Mænd“ i Danmark leves *et meget lykkeligt Ungdomsliv*. Jeg kan udtrykke mig mest kortfattet, hvis jeg maa sige det personligt: Jeg ved ingen Steder i vort Land, hvor der lyder flere Sange, hvor der kan findes et bedre Kammeratskab, og hvor man bestiller mere end i K. F. U. M. Dette Arbejde gøres under en Verdenshorisont, med ikke ringe Virkelighedserkendelse og med det inderlige Ønske, at de unge maa faa Hjælp nok, saa de „ikke skal mangle Ballast i Fartøjet, naar de hejser deres store Sejl og stævner ud paa deres Opdagelsesrejse“ (C. Hostrup). Ud af et saadant rigt Ungdomsliv vil nødvendigt gro Interesser for *andres*. Og dette er den første Grund til, at K. F. U. M. har ønsket sig et Seminarium: for at faa en ny Berøringsflade med dansk Ungdom, for at hjælpe til, at ogsaa unge Seminarieelever kan faa det rige Ungdomsliv, vi kender, og have dette som Baggrund for deres Livs Gerning blandt Børn og Unge.

Den anden Grund var den, *at unge K. F. U. M.'ere fik Lyst at være Lærere*. I mange Tilfælde har K. F. U. M. selv givet dem denne Lyst, Ungdomsarbejdet har sat dem i Gang, naar de personligt duede; de er begyndt at hjælpe til i K. F. U. M.s Drengearbejde; deres Sans for Børn og Lyst til Omsorg blev vakt og voksede; somme af disse unge Mænd var i Grunden Lærere, inden de blev Lærere; det var derfor kun

naturligt, at de ønskede den autoriserede Læreruddannelse, og at de vendte sig til K. F. U. M. med Spørgsmaalet: „Har K. F. U. M. intet Seminarium?"

Den tredje Grund for et saadant er den, at det kan dog vist lade sig gøre i nogen Grad at *lære Lærerne Ungdomsarbejde, mens de endnu gaar paa Seminariet*. Jeg ved nok, Tiden er knap og Fagene mange. Men en Undervisning, der aldrig fuldstændig taber det kristelige Ungdomsarbejde af Syne, et Seminarium, som bærer K. F. U. M.-Navn, og hvor unge Mænd, der ikke har haft Lejlighed til at lære Ungdomsarbejdet at kende, hver Dag omgaas Kammerater, der er vokset op med dette, et saadant Seminarium vil dog vist, mens det *faglige* passes, og *Barnet* aldrig glemmes, i nogen Grad kunne indstille sine Elever ogsaa paa Ungdomsarbejde. Kan dette ske, da er det højst betimeligt i disse Aar, da man taler saa meget om „Ungdomsskolen", og da man i Sogne, der vælger ny Lærer, saa ofte siger: „Det var jo rigtignok rart at faa En, som ogsaa kunde være noget for de Unge!"

Som en fjerde Grund for et K. F. U. M.-Seminarium vil jeg gerne nævne dette: *K. F. U. M. har Lyst at gøre sin særlige Indsats i Lærerverdenen*. Naar man tænker paa, hvad Grundtvigianismen har betydet for dansk Skoleliv, — naar man saa Indre Missions Seminarier vel-besøgte, selv i de nyligt gennemlevede magre Aar, saa var det næppe urimeligt, at K. F. U. M. sagde: „Lad os ogsaa faa Lov at prøve!" I sønligt Forhold til Indre Mission, aabent vendt imod alt. dansk Aands-liv, vil *denne* Ungdomsbewægelse maaske ogsaa skabe *sine* „Lærertyper" til aandelig Velsignelse og til praktisk Nytte for den danske Skole".

Efter at Tanken havde faaet Tilslutning indenfor Fællesbestyrelsen for K.F.U.M. og K. F. U. K. i Danmark, henvendte man sig til Ministeriets Konsulent i Sager vedrørende Folkeskolen og Seminarierne, Professor N. A. Larsen, for at faa Raad angaaende dens Virkeliggørelse, og han henviste Foreningen til Forstander Lautrup Jørgensen, „Den danske Realskoles Seminarium", som paa det Tidspunkt havde Planer om at afstaa Seminariet.

Dette var blevet oprettet i 1907 (vistnok som en Arvtager til „Vesterbro Seminarium"). Lautrup Jørgensen var Realskolemand og havde givet Seminariet en Særstilling, hvorved det specielt sigtede paa at uddanne Lærere til *Realskolen*. Der optoges kun Elever med en god Real-, Præliminær- eller Studentereksamen, og det blev derved muligt udover det sædvanlige Lærereksamens-Pensum at give Eleverne en videre Uundervisning i fremmede Sprog, Matematik og Kemi.

Lautrup Jørgensen var i Besiddelse af stor Dygtighed baade som Lærer og som Administrator, og Seminariet havde en god Position — især som nævnt i Realskolekredse. Naar han var betænkelig ved at føre Seminariet videre, skyldtes det Lokalevanskeligheder og vel ogsaa økonomiske Vanske-

ligheder, idet Elevtilgangen til Seminarierne ved Verdenskrigens Slutning var meget ringe.

Overdragelsesdokumentet blev underskrevet i Marts 1919, Overtagelsen fandt Sted pr. 1. August.

Fra Fællesbestyrelsen udsendtes Indbydelse til godt en Snes Mænd fra hele Laudet om at samles for at danne en Bestyrelse for Seminariet og udforme Vedtægter, idet det var Tanken at gøre Seminariet til en selvejende Institution. Det var Folk med en vis Tilknytning til K. F. U. M. og repræsenterende Skole, Kirke og praktisk og økonomisk Indsigt. De allerfleste sagde ja, og det første Møde holdtes 6. Marts 1919 i K. F. U. M. i København.

Den formelle Tilknytning til K. F. U. M. bestaar i, at Fællesbestyrelsen for K. F. U. M. og K. F. U. K. i Danmark skal godkende enhver Supplering af Seminariets Bestyrelse. Købesummen fremskaffedes ved Bidrag fra hele Landet. Det har ofte glædet mig at tænke paa, at Seminariets første „Indtægt" var et Bidrag fra Olfert Ricard; han sendte uopfordret 1000 Kroner. Formanden foretog en Rejse til seks jyske Byer og indsamlede ved Venners Hjælp 14000 Kroner; Engberg er flink til at indsamle og Jyder er flinke til at give!

Paa det første Møde valgtes undertegnede til Forstander. Jeg var dimitteret fra „Den danske Realskoles Seminarium" i 1912 og og havde siden da haft nok at gøre med at passe tre Ting: mit Arbejde som Kommunelærer i København, Ledelsen af K. F. U. M. i Valby og et Engelskstudium ved Universitetet, som denne Udnævnelse satte Punktum for. Med min nærmeste Ven Rudolf Bruhn, havde jeg Aaret før fantaseret om, at vi sammen skulde prøve at lede en Lærerskole; i Sommeren 1918 fik jeg paa en Sommerlejr et Brev fra ham, adresseret *Seminarieforstander* Alfr. Christiansen, hvori han vendte tilbage til denne sin Yndlingstanke, som jeg ikke for Alvor troede paa og efter hans pludselige Død i Oktober 1918 ganske slap af Syne uden at ane, at den faa Maaneder efter skulde møde mig — men desværre mig *alene* — i yderst konkret Form, nemlig med kun faa Dages Betænkningstid. Jeg følte mig ikke Opgaven voksen, havde ikke umiddelbar Lyst til at gaa i Gang med den, men maatte dog tage imod den. Havde jeg været ti Aar ældre, havde jeg næppe vovet det; men en 29-aarig har endnu Ungdommens Dristighed — lykkeligvis, jeg har i hvert Fald aldrig fortrudt den Afgørelse, omend jeg ofte har savnet mine Skoledrenge.

Der var Vanskeligheder nok at gaa i Gang med for den nye Bestyrelse, ja, der var næsten ikke andet end Vanskeligheder, og det af den alvorligste Art.

Seminariet havde hidtil boet til Leje i øverste Etage af Skolebygningen Frederiksbergallé 22, hvor Frederiksberg Realskole havde til Huse. Det var ret daarlige og uhyggelige Lokaler, og Lejemaalet var opsagt til den følgende Somrner, fordi Bygningen skulde overgaa til anden Brug. Skolen

havde været Seminariets Øvelsesskole, men skulde efter et Aars Forløb ophæves. Vi havde altsaa et Aars Frist, hvor vi kunde fortsætte i det gamle Spor, og stod derefter uden Lokaler og uden Øvelsesskole — et Par slemme Ting at mangle for et Seminarium! Naar jeg siden har tænkt tilbage paa disse første Tider, har jeg vaklet mellem to Bedømmelser af Starten: *utrolig Letsindighed* eller *beundringsværdigt Mod*? Der var hos den første Bestyrelse med Engberg i Spidsen en Tro paa Sagen og en Begejstring for Opgaven, som trodsede alle Vanskeligheder. I Forretningsudvalget sad fra Begyndelsen to betydelige Mænd med stor pædagogisk Indsigt, Rektor I. M. Hertz og Sognepræst E. Albeck. Efter et Aars Forløb blev de begge kaldet til Sønderjylland, henholdsvis som Rektor ved Sønderborg Statsskole og Forstander for Tønder Statsseminarium. De forblev i Bestyrelsen, men erstattedes i Forretningsudvalget af Inspektør Vilh. Vaupell (De forenede Kirkeskoler) og Viceskoledirektør H. Th. Riitzebeck, Frederiksberg. Under de første Aars store Vanskeligheder var saadanne Mænd os til meget stor Hjælp.

Den 20. August 1919 Kl. 10 begyndte Seminariet under sit nye Navn Undervisningen. Elevtallet var meget beskedent, i de to overtagne Klasser 16 og 17, i den nye I Kl. kun 7 (det Aar var for alle Seminarier Bølgedalens Bund). De ældre Klasser var tydeligt reserverede overfor den ventede nye Kurs. Intet Under — det er aldrig behageligt at blive solgt sammen med Inventar og Materiel! Det maa dog siges, at de var loyale overfor den nye Ledelse, og da jeg paa min Side søgte at vise Takt overfor deres Situation, kom der snart et Tillidsforhold i Stand. Alligevel stod mine „egne“ 7 mit Hjærte et Stykke nærmere. Der kommer unægtelig ogsaa lettere Intimitet over Undervisningstimerne, naar Klassen kun er paa 7. Forøvrigt voksede Holdet inden Dimissionen til 11.

I Efteraarets Løb blev Lokale- og Øvelsesskoleproblemet løst. Det var Frederiksberg Kommunes Skolevæsen, som reddede Situationen for os, og dermed var det Samarbejde grundlagt, som siden da har betydet saa meget for Seminariet. La Coursvejens Skole blev stillet til Raadighed som Øvelsesskole, og Lokaler blev overladt os til Brug efter Kl. 14. Det var ikke saa godt at have Undervisning fra 14—20, og det var ikke tilfredsstillende at arbejde i Lokaler, som var indrettet til anden Brug. Til Gengæld var det en meget befrugtende Atmosfære at færdes i for Eleverne. La Coursvejens Skole var netop paa det Tidspunkt Hovedstadens Mønsterskole. Et fortrinligt Personale under Inspektør Arvins Ledelse arbejdede sammen med Liv og Lyst paa Virkeliggørelsen af de pædagogiske Idéer, som efter Krigen var sat paa Dagsordenen i mange Lande. Det var endnu ikke de yderliggaaende Frihedsidéer, men først og fremmest Arbejdsskoletankerne i Kerschensteiners Aand. La Coursvejens Skole havde lige faaet Danmarks første Skolelæsestue. — Det var to gode Aar, vi havde paa La Coursvej.

Længere varede det nemlig ikke. Det var hverken for Skolen eller Seminariet tilfredsstillende at dele Lokaler paa den Maade, og Kommunen

havde ogsaa udtrykkeligt tilkendegivet, at denne Ordning maatte betragtes som en *midlertidig* Haandsrækning til Seminariet. Forretningsudvalget havde atter travlt med at søge Lokaler. Gunner Eng-berg var paa det Tidspunkt Sognepræst paa Strynø, og Inspektør Vaupell var Forretningsudvalgets Formand og arbejdede med stor Kærlighed og Udholdenhed paa at skaffe Seminariet de bedst mulige Arbejdskaar. Adskillige Udveje blev forsøgt og maatte opgives. Den mest interessante bør dog vist nævnes. Det var daværende Undervisningsminister Jacob Appel, som udkastede den Idé, at Staten kunde stille

Chr. Winthersvej 3.

Augustenborg Slot til Raadighed for Seminariet. Det havde i den tyske Tid været anvendt til Kvindeseminarium og havde nu staaet ledigt siden Genforeningen. Det var i mere end een Forstand et langt Spring fra Landets Hovedstad til Als; men efter at Formanden, Kassereren, Overretssagfører L. Egholm, og Forstanderen havde været derovre for et bese Forholdene, var man parat til at vove dette Spring. Man var langt fremme i Forhandlingerne om Slottets Istandsættelse og Lejebetingelserne. Augustenborg By var meget interesseret, Byraadet havde vedtaget at stille den kommunale Skole til Raadighed som Seminarieskole. Seminariets Elever var blevet spurgt og de allerfleste var villige til at flytte med — da pludselig Ministeriet slog om og meddelte, at der alligevel ikke blev noget af Sagen. Kort Tid efter blev Bestemmelse truffet om at benytte Slottet til Sindssygehospital. JNogen *dy b* Skuffelse beredte det os ikke, og det er dog vist et Spørgsmaal, om ikke Seminariets Eksistensmuligheder og Eksistensberettigelse havde været betydelig ringere i Augustenborg end paa Frederiksberg. Men indtil for faa Aar siden gemte jeg endnu i en Skuffe den Stabel Prospektkort fra Augustenborg Slot og By, som blev indkøbt som Agitationsmateriale paa den berømmelige Rejse til Als i 1921. Det blev et beskedent „Slot" paa Frederiksberg, vi fik i Stedet; men det blev til Gengæld vort eget. I Sommeren 1922 overtog vi „Dagmar Nielsens Pigeskole" paa Chr. Winthersvej. Der var 5 Forberedelsesklasser, som gradvis omdannedes til Fællesklasser og suppleredes med en 6. og 7. Klasse for de Børn, som ikke gik over til Mellemskoleundervisning. Saa-ledes havde vi nu vor egen Seminarieskole. For at faa Plads til Seminariet maatte der tilbygges en Fløj, og samtidig foretoges der visse Forbedringer af den overtagne Bygning. Arbejdet paa Tilbygningen trak ud til henimod Jul, og de nye Lokaler indviedes ved en Fest den 12. December. Formanden holdt Festtale, og Seminariets Kor og Orkester udførte en Kantate.

Paa Bjergtårn med Herr Gruelund (Stevns).

Det var beskedne Forhold, vi fik; men alt var nyt og pænt, vi havde faaet Foden under eget Bord, og Glæden var stor hos os alle. Ikke mindst glædede Eleverne sig over, at vi igen kunde gaa over til Formiddagsundervisning.

Det første Aar fortsatte Frk. Dagmar Nielsen som Skolens Bestyrerinde, og de to Praktikledere fra La Coursvej-Tiden, de senere Skoleinspektører

paa Frederiksberg O. Hessellund og J. Hørbøll, forestod Praktikundervisningen. I 1923 ansattes Harald Smith, som indtil da havde været Overlærer ved Haderslev Statsseminariums Øvelsesskole, som Skolebestyrer og Leder af Praktikuddannelsen.

Der fulgte en Række lykkelige Arbejdsaar i den venlige, sollyse Skolebygning paa Chr. Winthersvej. Elevtilgangen var god, baade til Seminarium og Skole. Plads var der ikke meget af; det vrirmede med Børn og Ungdom i og om Bygningen; det gav personlig Kontakt, ogsaa i Ordets bedste Forstand. Der var et fuldt harmonisk Samarbejde præget af ungdommelig Iver og Hengivelse til Opgaverne. Seminariet „fandt sig selv" i disse Aar, fik sit Ansigt og sine Traditioner. Hertil bidrog ogsaa, at den lille Kreds af faste Lærere, som det fra Begyndelsen havde været vor Hensigt at tilstræbe, nu arbejdede sig sammen. Den bestod af cand. theol. *P. Hager*, som havde været Religionslærer ved Seminariet siden 1912 og nu overtog Historieundervisningen og derved kom op paa fuldt Timetal, Gymnastiklærer *Paul Beck* (fra 1920), som efter Videreuddannelse i Naturhistorie ogsaa overtog dette Fag foruden Timer i Børneskolen, Seminarielærer *Holger Jørgensen* (fra 1921) med Regning, Matematik og Fysik og fra 1926 tillige Dansk Litteraturhistorie, Skolebestyrer *Smith*, som ogsaa underviste i Tysk, og fra 1924 Adjunkt *G. Gruelund*, som ganske vist kun havde de faa Geografitimer, men alligevel følte sig saa knyttet til Seminariet og deltog saa meget i Seminariets Liv, at han fremfor nogen af de andre Timelærere følte sig som hørende med til den faste Stab. Ogsaa Sanglæreren, Kommunalærer *Rich. Paulsen*, maa nævnes i denne Forbindelse, han har været knyttet til Seminariet siden 1917.

Blandt Traditionerne maa nævnes det aarlige September-Stævne paa „Jomsborg" ved Isefjorden med 3, 4 Dages festligt Samvær af Elever fra

alle Klasser og Lærere. Det begyndte i 1921 og har været fortsat siden til stor Styrkelse af Samfølelsen. Ogsaa Skoleaarets Fester — Dusfest, Julefest, Fastelavnsfest og Dimissionsfest — fandt deres varige Form.

En god Idé gennemførtes et Par Aar, men maatte atter opgives. Det var den saa-kaldte „Hagers Højskole" (efter

Idéens Ophavsmand). Eleverne samledes til en Fællestime Kl. 2 — 3 en Gang ugentlig til frie Foredrag med Emner udenfor Pensummet, holdt i Reglen af Lærerne. Interessen herfor kunde ikke i Længden vedligeholdes — om til Beskæmmelse for Eleverne eller Lærerne, tør jeg ikke afgøre!

I disse Aar faldt ogsaa de eneste Udenlandsrejser, som vi har kunnet svinge os op til. I 1929 med 18 Elever til Thiiringerwald og Harzen — 13 Dages Fodtur, 67 Kr. — en frisk og dejlig Tur med Stig Hansen (Vandrelaugets Stifter) som Leder. Aaret efter med 10 Elever til Varmland — 14 Dages Cykletur med Deltagelse i kristeligt nordisk Seminariststævne i Arvika, 62 Kr. — ogsaa yderst vellykket. I 1930'erne kom Ordningen med gratis Befordring paa Statsbanerne til Skolerejser. Dette gode Tilbud holdt os fremtidig indenfor Landets Grænser, men gav os ogsaa Anledning til hvert Aar i Juni med en hel Klasse at foretage dejlige Ture,

.afvekslende til Sønderjylland (med Besøg i Slesvig og Danevirke) og Nørrejylland

(Viborg, Silkeborg, Aarhus og Mols).

I 1929 stiftedes K.F.U.M.s Seminariesamfund, hvorom der berettes andensteds i dette Skrift — ogsaa et Vidnesbyrd om, at der var vokset et Sammenhold frem

Vinterskovtur.

Mols.

og en stærkere Samfølelse med Seminariet. Hvad Undervisningen angaar, bør det — lidt forsinket — nævnes, at Bestyrelsen straks fra Starten var meget i Tvivl, om Seminariets Særstilling som Realseminarium burde opretholdes. Den havde sine undervisningsmæssige Fordele. Paa den anden Side afskar den nogle unge Mænd uden Foreksamen fra Optagelse paa det Seminarium, som de maaske som K.F.U.M.'ere netop gerne vilde søge til, og allerede fra 1920 blev Særstillingen opgivet.

Det var naturligvis aldrig vor Hensigt, at K. F. U. M.s Seminarium skulde være forbeholdt Elever med en kristelig Indstilling. Vi har ønsket, at Seminariets Præg og Tone skulde svare til dets Navn, hvad vel ogsaa i det hele og store har kunnet gennemføres, Vi har haft adskillige Elever, som personligt har staaet ret langt fra Kristendommen. Nogle af disse har muligvis af denne Grund befundet sig mindre godt paa Seminariet; men at det langt fra gælder dem alle, har vi haft tydelige Vidnesbyrd om. I Aarene paa Chr. Winthersvej paaførte jeg Elevens Kartotek kort Paategning om Medlemsskab i K. F. U. M. og F. D. F. Det viser sig, at noget over Halvdelen af Eleverne stod i disse Organisationer. For de senere Aars Vedkommende vil jeg skønne, at Tallet snarest har været lidt lavere. Lad mig for en Sikkerheds Skyld tilføje, at det naturligvis ikke falder mig ind, at denne udvendige Sondring skulde dække over Elevernes personlige Stilling til Kristendommen.

En anden Sondring har altid interesseret os en Del, nemlig mellem København og det øvrige Land. Vi har ønsket en ligelig Blanding af Elever

Nyelandsvej 27.

fra disse to Omraader, fordi vi mener at have set, at der derved opstaar en frugtbar Vekselvirkning. Nærmest ved dette var vi i 1920'erne, hvor lidt over Halvdelen kom udefra. I de senere Aar har Københavnerne udgjort mellem $\frac{2}{3}$ og $\frac{3}{4}$ af Eleverne, formodentlig fordi Opholdet i København har syntes for dyrt for de udenbys.

I 1930 vedtoges den nye Seminarielov, som ødelagde Idyllen paa Chr. Winthersvej. Uddannelsen udvidedes med et Aar, og desuden stilledes der nu Krav om Laboratorier, Sløjdsal, Læsestue m. m. som umuligt kunde indrettes i den lille Skolebygning. Situationen var med

andre Ord atter kritisk. Paa det Tidspunkt var Frederiksberg Kommune i Gang med Opførelse af nye Skoler i Byens Yderkvarterer, medens de ældre Skoler i de indre Kvarterer meldte stærk Nedgang i Børnetal. Bestyrelsen optog Forhandling med Skoledirektør Sofus Franck, som talte vor Sag i Skolekommissionen og overfor de andre

Gaardinteriør.

kommunale

Myndigheder, bistaet af Viceskoledirektør Rützebeek, som stadig var Medlem af Seminariets Bestyrelse.

Som for 10 Aar siden mødte vi atter fuld Forstaaelse hos disse Myndigheder. Man erkendte, at det var naturligt for et Skolevæsen af Størrelse som Frederiksbergs at vise aktiv Interesse for Læreruddannelsen, og man saa med megen Sympati paa Seminariet som gammel Frederiksberg-Institution. Seminariet glemmer ikke sin Taknemlighedsgæld til Frederiksberg Kommune, som to Gange i vor Historie har givet os den afgørende Hjælp til at føre Arbejdet videre.

Forhandlingerne resulterede i en Ordning, hvorefter Seminariet fik overladt Halvdelen af Kommuneskolen paa Nylandsvej 27 (den tidligere „Solbjergvejens Skole“) til Leje fra 1. Januar 1934. For tredie Gang prøvede vi da at flytte. „— Forlod baade Elever og Lærere kun med Vemod den gamle Skolebygning, varede det dog ikke længe, før vi forstod, hvor meget vi havde vundet ved Flytningen. Her var anderledes Plads at røre sig paa, her var langt bedre Arbejdsforhold, og *Livet* flyttede jo med, Kammeratlivet og det gensidige Tillidsforhold, der giver et Skoleliv dets Tryghed og Varme“. Saadan hedder det i Programmet. for 1934. Her fik vi nu

Organist Eriksen underviser.

indrettet Læsestue, Musikværelse med Orgel og Klaver og Lokaler til Naturhistorieundervisningen (Laboratorium og Undervisningslokale med Samlingerne). Gymnastiksal, Sløjdsal og Fysiklaboratorium deler vi med Kommuneskolen.

Børneskolen fik saa ogsaa Luft, nu den blev alene i Bygningen paa Chr. Winthersvej. Der blev Plads *tilovers* for en Gangs Skyld, og der indrettedes derfor en Lejlighed til Forstanderen i Mansard-Etagen.

Der viste sig i de følgende Aar Vanskeligheder for Skolens

Videreførelse. Praktikuddannelsen fik ved Seminarieloven af 1930 en betydelig Forøgelse og omfattede nu baade 3. og 4. Klasses Elever. Herved blev Skolen for stærkt belastet med Praktiktimer. Skolens to ældste Klasser var altid meget smaa. Undervisningen i Forberedelsesklasserne var saa god, at næsten alle Børnene bestod Optagelsesprøven til Mellemskolen og forlod Skolen fra 5. Klasse. Derved fik Skolen yderligere økonomiske Vanskeligheder. Samtidig var Tiden Privatskolerne meget ugunstig, saa de maatte give op den ene efter den anden, ogsaa i Tilgangen til 1. Klassen begyndte vi at spore Tilbagegang. Med Skoleloven af 1937, hvorefter en Købstadskole normalt omfatter 2 Mellem-skoleafdelinger, kunde vor Skole ikke mere gøre Fyldest som Seminariskole. Da samtidig Skolebestyrer Harald Smith per 1. September 1937 blev kaldet til Forstander for Ranum Statsseminarium, besluttede Bestyrelsen at ophæve Skolen.

Vi havde allerede i mange Aar haft den Ordning, at vore Seminarieelever fik supplerende Praktikundervisning paa Kommuneskolen, Nyelandsvej 23. Nu gik Kommunen med vanlig Imødekommenhed ind paa fremtidig at lade denne Skole fungere

Frederiksberg Svømmebad.

som Seminariets Øvelseskole, at bistaa med Afviklingen af Børneskolens Klasser og at overtage dens faste Personale. I 1939 afhændedes Bygningen paa Chr. Winthersvej.

Der har været talt om de gode Seminarieaar paa Chr. Winthersvej. I dem havde *Skolen* sin store Andel. Skolen var dog ikke bare et „Anhang" til Seminariet. Den havde i høj Grad sin selvstændige Betydning for de mange Hundrede Børn, som i Aarene 1922 til 1938 havde deres Skolegang her. Det skyldtes vel i første Række Harald Smith og hans Hustru, som begge deltog i alt Skolens Liv og Arbejde, men ogsaa den øvrige Lærerstab, som i Samarbejde med dem gav Skolen det personlige, hjemlige Præg, som fik saa stor Betydning for Børnene og deres Hjem. Der blev her ført Bevis for, at en Undervisnings og Opdragelses Resultater ikke er betinget af flotte ydre Rammer, men af Skolens Aand og Lærernes Indsats og Hjertelag. Om Skolen skriver Forstander Smith nærmere andensteds i Skriftet.

Om det sidste Tiaar paa Nylandsvej (1934—44) gælder det, at det især er præget af Ændringer paa Undervisningens Omraade. Udvidelsen med en Klasse og med nye Fag krævede Ansættelse af flere Lærere. Lærerfortegnelsen andensteds i Skriftet giver Oplysning herom. Blandt dem, som

Haastorp underviser.

har virket forholdsvis længe ved Seminariet, kan nævnes Skoleinspektør O. Møller Nielsen (Musik), Viceskoleinspektør R. C. Rasmussen (Sløjd), Viceskoleinspektør Broksø-Hansen (Skrivning), Kommunalærer Richard Damløv (Tegning) og Kommunalærer Aage Nielsen (Engelsk). De er alle i fuld Overensstemmelse med Seminariets Sigte og Tone, de tre sidste er udgaaet fra Seminariet i 1920'erne. Som Leder af Praktikuddannelsen har Viceinspektør Helge Haastorp som Smiths Efterfølger gjort et dygtigt og samvittighedsfuldt Arbejde.

Udvidelser og Ændringer i Undervisnings- og Eksamensbestemmelser krævede Tilpasning og Fornyelse af Lærerne (alene af denne Grund burde der vist af og til laves om paa Bestemmelserne, dog maa det sidste Tiaar vistnok siges i denne Retning at have givet *for* meget af det gode!). Der er givet en Del Plads indenfor Seminarieundervisningen til friere, mere individuelt præget Arbejde (Specialelæsning og Aarsarbejder). Dette har uden Tvivl været af det gode og staar i nøje Sammenhæng med Arbejdsskoleprincippet Fremgang i Folkeskolen. Og i Forbindelse hermed er en stadig voksende Del af Uddannelsen flyttet udenfor Klasseværelset, ikke blot til Laboratorier, Læsestue og Børneskole, men ogsaa ud i Naturen.

Vi fik vore faste Lejrskoleophold paa Gjorslev og Jomsborg, Lejrskolepraktik med Børneklasser først paa Ravnstrup siden paa Højstrup, adskillige Excursioner Aaret rundt (i Tilknytning til Naturhistorie, Geografi og Historie) og endelig Landsbyskoleopholdet i en halv Snes Dage for 3. Klasses

Mikroskop-Undersøgelse.

Elever, hvor en Række Lærerhjem gæstfrit har modtaget de unge vordende Kolleger. Disse stadige Afbrydelser af den skemamæssige Undervisning giver en Del Uro over Dele af Skoleaaret, men modvirker ogsaa den Fare for „Skoletræthed“, som Udvidelsen til 4 Aars Uddannelse rummede. Fra 1939 begyndte Seminariet at give 1. Klasse en ugentlig Time i Biblioteks-kundskab og Haandbogsøvelser ved Kommunalærer Jobs. Nielsen, som har specialiseret sig paa dette Felt. En saadan Undervisning er siden blevet gjort obligatorisk for Seminarierne. En Del af Undervisningen foregaar paa det smukke nye Kommune-

bibliotek. Ligeledes siden 1939 har vi udnyttet det nære Naboskab til Frederiksberg Svømmebad ved at give Eleverne Adgang til Svømmeundervisning. Siden har hvert Aar 10 — 20 Elever bestaaet Svømmelærereksamen.

25 Aar er ikke nogen lang Tid at se tilbage paa for en Institution. Og dog bringer et Tilbageblik en broget Mangfoldighed af Oplevelser frem i Erindringen og en stor Kreds af Mennesker, som har været i nærmere eller fjernere Berøring med det Liv, som er levet indenfor disse Rammer. Megen venlig Hjælp har vi faaet. Hos Undervisningsministeriets Embedsmænd har vi altid faaet en god Modtagelse. Gode Raad og Tilskyndelser har vi hentet hos Skolekonsulenterne, først Professor N. A. Larsen siden Statskonsulent E. C. Kaalund-Jørgensen. Det er tidligere omtalt, hvor meget vi skylder de frederiksbergske Skolemyndigheder. Alle de tre Skoledirektører, som har afløst hinanden, Thorbjørnsen, Sofus Franck og Ejnar Carstensen, har vi kunnet betragte som Seminariets Venner. Personalet paa de to Skoler, vi har samarbejdet med, La Coursvejens Skole under Inspektør Arvin og Nylandsvejens Skole under Inspektør I. Hørbøll, har mødt os med Tillid og Venlighed og har taget sig af Elevernes praktiske Oplæring med Iver og Forstaaelse. Ogsaa Tanken om de mange Censoransigter vækker gode Erindringer. Om dette gælder for *alle* Eksamenskandidater, ved jeg ikke; det gælder for os Lærere!

I denne Forbindelse maa Seminariets Bestyrelse nævnes. Dens Medlemmer har gjort deres Del af Arbejdet gennem de 25 Aar udelukkende af Interesse for Sagen. For mig som Forstander har Bestyrelsesmøderne været Festsdage, som jeg glædede mig til og opmuntredes af. Jeg har nævnt nogle Navne fra de første vanskelige Aar, jeg kan ikke gaa videre og nævne dem alle. Det er udenfor min Kompetence at takke min Bestyrelse; jeg har dog ikke kunnet undlade at give Udtryk for den varme Følelse, som fylder mig ved Tanken paa Bestyrelsens Medlemmer, de ikke faa, som er døde, og dem, der endnu trofast staar bag Seminariets Arbejde.

Indenfor Murene møder vi saa Kredsen af direkte Medarbejdere, de mange Lærere, som gennem Aarene har været knyttet til Seminariet. Det vilde føre for vidt her at gennemgaa hele Rækken for at give en Karakteristik af hver enkelt, hvor fornøjelig en saadan Opgave end kunde være. Det er vel ikke noget særligt for vort Seminarium, men fylder én dog med stor Taknemlighed at tænke paa, hvor harmonisk Samarbejdet har været fra først til sidst. Ingen Klikedannelse, intet indbyrdes Modsætningsforhold, ingen blot nogenlunde alvorlig Konflikt pletter Erindringen om dette Samarbejde. Vi trak alle i samme Retning; vi opfattede alle vort Arbejde ikke som en sur Pligt, men som en glædelig og taknemlig Opgave, som trods Fagenes Forskelligartethed dog for os alle havde det samme Maal: de unges personlige Udvikling og deres kommende Tjeneste i den danske Folkeskole.

Naar det gælder Eleverne, stiger Tallet til mange Hundrede. Det er

naturligt, at der blandt saa mange maatte være enkelte, som „faldt udenfor“, som ikke kom ind i Samarbejdets og Samlivets Fællesrytme. Man synes overraskende faa, men maa vel ogsaa regne med, at der var nogle, som forstod at maskere sig. Om Kammeratlivet bliver der talt andensteds i Skriftet. Det faar for Hovedparten af Eleverne paa et Storbyseminarium ikke den intense Karakter som paa et Landseminarium, men har dog givet mange af dem Værdier af varig Betydning.

Forholdet mellem Lærere og Elever har vistnok været mere frit end almindeligt. Det var navnlig iøjnefaldende i de første Aar og faldt saa helt naturligt for en K. F. U. M.-Mand. Siden er Udviklingen alle Steder gaaet i denne Retning. Maaske skulde vi paa visse Punkter have lagt lidt mere Vægt paa Formerne; som Helhed har Naturligheden dog kunnet finde sin passende Grænse. Det bedste, jeg ved at sige om Forholdet mellem Lærere og Elever, er — hvis jeg da ikke helt bedrager mig selv og skuffes af mine Øjne — at det har været et Tillidsforhold, hvor vi regnede med hinandens gode Vilje som noget selvfølgeligt. Derfor er det en Glæde og Forfriskelse at standse foran Dimittendholdenes Billeder, som de hænger i Række og Geled paa Lærerværelset. Det var unge Mennesker med Fejl og Mangler, som vi, deres Vejledere, var Mennesker med Fejl og Mangler, men en frejdig Ungdom, som vilde noget godt og som i Løbet af Uddannelsesaarene med stigende Styrke følte det Krav, som deres Fremtidsopgave stillede til dem.

Dette Festskrift er især udarbejdet med vore gamle Elever for Øje. Det kommer til dem som en Hilsen fra deres Uddannelsesaar. Det vil minde dem om det Syn paa Lærergerningen, som de dengang mødte, at det er en højt betroet Tjeneste for den Gud, som Folkeskolens Børn er døbt til at tilhøre, og for vort Land, hvis rige Arv de er bestemt til at overtage og forvalte.

FJORTEN LYKKELIGE AAR

AF SEMINARIEFORSTANDER HARALD SMITH

Det var en kold Dag i April Maaned 1928. da jeg gjorde min Entre ude paa Chr. Winthersvej. De gamle Villahaver derude var endnu ikke gravet, og der faldt intet varmende Solstref over Husmurene. Man havde Vintertøj paa og frøs om Næsen. Men for den, som var fortrolig med København, kunde der ikke være nogen Tvivl om, at det var Foraar. Det laa i Luften og i Lysvirkningerne; det kunde kendes paa Børnenes Leg.

Jeg var kommet fra Haderslev for at se paa Dagmar Nielsens Skole og K. F. U. M.'s Seminarium. Min gamle Ven, Forstander Alfr. Christiansen, havde meddelt mig, at der fra Sommerferien blev en Stilling ledig, som han mente passede for mig. Man søgte en Mand, som skulde være Bestyrer af Skolen og tillige Seminarielærer.

Og saa stod jeg nu paa den lille frederiksbergske Villavej og følte mig under Indflydelse af Foraarets Forjættelse og af alt det hjemlige og gammelkendte, som man jo altid længes lidt efter, naar man en Tid har været skilt fra det. Det kunde blive dejligt at tage en Gerning op paa dette Sted. Og jeg havde desuden længe næret et Ønske om at komme i Samarbejde med Alfr. Christiansen.

Ganske vist skuffede Bygningen mig ved nærmere Eftersyn. Den havde maaske været udmærket til sit tidligere Formaal som privat Pigeskole; men som Øvelsesskole havde den væsentlige Mangler. Lokalerne var smaa og daarligt udstyrede i Sammenligning med, hvad jeg var vant til fra Statsinstitutionen i Haderslev. Men Christiansen bemærkede, at det var jo ikke det ydre, det kom an paa; — hvor smaat havde ikke Ernst Trier begyndt i Vallekilde! Og jeg skulde nok blive glad for Børnene; det kunde han garantere mig.

— Christiansen fik Ret. Ja, han fik mere Ret, end han selv havde ventet. Hverken før eller siden har noget Arbejde i den Grad taget mig fangen som det, jeg dengang gik ind til. Man tabte sit Hjerte til det. Man blev eet

med den lille Skole og dens Elever. Og det gjaldt ikke blot mig, men lige saa vel mine Medarbejdere. Der skabtes et Fællesskab og en Samhørigheds-følelse, som jeg ikke har truffet ved nogen anden Skole. Ogsaa Børnenes Forældre følte dette, og derfor stod de trofast sammen om Skolen — uden nogen „Forældreorganisatori“, uden utidig Kritik og Kværuleren. Og Seminarieeleverne kunde beller ikke undgaa at mærke noget af den Aand og Tone, der raadede paa deres Øvelsesskole; det har jeg faaet mange Vidnesbyrd om siden.

Hvad var det saa, der gjorde „K. F. U. M.'s Seminariskole“ til det, den var? Hvad er Grunden til, at den trods sine ydre Mangler tegner sig i Erindringen med saa lys og varm en Glans?

Der er nogle, som vil anse mig for lidt enfoldig, naar jeg straks aabent vedkender mig, at jeg i de fjorten Aar, jeg ledede denne Skole, stadig havde en Fornemmelse af, at vort Arbejde paa en særlig Maade blev velsignet af Gud. Jeg ved godt, at dette kan lyde baade naivt og anmassende. Hvorfor skulde Gud vise speciel Interesse for en Flok „bedre Folks Børn“ og deres Lærere og Lærerinder? Alligevel kan jeg ikke komme bort fra, at saadan var det. Men det var saamænd ikke, fordi vi, der skulde undervise Børnene, paa Forhaand var mere fromme eller kristelige end andre. Jeg havde endda til at begynde med haft mine personlige Betæneligheder, fordi Navnet „K. F. U. M.“ syntes mig at forpligte for stærkt. Heller ikke var Forældrekrederen stort anderledes end ved Privatskoler i Almindelighed. Naar et Barn blev indskrevet, hændte det ikke sjældent, at Faderen eller Moderen bemærkede: „Ja, vi er jo ikke saadan religiøse; men vi holder paa, at vore Børn skal opdrages efter gammeldags Kristendom.“ Engang var der en Mor, der bekymret spurgte mig: „Hvad er det for en Sekt, Skolen tilhører?“ Hun havde i Vinduet i I. Klasse set en Bog, hvorpaa der stod „Metodisk Sangbog“, og det havde hun læst som „Metodistisk Sangbog“. Der var dog ogsaa dem, der — ligeledes efter en Bemærkning om, at de ikke selv var „religiøse“ — vidste saa temmelig god Besked med, hvad man maatte forlange af en „kristelig“ Opdragelse, og som i en af de uundgaelige Konfliktsituationer, der kan opstaa selv under de mest idylliske Forhold, konfronterede mig med Ordet om, at en Mands Vrede ikke udretter det, der er godt for Gud; jeg havde skældt deres Dreng saa groft ud, at jeg umuligt kunde være en god Indremissionsmand. Her var jeg i det heldige Tilfælde at kunne svare, at jeg ikke var indremissionsk, men at jeg som Skolemand hyldede de grundtvigske Principper, der indrømmede Opdrageren en langt friere Personlighedsudfoldelse. Og saa smilede vi til hinanden og enedes om, at Drengens Natur egentlig krævede en ikke alt for blid Paavirkning.

Efterhaanden kom der flere Dreng og Piger fra afgjort kristne Hjem, ikke af Overklassen, men af den jævne Middelstand. Og det var en Glæde at se, hvorledes mange af Forældrene sluttede op om Morgenandagten; der kunde være stuvende fuldt i den lille Gymnastiksal hver Morgen, og vi

lagde, saa ydmygt og barnligt som enhver af os kunde det, Dagen i Guds Haand. Dette har jo nok ogsaa gjort sit til, at den rette Aand kom til at raade i vort Arbejde og Samvær.

Iøvrigt skal det ikke glemmes, at der var gode Traditioner at føre videre fra Dagmar Niensens Tid. Skolen havde altid været ledet som en kristen Skole, og Lærerinderne, der blev „overtaget“, da Seminariet købte Skolen, bragte med sig den Sans for Orden med Smaatingene, som kendetegner den private Skole, og dertil en levende og intim Interesse for det enkelte Barn. Her var for mig adskilligt at lære, som jeg i høj Grad har maattet paaskønne.

Men fremfor alt: Hvor var der mange vidunderlige Børn i Skolen paa Chr. Winthersvej, og hvor har jeg tit sendt dem og deres Hjem en venlig Tanke sidenhen! De kom med deres Mor eller Far ved Haanden og tog Skolen i Besiddelse som deres andet Hjem. Den var jo ikke større, end at de helt kunde føle sig hjemme. Og de indordnede sig forbavsende hurtigt under dens uskrevne Love. De vidste straks, hvad man *maatte*, og hvad man *ikke maatte*. Det var i Reglen ikke nødvendigt med nogen Frygtens Disciplin — et Blik eller et advarende Ord var nok. Og skulde det ske, at de kom ind paa Kontoret for at faa en alvorligere Formaning, var der næsten aldrig Tale om Forstillelse eller Uærlighed. De bekendte aabent deres Forseelse og prøvede ikke at lyve sig fra det. Tit var det svært for mig, naar jeg stod over for en lille Synder, hvis Synd var hvid som Sne i Sammenligning med min egen, og jeg skulde være hans Dommer. Endnu husker jeg enkelte saadanne Scener, da taareblændede Barneøjne saa ind i mine og

angerfuldt bad mig om Tilgivelse. Ak, ingen anede, hvor let det var for mig at tilgive! Engang var der en lille Pige, der fortvivlet udbrød: „De ved godt, hvad jeg har gjort, Hr. Smith, — jeg kunde se det paa Dem ved Morgensangen.“

Var det underligt, at man kom til at elske disse Børn, og at man kunde fryde sig over deres hyggelige Pludren paa Trapper og Gange og deres Leg i Skolegaarden? Og saa kom man jo stadig ind i Klasserne og fulgte med i, hvad der foregik der; man var oven i Købet velkommen! Og hver Klasselærerinde havde nøje Rede paa den enkeltes Fremgang i Visdom og Yndest — eller paa den manglende Fremgang. Der blev gjort et dygtigt og samvittighedsfuldt Arbejde paa K F U M's Seminariskole; det viste sig bl.a. hvert Aar ved Optagelsesprøven til Mellemskolen, hvor Skolen altid var fint placeret.

Og saa havde vi endda Seminarieeleverne gaaende hos os! Men de mange Kokke fik ikke Lov at fordærve Maden. Lidt gik det vel ud over Disciplinen til Tider; men det kundskabsmæssige Resultat blev ikke ringere.

— Jeg har naturligvis ogsaa mange gode Minder fra Arbejdet med *de unge*, baade i Børneskolen og paa Seminariet. Nogle af dem blev mine Venner for Livet. Men jeg tror, de vil forstaa mig, naar jeg her i denne korte Artikel ikke har opholdt mig ved Undervisningstimerne paa Seminariet, men udelukkende har sunget *Skolens Pris*. *Den* var vi fælles om, og der oplevede vi det bedste med hinanden — ikke sandt?

Og det samme kan jeg sige til Forstander Christiansen, der altid viste saa megen Forstaaelse for Skolens Betydning, skønt den pengeligt set var en Byrde for Seminariet — og til de Lærerinder og Lærere, der ligesom jeg med blødende Hjerte maatte se vor kære Skole blive til et Stykke Historie, som nok kan faa en lille Plads i Seminariets Annaler, men som altid vil være mere end Historie for os, fordi den var *Liv*, levende Liv, en dyrebar Del af vort eget Liv med de velsignede Børn omkring os i Alvor og Glæde, i Smil og Taarer — fjorten lykkelige Aar, hvori vi oplevede det bedste med hinanden.

KAMMERATSKAB I OG MED NATUREN

AF SEMINARIELÆRER PAUL BECK

Trods sin Overlegenhedsfølelse overfor den jordbundne Landmand søger Byboeren baade bevidst og ubevidst „tilbage til Naturen“.

Jeg tænker her ikke paa forblømt Poesi, men paa dette haandgribelige, at Bymennesket paa Skovtur — altsaa rigtig Skov, ikke bare Dyrehavsbakken — gribes af Følkaadhed. Den indre Glæde bruser over og giver sig — for Naturvenner — mærkelige Udslag. Et af de almindeligste er, at man skal synge. Synge i vilden Sky. Det er, ligesom man pludselig føler sig nøgen, men vel at mærke den Nøgenhed, som alle Guds Skabninger er iklædt. Det er som at faa Flippen af — hurra, vi er frie!

Eller se paa de senere Aars Fænomen, Kartoffeljordsmanden. Han aser og maser, han slider og slæber; men det „at komme i Jorden igen“ er lutter Fryd og Glæde. Paa sit Stykke Grønjord kan han rode fra tidligt til sent. Her drømmer han sine Drømme.

Kolonihavemændene — altsaa de lidt ældre — drømmer Ønskedrømme om Høsten, idet de planter, luger og beskærer.

De unge søger mod Skov og Strand, der for dem bliver Eventyrlandet, hvor Oplevelsen ligger og venter. De søger oftest derud i Flok, det er vel Byinstinktet, der gør sig gældende — og paa Vandring trives det gode Kammeratskab.

Kammeratskabet i Naturen er den ene — og jeg tør vel nok sige den væsentligste — Side af Vandrebevægelsen med dens stærke Tag i vor Tids Ungdom.

Paa Tur og i Lejr bliver Samfølelsen noget helligt, i hvert Fald noget ukrænkeligt. F. D. F. og K. F. U. M. har tidligt erkendt dette og benyttet sig af den rene Luft og det gode Kammeratskab, som ganske af sig selv gror frem i en Sommerlejr.

Mangen en K. F. U. M.-Seminarist har da sikkert ogsaa hentet de dyrebareste Minder om Kammeratskab og Venskab fra en af Seminariets mange

Flaghejsning, Gjorslev.

Lejre — Oaserne i Lektietperiets 4—5-aarige Ørkenvandring — selv om det ikke altid har været lige let for os Lærere at slæbe Kamelerne til disse.

Vi kom tidligt ind paa dette, da vi fik vort eget Seminarium. Først tog vi Realseminariets gamle Tradition op med den aarlige Cykleudflugt for hele Seminariet (altsaa mindst 75 %). Vi blev dog hurtig klar over, at disse Udflugters Udbytte blev noget tilfældigt. Det dybere Maal, vi søgte gennem dem, kunde blive en Del udvisket, og Indkvarteringsforholdene var ikke altid egnede til at holde sammen paa en større Flok. Da jeg derfor engang foreslog Fatter at forsøge Jomsborg for et fast, flere Dages Ophold, faldt det straks i god Jord, og Jomsborg er siden blevet en „fast Institution", som De, mine Læsere — som jeg —

saa og ser som et af Lyspunkterne i Seminarielivet — de skønne Septemberdage, hvor „Venner Troskab loved".

Kammeratskabet i Naturen kan blive, har i hvert Fald de bedste Betingelser for at blive noget uendeligt værdifuldt. Kammeratskab i Ordets bedste Betydning er at staa sammen, og da man ikke kan staa sammen om ingenting, fødes der ganske af sig selv Drøftelser af fælles Interesser og Livsmaal — og Linierne lægges, der „bygges Borg".

En af „de gamle" sagde til mig ved Nytaarsfesten den 2. Januar i Aar: „... det var vel nok dejligt, jeg tænker paa Gjorslev, ih, hvor havde vi det rart der".

Hvor højt er Træet?

Det kan ikke have været Maden, han tænkte paa. Der er vi nemlig vore egne Kokke, og selv om „selvgjort er velgjort" — saa alligevel! Det kan heller ikke have været de „komfortable" Indkvarteringsforhold, der har affødt dette Begejstringsudbrud. Der bliver kun tilbage at tænke paa det intime Kammeratskab, der udfolder sig der, hvor vi enten er en Klasse (I) eller en halv Klasse (IIIs Specialister) paa nogle Dages fast Foraarslejr i Gjorslev Bøgeskov (Stevns) beregnet udelukkende paa naturhistoriske Studier.

Ogsaa Højstrup (Frb. Komm. Lejr-

skole, hvor III Klasse deltager paa et Hold i August Maaned) taler til os om Kammeratskabets Baand. Her ser vi Kammeratskaber mellem Lærer og Elev sætte smukke Blomster, og jeg tror, mangan Seminarist der har faaet Øjet op for, at vil han i den rigtige Kontakt med sin Klasse, er der intet bedre Middel dertil end en Lejrskole.

Kammeratskabet kan selvfølgelig udfolde sig under alle Forhold. Opholdet i Naturen har jeg blot nævnet

som et værdifuldt Grundlag, et udmærket Springbræt til godt Kammeratskab. Lad mig faa en Klasse med i Lejr, og vi skal nok blive gode Venner.

Men at blive Kammerat *med* Naturen, se det er noget ganske andet igen og kræver baade Forudsætninger og lang Tids Træning. Det skal nu ikke afskrække nogen. Et enkelt ærligt Forsøg giver som oftest Resultat og kan nemt udvikle sig til et varigt Venskab.

Jeg forstaar ikke desto mindre godt den Elev, der engang paa Jomsborg (her har vi i de senere Aar med II Klasse før det store Jomsborgstævne haft en 4 Dages kombineret Geografi- og Naturhistorielejrskole) begyndte at blive bange for et mere intimt Bekendtskab med Naturen. „Tror De ikke“, sagde han, „at det poetiske ved at færdes i Naturen forsvinder, naar man ser, hvorledes alle dens Skabninger kæmper en fortvivlet Kamp for Tilværelsen?“ Mange Aar senere sagde en anden Elev omtrent det samme omend paa sin egen barokke Facon, da han paa Gjorslev kom hjem til Lejren fra en lagttagelsestur i Skoven: „Det er Mord og Kærlighed alt sammen!“

Det kan jo nok i første Omgang virke chokerende paa en at opdage, hvordan den vilde Naturs Børn kæmper en ubønhørlig Kamp for Tilværelsen, en Kamp, hvor „Mod, Kraft og Snille“, synes at være de alt overvejende Faktorer for individuel Udvikling, hvor den stærkeres Ret saa ubønhørligt er sat i Højsædet, hvor hvert lille Fejltrin og hver en Blottelse paa Udviklingens Vej som oftest betyder Døden.

I vor bombehærgede Tid skulde man synes rigtig at kunne sætte sig ind i Dyrenes Levevilkkaar: at leve fra Haanden i Munden og ikke i Dag at vide, hvor Føden skal komme fra i Morgen. Og dog — hvordan er det

„Danmark i tusind Aar“.

Der skrives Rapporter.

Eventyret fremstiller det? Var den lykkeligste Mand i Verden; ikke ham, der ikke engang ejede Skjorte paa Kroppen? Og hvad er vel mest værd, hvis man nu skulde vælge: Et langt Liv indpakket i Vat og Bomuld og alle mulige Slags i Forsikringer, et Læhus, hvor Stormens Livtag aldrig formaade at trænge ind, eller et kort Liv levet med bankende Puls? (Jeg kan ikke

lade være med her at komme med et Dunk til vores allesammens P. H., hvis Ønskedrøm er en Slags Skildpaddetilværelse med et dækkende Skjold, hvori han kunde sidde og blive mange Hundrede Aar og „notere sig Historiens Gang". — Kære P. H., det vilde blive forloren Skildpadde, er jeg bange for. Næ, maa jeg bede om at være med i Historien!).

Det første, der slaar en ved Naturiagttagelse i Marken, er den forbløffende Harmoni, der hersker overalt, den Afstemthed i Farver og Væremaade, der præger alle dens Skabninger. Her bliver „Poeten" ofte hængende, og saa er det, Flosklerne flourer, og vi faar i Tale og Skrift højstemte Udgydelser, der for os, som kender Tingenes rette Sammenhæng, faar en meget parodisk Klang. Men sandt er det, at Naturen er overvældende, og at ingen Konge i al sin Magt og Vælde formaar det mindste Blad at sætte paa en Nælde.

A propos Nælden, der med sine Brændehaar saa tydeligt som nogen siger sit: „Pas dig selv", saa fortæller den os samtidig, at ogsaa i Planteriget hersker den samme ubønhørlige — omend ublodige — Kamp for Tilværelsen.

Ikke at bringe Forstyrrelse, altsaa „pas dig selv" i den Betydning at falde sammen med Omgivelserne, at forholde sig ubemærket — „harmonere med Naturen" — er den første Betingelse for godt Kammeratskab med denne.

Dette er ofte — og især for Byboerne — det sværeste at lære, men er en absolut Betingelse for at blive „Dus" med Naturen.

Paa Botaniktur gaar det jo nok, thi her kan man tillade sig støjende at trampe gennem Terrainet. Planterne løber jo ikke fra en, og Øjet kan nok paa en saadan Tur oplades for meget kønt og storslaet.

Dyremærket Materiale, saasom Spor, Dyreværksteder og -gnav etc., er ogsaa udmærket egnet til Iagttagelse i Flok og kan nok give Interessen Blod paa Tanden, men da Klasseundervisning jo næppe egner sig, naar det gælder om at falde sammen med Naturen for at faa denne til at aabne

sig for en, staar vi her overfor Lærerens vanskeligste Opgave, naar han vil give Eleverne Syn for Sagn og konfrontere dem med Tingen. Tidens Løsen er jo dette, at der skal ske noget. At tage paa Ekskursion og næsten ingenting opleve er spildt; thi man har læst Roberts — og der sker noget paa hver Side — og man har hørt vor Tids mange Lieberkinder fortælle saa spændende om Oplevelser i Naturen, at man faar det Indtryk, som en lille Pige fik, jeg husker fra en Karikaturtegning. Hun havde hørt om Indiens Tigre og saa sig selv i Drømme paa en Vej gennem en indisk Skov; bag hvert eneste Træ stod en lurende Tiger. Og saa er Sandheden den, at disse Fortælleres Oplevelser enten er konstruerede — og det kan jo gøres baade rigtigt og lærerigt og navnlig farverigt — eller ogsaa er de samlet sammen igennem mange Ekskursioner, ja, gennem Aar. Serverede i en halv Times Foredrag kan de nok gøre et overvældende Indtryk. Selvfølgelig oplever man noget paa hver eneste Tur, naar Øjne og Øren er aabne — mest det at nikke genkendende til det ene og det andet, men de store Oplevelser, ja, de kommer for den, der lever sig sammen med Naturen, men ikke hver Dag, ja, maaske næppe hvert Aar.

Gjorslev staar sikkert for mange af de senere Aars Elever som et Sted med et overvældende Dyreliv. Det er ogsaa i denne Henseende et dejligt Sted, men bliver det maaske mest, fordi Eleverne her bliver sendt paa Ekskursioner alene eller to i Følge. De lærer at færdes stille og ubemærket, den første Betingelse for Oplevelse. Har man først staaet ganske stille en 20 Min. Tid, begynder det at pusle snart her, snart der, og saa sker det, som det i Reglen skrives i Rapporten: „Naar man staar ved en Stente, ser man ...!”

Ja, udforsker man Naturen paa denne Maade, bliver den det store Under. Dens Skabninger lærer os Tilpasningsevnen store Betydning, Hensigtsmæssighed i alle Bestræbelser, Udnyttelse af alle Muligheder og Evner, og den lærer os Tilfredsheden ved bare at være til.

At gaa sin stille Vej gennem Dagen, som et harmonisk Led i Helheden, ja, det er Sagen.

LÆRERNE OG FAGENE

AF KOMMUNELÆRER ERIK SCHMIDT PETERSEN

Seminarierne maa være nogle sande Mordergruber, hvis man skal dømme efter deres Frugter —" skriver den senere saa kendte Seminarieforstander Ludv. Chr. Muller noget mistrøstigt i et Brev til sin gode Ven Grundtvig for et Hundrede Aar siden, aabenbart ikke upaavirket af dennes kategoriske Domme over „den sorte Skole“, „Skolen til Døden“.

Maaske vil en mere kompetent Kritiker i vore Dage noget mindre drastisk udtrykke det saadan, at der kan være en tydelig Forskel paa Resultaterne af Seminariernes Arbejde; de bliver naturligvis ikke alle i lige høj Grad „Skolen for Livet“.

Men „Planteskolerne“s Resultater afhænger jo ikke blot af Planternes egen iboende Livskraft eller af Jordbund og Klimaforhold, men ogsaa i afgørende Grad af de Vækstbetingelser, som Gartnerne, Seminarielærerne, bereder dem. Man kan vel endda sige, at dette gælder et nutidigt Storbyseminarium som vort i en ganske særlig Grad. „Jordbund“ og „Klima“ er her af en hel anden Art end ved et Provinssseminarium, hvor Egnens Natur og Befolkning, dennes kulturelle — nationale og religiøse — Liv kan spille en stor Rolle.

Man fristes næsten til at sige om netop *vort* Seminarium, at det væsentligt *er* Lærerne og Fagene.

Det har intet Præg af en bestemt afgrænset Egn af vort Land; det har ikke Alderens ærværdige Tradition, ungt som det er, kun fem og tyve Aar; det har ikke Kostskolens Enhedspræg; det har ikke engang egne Bygninger eller eet bestemt Hjemsted, der kan peges paa, naar vi fra forskellige Aargange mindes det.

Ikke heller Fagene er vi helt fælles om, vi fra før og efter den ny Seminarieordning.

Hvad der bliver tilbage, naar Seminariet skal reduceres til sin enkleste Form, bliver da *delvis Fagene, men især Lærerne med Forstanderen i Spidsen*. Det er, hvad der betegner Kontinuiteten og Stabiliteten ved K. F. U. M.s Seminarium — med Forstanderen som personlig Garant for Navnet.

Saa kan den lille Kreds af faste Lærere ogsaa nogenlunde holde Stand over for de jævnlige skiftende Faglærere og dermed bevare Seminariets Ansigt, som flere af dem har været med til at fæstne fra første Færd, ja,

endog fra Forgængerens Tid. At vi, der som samtidige oplevede nogle rige Ungdomsaars gode Kammeratskab i fælles Arbejde og Fest, bar et særligt Fællesskab, turde det være overflødigt at bemærke.

Nu er det ikke ualmindeligt, at hvad der bestaar i Erindringen om ens gamle Skole, i Særdeleshed naar det er en Lærerskole, det er Lærerne, deres Menneskelighed og deres Faglighed.

Det vil være kendt fra mange Memoirer og ogsaa fra fortrinlige Skildringer i Skønlitteraturen. Blot nogle faa ret tilfældige Eksempler vil vise dette.

I Rudolf Bruhns fordringsløse, kønne lille Seminariefortælling „De seks” staar saaledes antydet en Række Lærerskikkelser; men langt mere indgaaende er de tegnede i Edv. Egebergs vistnok lidet kendte sidste større Værk: „De unge Aar” og „Manddomsaar” — med Undertitlen: „Af Lærer Smedegaards Historie”, hvori Forf. i let gennemskuelig Erindringsform skildrer Hovedpersonens frugtbare Aar paa Friseminariet med de unge Lærerkrafter, „rigt begavede Mænd, som med Begejstring og fast Tro paa Arbejdets Betydning havde kastet sig ud i dette,” og som havde en stor Støtte i at være „udgaaet af det Samfundslag, hvorfra Skolen i det væsentlige hentede sine Elever.”

Særlig en af Seminarielærerne (Dr. Lunding) vækker og stimulerer Hovedpersonens sunde, kritiske Sans, saa at han her bliver sat i Gang for Livet med en „udstrakt Læsning af Ting, der havde sat hans Videbegærlighed og Tænkning i Bevægelse.”

Ogsaa Kappel Bøckers „En Skolemester” har levende Skildringer af Seminarietiden med dens Glans og Slid, Arbejdet og Lærerne.

Saa kan Lærerne iøvrigt baade i Litteraturen og i Virkeligheden være saa forskellige, baade som Mennesker og Fagfolk. Saadan husker vi dem ogsaa fra vort Seminarium forskelligt og som forskellige, hver paa sin Vis inciterende gennem deres Fag.

Nu vilde det ilde klæde en gammel Elev, der føler sig takskyldig til hver af dem, at beskikke sig selv som deres Censor, især da en lille Snæs Aars Afstand nok kan gøre Censuren noget usikker, selv om den rette Tidsafstand paa den anden Side kan være en Fordel i en retfærdig Bedømmelse. Det vilde ogsaa af den Grund være vanskeligt at „give dem Karakterer”, at de stadig lever og virker — og man hver Dag kan risikere at møde en af dem paa Gaden!

Og alligevel. Med alle Forbehold kan der dog trækkes enkelte Linjer op, løse Udkast til nogle Portrætter — eller et Gruppebillede af Lærerne i Funktion.

Forstander Christiansens Timer i Pædagogik og Psykologi med deres Sætten — Problemer — under Debat („Hvad mener De nu selv?”); de ofte (for Lyrikere især!) strengt kritiske Stilgennemgange; Analysetimernes (for ikke særlig smidige!) strikse Hjernegymnastik — det staar efterhaanden noget dunkelt for en. Hvad der huskes, er snarere Forstanderens elskværdigt -

ironiske Form, som mange af os bevidst eller ubevidst har lært meget af for vor Omgang med ældre Elever.

At Forstanderen var saa almindelig respekteret og afholdt netop som Forstander, hang sikkert ogsaa sammen med denne i bedste Forstand overlegne Form, men naturligvis i endnu højere Grad med den myndige, kristne Personlighed, den var et Udtryk for.

Skolebestyrer Harald Smith supplerede saa fortrinligt Forst. Christiansen. Hvis man følte Forstanderen som Hjernens, Intellectets Opdrager, den kritiske, saglige Intelligens, saa mødte man hos nuværende Seminarieforsander Smith desto mere af Følelsens, Begejstringens, Kunstnersindets Udslag, ogsaa her reguleret af den klare, maalbevidste Tanke. I Praktikundervisningen var han derfor ikke den tørre Pedant, men kun Metodeterper til Eksamens-behov og iøvrigt i sin levende, friske Fortællen, Gennemgang og Kritik næsten altid Opmuntringspædagogen. Og uden for det rent faglige kunde han ligesom Forst. Christiansen være baade festlig og fornøjelig — og hjertelig og alvorlig som Medmenneske.

Hr. Hager som Lærer i Kristendomskundskab og Historie husker vi vist bedst for hans Aand og Kultur, hans stiltfærdige, samvittighedsfulde Personlighed, hans klare, grundige Gennemgang, hans smittende Begejstring for Renaissancen og andre store Kunstepoker (alle hans Billeder!) — og saa for alle de Brandere, han enten improviserede eller omhyggeligt læste op, hvor de nu var skrevet til i Lærebøgerne.

Pastor Lichtenberg, der en længere Tid havde sin Svogers Fag, glemmer mange af os heller ikke let for hans straalende Undervisningsteknik, hans sprudlende, nervøst-sensible Menneskelighed og hans spillende Vid (hvis Brandere kunde konkurrere med hans Svogers værste!).

Hr. Holger Jørgensen var den personificerede faglige Eksamensalsidighed („saadan vil Fru Meyer helst have det til Eksamen!“). Det er vanskeligt at sige, om det er Timerne i Regning, Matematik og Fysik med deres blændende klare Undervisning (non vitæ, sed scholæ!), eller det er Litteraturtimerne, hans egentlige Felt, der staar tydeligst og længst — skønt nej; det er nu de sidste, hvor H. J. saa retsindigt harmfuldt red sine Kæpheste i den sluttede Falanks mod G. B. og alt hans Væsen — i Tilslutning til Alfr. Ipsen, Rudolf Schmidt o. fl. — med det Resultat bl. a., at nogle af os blev særdeles interesserede i en rimelig Bedømmelse af G. B. At H. J. forstod at føre op til Eksamen som ingen anden, ved vi alle.

Man mindes Hugo Swenssons: „Adjunkt Poul Hoffmann“, den kendte svenske Lærerroman, hvor der et Sted spørges: „Hvem er *den bedste Lærer?* Er det ham, der har den tungeste Brolægger kraft — og Taalmodighed! — hvormed han kan hamre et Minimumspensum ind i en Dumrian, eller er det den inciterende og fantasifulde, der slaar Portene til Kundskabens Verden op paa vid Gab for den velbegavede og uddeler Kompasser til dem, der kan aflæse dem, men overlader den træge Hob til sin Skæbne?“

Der var en forunderlig Blanding af Brolæggerkraft og Kærlighed til Liv og Kunst og Retfærdighed hos Hr. Jørgensen. (En Del af os lærte ogsaa Fru Jørgensens følsomme Begejstring for Guldalder-tiden at kende).

Hr. Gruelund, Kapaciteten par excellence indenfor sit Fag, Geografien, var ogsaa en praktisk Blanding af teknisk Hammerkraft og saa den inciterende Pædagog, der slog Portene op paa vid Gab til den bogstavelige vide Verden; han gav os Incitamentet inden for sit Felt ud over det sædvanlige — og saa erindrer vi hans fine, fornøjelige, undertiden noget distræt-pudsige Menneskelighed.

De to vidt forskellige, dygtige skriftkloge, *Herman Larsen* himself og den elskværdige *Broksø-Hansen*, har nok begge haft deres Del i, at adskillige af os siden har indset det formaalstjenlige i at gaa over til Brugen af Skrivemaskine, ligesom Hr. *Richard Paulsen*, den altid oplagte, sangglade og diskussionslystne, fik en Del af os til at se paa Radio og Grammofon som vore naturlige musikalske Udtryksformer.

I Hr. *Becks* Gymnastiktimer svedte vi mangt og meget overflødigt ud fra de andre Fag, ogsaa fra *Becks* egne lange botaniske Skrivetimer. Selv for en alt andet end akrobatisk indstillet var de ofte tidlige Gymnastiktimer noget af det mest umiddelbart forfriskende og fornøjelige i Fagtrængslen.

Der kunde nævnes adskilligt endnu om Lærerne og Fagene; ogsaa Praktisk-skolens andre Lærere, ikke mindst Fru *Smith*, fortjente paaskønnende Ord ved denne Lejlighed.

Men denne tilbageskuende Betragtning maa begrænses. Og saa er det vel rimeligt at slutte den under en sammenfattende Synsvinkel.

Lærergerningen har i vore Dage maaske mere end nogen Sinde Brug for et Udgangspunkt i Uddannelsen, der maa være en Syntese af ganske vist beskedne Elementer af Videnskab og Kunst — og frem for alt: af Menneskelighed.

Alt det elementære i Fagene, der skal kunnes, ikke mindst i selve Lærefaget — Metodikken — det maa tilkendes sin berettigede Plads — og det følte vi vist ogsaa, at det fik paa vort Seminarium, hvor vi havde en Række af dygtige Faglærere, maaske netop fordi det var i København, Fagspecialisternes Højborg her til Lands. Alt det kunde vi ved vort Arbejde i nogen Grad tilegne os.

Men lære at blive Lærere og Opdragere i egentligste Forstand kunde vi ikke. Det kan naturligvis ikke læres noget Steds — lige saa lidt som anden Kunst kan tillæres, men afgørende beror paa medfødte Evner.

For saa vidt kan det siges, at Seminariets Lærere og Fag ikke kan have haft synderlig Betydning for os uden derved, at de rent haandværksmæssigt gav os nogen Afslibning og Tilpasning til vor Metier.

Og alligevel er det væsentligste ikke dermed sagt.

Der var en Forstaaelse paa Seminariet, især naturligt i Fagene Pædagogik — Praktik, af, at Uddannelsen kun kunde være og kun skulde være en

Igangsættelse — det, der i pædagogisk Sprogbrug fra Sokrates har Navnet Maieutik, Vejledning til selvstændig aandelig Frembringen, saadan som f. Eks. Edv. Egeberg som før nævnt skildrer, at hans alter ego oplevede det i sin Seminarietid.

Seminariet blev ikke for os, saa vidt vi skønner, en „Mordergrube“, men netop en „Planteskole“, hvorfra vi kunde plantes ud paa Friland.

Og saa mødte vi frem for alt hos Forstanderen og flere Lærere en nøgtern, kristen — og derfor rig Menneskelighed, som det er vanskeligt at gøre Rede for, men som utvivlsomt har paavirket os dybere og varigere end den forekrevne Faglighed, som vi gaar rundt med skriftlige Beviser for fra Seminarie-tiden.

ET LILLE HJERTESUK

AF SEMINARIELÆRER HOLGER JØRGENSEN

Selv i Sportens og Naturfagenes Tidsalder maa det paa Forhaand synes at være et taknemmeligt Arbejde at undervise en vaagen Ungdom i et Fag som Litteratur. Holder man selv af at vandre rundt i Digtingens Verden, er der jo Egne nok, det er en Lyst at dvæle ved for at fremhæve deres Ejendommeligheder og vække eller forøge Interessen for dem. Sprogets Klang — Emnerne, der behandles — Idealerne, der fremhæves — Typerne, der med Forkærlighed skildres — Ideerne, der kæmpes for — Midlerne, der bringes i Anvendelse — paa alle Omraader møder vi saa store Forskelligheder, ikke alene gennem de skiftende Tider fra Oldtidens Kvad og Sagaer til Nutidens Forfattere, men ogsaa indenfor de enkelte Perioders Litteratur, at der altid vil være nok at tage fat paa og nok, der bør kunne fange Interessen.

Og dog er det ikke altid saa tilfredsstillende et Arbejde, som man skulde tro. Stof er der rigeligt af, men det samme kan desværre ikke siges om Tiden — og for øvrigt heller ikke om den Frihed, hvormed den tilmaalte Tid kan bruges. Naar et Hold unge skal dyrke en Vrimmel af Fag og det er af Betydning for dem at opnaa et saa godt Eksamensresultat som muligt i hvert enkelt af dem, er det naturligvis stærkt begrænset, hvad man tør haabe de skal kunne naa ud over det nødvendigeste. Man betænker sig paa at tage af den knappe Tid til Forfattere og Værker, der ikke honoreres ved det grønne Bord, og er man ikke saa heldig at være lige saa konservativ som de Krav, der stilles her, saa bliver Følgen let, at man faar en daarlig Samvittighed, hvorledes man end bærer sig ad.

Det er jo nemlig en Kendsgerning, at Kravene i Litteratur indenfor et vist Omraade er stivnet i en mærkelig Konservatisme, som man ikke skulde tro hørte hjemme i vor Tid. Man ser det bl. a. deraf, at der kan udkomme den ene Litteraturhistorie efter den anden, beregnet for Seminarier og Gymnasier, uden at der gøres Forsøg paa at hele noget af det, der blev slaaet

i Stykker under de Brydninger og Kampe, der fandt Sted for et Par Menneskealder siden. En Del Forfattere, der hver for sig — dels i Slutningen af det forrige, dels i Begyndelsen af dette Aarhundrede — har ydet noget! værdifuldt, faar ikke engang deres Navne nævnt, medens der ofres større! eller mindre Plads paa adskillige, som — som — — naa ja, som i alt Fald næppe er blevet talt med blandt Europas betydeligste Digtere af; Mænd, hvis Ord man dog maa tillægge nogen Vægt. Naar en Mand som i C. D. af Wirsén om et af *Ernst von der Reckes* Dramaer („Det lukkede Land“) erklærede:

„Ett enda sådant verk ar nog att göra sin författare odödlig.... Om denne mästars lefde i ett stort land såsom Tyskland, Frankrike eller Spanien, skulle han hafva världsykte ...“

og naar Thor Lange for en Menneskealder siden hævdede:

„Jeg kan ikke komme bort fra min Mening, det bliver ikke anderledes: Ernst v. d. Recke er en af Europas største Digtere i Nutiden ...“

mon det saa ikke havde været rimeligt, om denne Digter var kommet med selv i en mindre Litteraturhistorie?

Og for blot at nævne en enkelt Forfatter til, der udelades i de anvendte Lærebøger: *Rudolf Schmidt*. Om et af hans Arbejder, Dramaet „Den forvandlede Konge“, fortalte P. A. Rosenberg, da han engang i Tyverne læste det for os her paa Seminariet, at da han som ung Student overværede Førsteopførelsen paa Det kgl. Teater, greb det ham saa stærkt, at han saa det seks Gange i Træk, lærte det udenad, saa snart det var udkommet — og opgav det matematiske Studium, han havde begyndt paa, for at studere Religionsfilosofi! Med andre Ord: det greb afgørende ind i et levende ungt Menneskes Fremtid. Mon det dog ikke var Umagen værd at henlede Opmærksomheden paa en Forfatter, af hvem et enkelt Værk kunde komme til at betyde saa meget, og som foruden dramatiske Arbejder har efterladt sig baade Noveller, Digte, litterære Afhandlinger, filosofiske Stridsskrifter m. m.?

At forbigaa disse og flere andre Forfattere fører som allerede bemærket til en daarlig Samvittighed, men det samme gør det jo ogsaa, hvis man ofrer mindre Tid paa det, der kræves ved Eksamensbordet. Man kan lade Hatten ligge, og man kan tage den op: Prygl i begge Tilfælde!

Men saa Speciallæsningen? Ja, naturligvis byder den en Lejlighed til i nogen Grad at raade Bod paa det forsømte, og samtidig bringer den — ved Siden af en Del Skuffelser — unægtelig ogsaa mange Glæder, som man nødig vilde undvære. Det er en Fornøjelse at se den Interesse, hvormed adskillige fordyber sig i et Stof, den Iver og Grundighed, hvormed de forhaandenværende Kilder udnyttes, den Dygtighed, hvormed de mange Enkeltheder undertiden samles til et Hele. Om Emnet saa er Vølund-sagnet, Ewalds Sprog, en stilistisk Gennemgang af „Fru Fønss“, Fejderne

omkring 1880, visse Typer hos Pontoppidan, hos Jakob Knudsen eller andre nyere Forfattere, har jo mindre at sige, naar kun hver enkelt faar fat i noget, der virkelig kan optage ham.

Og saa sker det jo ogsaa, at de faa Timer, man anvender paa at slippe af med lidt af sin daarlige Samvittighed, fører til, at en og anden — om ikke før, saa efter at have faaet sin Eksamen — vover sig i Lag med de forbigaaede og faar Glæde af det. Eller han naar at faa læst Rub og Stub f. Eks. af Rudolf Schmidts skønlitterære Arbejder saa betids, at han ved Afskeden fra Seminariet finder Anledning til at komme med en lille Bebrejdelse, fordi man ikke har gjort mere ud af den Forfatter, end man har.

Og det er jo en Bebrejdelse, der næsten kan faa ham, den rettes imod, til at føle, han ikke har levet helt forgæves.

AT VÆRE SEMINARIELÆRER

AF LEKTOR G. GRUELUND

I min Seminarietid 1903—06 havde jeg den Lykke at have Lærere, som fik den største Betydning for mig og som jeg mindes med Glæde. Min — og mine Kammeraters — Autoritetstro overfor dem var urokket; deres Ord var den uomtvistelige Sandhed, de var en Slags Halvguder, som man kun let bævende nærmede sig. Jeg haabede jo engang at kunne blive Lærer for Børn; at blive Seminarielærer, nej, saa højt gik mine Tanker aldrig! Og dog fik jeg gennem 16 Aar den Oplevelse at være Lærer paa et Seminarium og dermed Lejlighed til at se Seminarieelever fra den anden Side af Katederet samt delvis genopleve mine Ungdomsaar. Mine Elever var sikkert mindre imponerede af mig, end jeg i sin Tid var af mine

Lærere. Til Gengæld var jeg fri for Mereværdskomplekser, idet jeg følte Ansvaret ved at være med til at bestemme, hvorledes Undervisningen skal foregaa i den danske Børneskole i den næste Menneskealder, og hjælpe til at give mine Elever en rigtig Indstilling overfor mit Fag. Men alligevel, det var lyse, lykkelige Arbejdsaar, som jeg aldrig vil glemme. Man har undertiden beklaget mig, at jeg skulde piske fra Skolen til Seminariet og omvendt, ofte med Fare for at komme for sent. Ingen Aarsag til Medynk! Seminariet bragte mig en saare behagelig Afveksling i mit Arbejde.

Undervisningen i Gymnasiet laa maaske, sammenlignet med 1. og 2. Seminarieklasse, i et lidt højere Plan. Gymnasieeleverne havde alle gennemgaaet en ret ensartet, skrap Forskole; til Gengæld var adskillige af dem, navnlig tidligere, tvangsindlagte og mente, at det var Lærerens Sag at skaffe dem Studentereksamen (en Opfattelse, der er absolut uholdbar!). Seminarieeleverne i 1. Klasse var, især i min første Tid, en meget broget Flok med yderst forskellige Forudsætninger og tilsvarende Startvanskeligheder; men fælles for dem var, at de selv havde sat sig deres Maal, at de bøjede sig for den Kendsgerning, at de maatte tage fat paa de mange

forskellige Fag, der ikke alle kunde have deres Interesse. Adskillige af Lærerne vil huske, hvor svært det faldt i Begyndelsen af 1. Kl. at bevise Jordens Kugleform og Bevægelser — for slet ikke at tale om den Folkeafstemning, der blev holdt om, hvorvidt Stedet under Stedsbestemmelses-opgaven laa paa vestlig eller østlig Længde.

Adskillige Seminarieelever fandt i misforstaaet Selvhævdelse, at det var under deres Værdighed at rejse sig op som Hilsen ved Timens Begyndelse, og gjorde det kun nødtvungent, mens det faldt Gymnasieelever ganske naturligt. Antagelig har D'Hrr. Protestanter med Aarene indset, at det ikke var Hr. G., de viste deres Underdanighed, men at man ved en saadan ikke ubetydelig Formalitet viser Respekt for *Læreren* med samt det *Arbejde*, som man selv sammen med ham skal udføre i Timen.

Med særlig Glæde mindes jeg vore Ekskursioner og Jomsborgturene. Jeg har — eller er det en optimistisk Erindringsforskydning? — det Indtryk, at Seminarieeleverne i højere Grad end Gymnasieeleverne fik Lejlighed til at se Sammenhængen, Storheden og Skønheden i Naturen; det skyldes vel især, at Seminarieeleverne er ældre og mere modne.

En Lighed er der mellem Seminarieelever og Gymnasiaster. Med den nuværende Form for Eksamen og den Betydning, som Eksamensresultatet har for de unge Mennesker begge Steder, foretrækker de efter min Mening den Arbejdsmaade, hvor det er Læreren, der er Midtpunktet, hvor det er ham, der rejser Problemerne og i Fællesskab med dem prøver paa at løse dem; det er ham, der skal lette dem Tilegnelsen af Stoffet, skabe Interesse for Faget og give dem den rette Indstilling. Begge Slags Elever er nemlig klare over, at kun ganske enkelte magter selv at tage Initiativet (de presses jo fra alle Faglærerne!) og arbejde selvstændigt, saa den kostbare Tid virkelig udnyttes; de sætter mest Pris paa at blive behandlet — jeg kunde næsten sige som voksne Skoledrengene. Man kan maaske beklage det, men ogsaa forstaa det.

Seminariearbejdet gav mig ogsaa Lejlighed til i nogen Grad at konstatere, hvor meget Eleverne havde i Behold af, hvad de havde lært i mit Fag, før de kom paa Seminariet, hvad enten de kom fra Folkeskolen eller Gymnasiet — en meget interessant, men undertiden bitter og lærerig Iagttagelse.

Spredt ud over Landet er nu alle mine Elever, og jeg synes, der var saa meget, jeg ikke naaede at give dem. Ogsaa jeg blev omsider „dimitteret“ fra K. F. U. M.s Seminarium; jeg maatte sige Farvel til et Arbejde, der var mig meget kært, fordi jeg havde Indtrykket af, at det i nogen Grad var lykkedes for mig at give Eleverne et og andet, der er værd at lade gaa videre til de Børn, hvis Lærere de nu er. Jeg har forsøgt at arbejde efter det Ord, som jeg saa over Hylderne i et gammelt Apotek: Nos remedia, Deus salutem: Vi bringer Lægemidlet, Gud giver Helbredelsen. Gid dette Ord ogsaa maa være Motto for mine Elever!

DE FØRSTE, TRANGE AAR

AF KOMMUNELÆRER I. C. GUNDELACH

Selvfølgelig var det *ikke* trange Aar for de Hold, der fik deres Uddannelse i Løbet af Aarene 1919—22, K. F. U. M.s Seminariums tre første Semestre. Det var rige Aar, saadan som Uddannelsesaarene med deres Rigdom af Indtryk og Kammeratliv altid senere vil staa i Erindringen.

Det er vist berettiget at betegne Livet paa Seminariet i disse Aar — lidt gemytligt — som Nomadeliv. Man var snart oplyst om, at paa Frederiksberg Allé 22 kunde man kun finde Virkeplads et godt halvt Aarstid til Sommeren 1920, og efter et Par Aars „Græsning" paa de „yppige, pædagogiske Enge" paa La Coursvej var „Hjorden" klar over, at den skulde drives andetsteds hen.

Egentlig er det forbavsende, saa let man fandt sig hjemme begge Steder; baade i Tagetagen, Frederiksberg Allé 22, i Lokaler, der ved mit første Møde med dem ved Optagelsesprøven i Juni 1919 virkede fuldstændig blottede for Hygge og prægede af Forfald, og senere i de to Aar paa La Coursvej, hvor Seminariet „druknede" som en lille kursusagtig Afdeling i fire af den store Bygnings mange Klasseværelser.

Dog maa disse skiftende og usikre ydre Forhold i de første tre Aar have frembudt trange Kaar for en Seminarieleddelse, der vilde skabe det bedst mulige for Eleverne. Naar disse tre Aar saa alligevel har givet Minder om gode Arbejdsdage og mange festlige Stunder, er Forklaringen for mig først og fremmest at finde deri, at Forstanderen fra første Dag førte en Hjertelighedens og Hjælpsomhedens Aand ind paa Seminariet, en Aand, som fandt god Jordbund hos Lærerstaben.

Allerede faa Maaneder efter at den nye Æra var indledet, ved Julefesten 1919, fandt Seminariets daværende Historielærer, nu afdøde Rektor A. G. Andersen, i blændende formede Ord, hvis galliske Esprit endnu smælder i mine Øren, en rammende Beskrivelse af Forstanderens Indsats. I en af Talens muntre Passager berømmede han Forstanderen som den, der havde fundet ud af, at der i en Samlingsstue skulde være Borde, og at der omkring Bordene skulde være Stole! (I flere Aar havde Samlingsstuen ikke været benyttet; det var i Krigsaarene.)

Saa mødte vi 5 nye Elever den 20. August 1919. Det var den nye Førsteklasse; allerede et Par Dage efter var vi 6 og en Ugestid senere kom den 7.

Vi mødtes med Eleverne fra 2. og 3. Klasse til Morgensang. Den korte, daglige Andagt, som siden har indledet Dagene, og som var det iøjnefaldende nye for de Elever, der gennem 1. og 2. Aar havde færdedes paa Seminariet, virkede slet ikke som den „Omvæltning“, jeg i min Ungdommelighed havde ventet. Mange af de gamle Elever var saaledes sindede, at Morgensangen var dem en Glæde, og Forstanderens Form for Indbydelse til Morgensangen var af en egen Taktfuldhed, der virkede dragende paa de reservede.

Endnu i 1919 var Brændselssituationen saaledes, at man burde spare, og desuden var det uhyggeligt at sidde 7 Mennesker i et Lokale, der let rummede 30. Det ordnedes derfor snart saaledes, at vi 7 blev installerede i Lærerværelset. Vi 7 tog efter Omstændighederne mere Initiativ til Afholdelse af „Festligheder“, end det almindeligvis ventes — og accepteres! — fra en Førsteklasse paa et Seminarium. Vi var jo kommet samtidig med Forstanderen (!) og anede maaske en frimureragtig Forstaaelse med hans Arbejde. Med Undtagelse af en enkelt Elev var vi andre 6 meget unge og uudviklede, saa vor Støtte har kun været den gode Hensigts.

To Traditioner fra Realseminariets Dage blev naturligt ført videre. Den ene var „Dusfesten“, den anden en aarlig Flerdagestur under Forstanderens Ledelse. Denne Tur ændredes fra 1921 til det Ophold paa „Jomsborg“ i Efter-aarsferien, som med Rette har fundet sin Beskrivelse andet Steds i dette Skrift. Turen gik første Gang til Röstånga og Skärålid i Söderåsen. Man cyklede over Helsingør og Hålsingborg. Vejene var stenede, Kilometrene mange, og Regnen strømede ned; men Stemningen var uforglemmelig god. En 18—19-aarig Deltager i en saadan Tur med Lærere og ca. 30 Kammerater glemmer den ikke. Et Mylder af Indtryk bibragt af Landskab og Samvær, Deltagelse i Smaagrupperes Samtaler, Kaadheder, Smaauheld og Situationsoplevelser giver Grobund for et Kammeratskab. Omgangstonen paa Seminariet blev i Dagene derefter mere aaben og hjertelig til Gavn for alle.

I Aaret 1918 havde den spanske Syge alvorligt hæmmet Arbejdet paa Seminariet, som endog blev lukket en Tid. Men ogsaa i Vinteren 1919/20 viste Epidemien sig med en Genoplussen. Seminariet blev skaanet for sørgelige Minder, kun en munter Virkning skal anføres. Der blev givet Tilladelse til at ryge „lidt“ i Timerne! — Det var just ved den Tid, at hæderlig Tobak vendte tilbage til Landet!

Aarene 1919—20 var de store Begivenheders Aar. Altoverskyggende var Interessen om Afstemningerne i Sønderjylland og Genforeningen. En Vinterdag i 1920 spadserede en stor Del af Eleverne sammen med Forstanderen ud paa Langelinie, hvor vi blandt en stor Menneskeskare vinkede Farvel til alle dem, der med Damper sejlede til Sønderjylland for — som fødte i 2. Zone — at afgive deres Stemme. Jo, Seminariet levede med i Tidens Rørelser!

De to Aar paa La Coursvej var prægede som en Tid, „man skulde igennem“. Undervisningstiden Kl. ca. 14—19.30 var ikke tiltalende. Man trøstedes med den egentlig rigtige Betragtning, at Morgen- og Formiddagstimerne var

ypperlige Timer til med Oplagthed at gøre Hjemmearbejdet i. Det faldt nu os alle lidt akavet! En stor Værdi havde det derimod — navnlig da vi i ældste Klasse modtog Praktikundervisning — at færdes paa denne Skole, hvor pædagogisk Interesse var spillevende, og hvor nye Skoletanker gennemprøvedes i Praksis under mange Former. Skolens Inspektør, nuværende Forstander for Statens Lærerhøjskole, G. J. Arvin, holdt en kort Række Foredrag for os Elever i ældste Klasse om „Arbejdsskolen, Fremtidens Skole i Pestalozis Aand". Det var inciterende at faa sin Praktikundervisning paa denne Skole, hvor Lærerne, meget forskellige og meget selvstændige, var optagne af at finde nye Veje i Undervisningen. Og saa var det solid Undervisning, ikke halsløse Eksperimenteren; Arbejdsglæde prægede Lærere og Børn.

Livet paa Seminariet var Hverdagens ensformige Rytme, afbrudt af Aarets forskellige Festligheder. Allerede ved den første Julefest paa Frederiksberg Allé udsendtes en „Juleavis" betitlet „De fyrretyve Ridderer", ved de to følgende Julefester paa La Coursvej fortsættes Udgivelsen med „Tretræk" og „Maling". Titlerne var Ord, der havde en vis Betydning for os. (Pastor Herman Larsen tiltraadte i 1920 som Skrivelærer med sit „Tretrækssystem", og vore Praktiklærere kritiserede hyppigt vore Præstationer i Øvelsestimerne med Børnene derhen, at vor Fremstilling savnede „Maling".) Denne Juleavis, Seminariets Aarsrevu, er vist siden vidkommen hver Jul, og bør da i Aar paaagtes som 25 Aars Jubilar!

Forstanderen søgte altid at bringe os Elever i Føling med Tidens Problemer, baade skolemæssige og i videre Forstand. Som Led i disse Bestræbelser var det vel, at Seminariet nu og da — ikke sjældent — indbød Kvinder og Mænd, der ydede en særlig Indsats paa et eller andet Omraade, til at holde Foredrag for os. Professor With, Mukden, nuværende Overlærerinde Frk. Dora Sandal, daværende Filmscensor Nikolajsen og den da unge Lærer Folke Jacobsen erindrer jeg i denne Forbindelse.

Da jeg som en af de 11, vi efterhaanden var blevet i Klassen, forlod Seminariet den 18. Maj 1922 med en dejlig Dimissionsfest, var Takken for og Glæden over at have naaet et Maal og Forventningerne om det, der nu maatte komme, saa overvældende, at det kun i ringe Grad optog mig — og det gjaldt vist os alle 11 — hvorledes Seminariets fremtidige Arbejdskaar vilde blive. Senere, da jeg har faaet den Glæde at komme i ret nær Forbindelse med Seminariets Liv, har jeg set, at det er „Linien" fra de første „trange" Aar, der livskraftigt er ført videre under langt gunstigere Forhold.

JOMSBORG

AF KOMMUNELÆRER P. NØRAGER HANSEN

Fyrre Aar frem, naar os Aarene spreder", sang vi: Fodboldholdet fra 1. Kl. en halvsur Septemberdag 1924, da vi stred os op over den sidste Bakke før Jomsborg. Her fra Bakken saa jeg Jomsborg for første Gang — og var dybt skuffet. Jeg havde ladet mig lokke med af Bernhards straalende Beskrivelse af Jomsborgs Herligheder; og hvad saa jeg saa? Et Hus, der lignede en mindre Villa, nogle halvstore Fyrretræer, et hvidt Hus, der blev udpeget som Spisesalen og saa en lille, ganske ureglementeret Fodboldbane; særlig Fodboldbanen skuffede. Jeg havde faaet forklaret, at den var gravet ud af Bakken og havde tænkt mig noget i Retning af en forsænket Græsplæne med et velholdt Græstæppe — og saa saa den saadan ud!!

Ja, det var et haardt Slag; men i Løbet af et Par Timers Tid var Skuffelsen og Surheden forsvundet. Alt viste sig at være anderledes end ved første Øjekast. Villaen indeholdt Sovesalen med Sejldugshængekøjer, Fyrretræerne var jo skønne, da jeg fik set nærmere paa dem, ja, selv Fodboldbanen viste sig at være brugbar, og det var nu det vigtigste. Kort sagt, jeg blev grebet af „Jomsborgs Troldmagt" og er aldrig siden kommet fri af Lænkerne.

Naar jeg nu 20 Aar efter tænker tilbage paa Jomsborgturene, er der to Ting, der forbavser mig. Den ene er det ejendommelige Forhold, at alle mine Erindringer fra Jomsborgdagene er knyttet sammen med Solskin. Det gælder Flaghejsningen om Morgenen, Morgenandagterne paa Skraanin-

gen foran Spisesalen, Idrætsdagen med „Nationernes Indmarch“, Ture langs Stranden og til Nordskoven, alt ligger i min Erindring badet i straalende Solskin. Derimod har jeg fra Aftnerne tydelige Indtryk af Regn og Storm. Det var et fantastisk Syn, naar Lyskeglen fra et halvt Hundrede Lommelygter

fik Regndraaberne til at funkke, mens vi styrtede af Sted til Sovesalen med Kraven op om Ørerne.

Den anden Ting er den pudsige Udvikling, vi havde i vort Bevægelsestempo. I 1. Kl. *løb* vi rundt det meste af Dagen, spillede Fodbold og Cricket, trænede i Løb og Spring o. s. v. I 2. Klasse *gik* vi lange Ture, langs Stranden og til Nordskoven. I 3. Kl. *sad* vi i Smaaflokke — i Pavillonen ved Stranden, i Læ af Fyrrenerne og paa Volden ved Boldbanen — og snakkede og diskuterede. Hvordan vilde det mon være gaet os, hvis Uddannelsen dengang havde været fireaarig?

„Fyrre Aar frem“ sang vi fra 1. Kl. 1924 — og nu til Efteraaret er de 20 gaet. Jeg har i et gammelt Album fundet Billederne fra dengang og sidder nu og spekulerer paa, hvorfor vi altid længes tilbage til Jomsborg omkring Kongens Fødselsdag. Jeg siger „vi“ og mener vi „udtraadte“ Jomsborgere, som hvert Aar faar Lov til at aflægge et Heldagsbesøg — om vi ellers kan komme af Sted hjemmefra. Hvad er det for Baand, der knytter os saa fast til den lille grønne Plet højt oppe i Horns Herred? Ja, først er det vel Kammeratskabet, der binder. Det oplevede vi jo nemlig deroppe allerede det første Aar, at vi var Kammerater, baade Seminariekammerater og Klassekammerater, men dog mest Klassekam-

merater. Dette Baand voksede i Styrke det følgende Aar og fik det sidste næsten Venskabets Karakter.

Vi er alle knyttede til Jomsborg med de glade Minders Baand, og maaske er den dybeste Aarsag til vor stadige Tilbagevenden netop Trangen til at opfriske disse glade Minder.

Jeg er ikke noget særlig poetisk Gemyt, og dog er mine bedste Minder ligesom koncentreret om Sangene. I 1. Kl. „Fyrre Aar frem" og „Se, nu stiger Solen". Denne sidste er for mig for stedse knyttet til Morgenandagten en straalende Septembormorgen eller maaske snarere -formiddag. Det sidste Aar — i 3. Kl. — sang vi mest „Vi fik ej under Tidernes Tryk", hvoraf særlig Linjerne: „Og ej blot *finde*, men *fylde* vor Plads" og „Slut da sammen! Kort er Glæden; snart skal vi spredt ud i Kæden", talte til os. Og Aftnerne omkring Pejsen! Jeg kan endnu mærke den Duft af fugtig Brænderøg, der slog os i Møde, naar vi om Aftenen myldrede ind i Spisesalen for at tage Plads omkring Pejsen. Der var en særlig Inderlighed i Sangen, naar vi efter en saadan Aften sluttede med: „Nu folder jeg Haand og Tanke til Tak for den svundne Dag".

Ja, vi drog „beriget hjem", for at bruge Elgaards berømte Vending. Mange glade og rige Stunder har jeg at sige Lærerne og Kammeraterne Tak for; men den bedste Gave fik jeg af „Jomsborg" selv. Det er et lille Vers, der hang over Indgangsdøren til Spisesalen, det, vi sang inden Middagsmaden. Det blev paa en ganske særlig Maade „mit" Vers og har igennem snart 20 Aar trøstet mig i Sorg, styrket mig og givet mig Mod, naar Livets Besværligheder blev for voldsomme, og det har været Lys i Mørket, naar jeg prøvede at forstaa noget af det, der er vederfare os og vort Land de sidste 4 Aar. Lad mig slutte denne Minderune med det Vers:

Gud ene Tiden deler, han
saarer og han heler han
kender smaat og stort; han
intet ondt bestemte og intet
godt forglemte, alt, hvad
han gør,
er herligt gjort.

Herr Hager mediterer.

LØRDAGS. OG MANDAGSAFTENERNE

AF KOMMUNELÆRER KNUD GRO-NIELSEN

Det var i „de gode, gamle Dage" paa Chr. Winthersvej — den Gang, da jeg var med altsaa. Rummene i Huset var ikke alle lige festlige, og Inventaret bar tydelige Spor af, at Seminaristernes Aandsliv undertiden gav sig meget haandgribelige og voldsomme Udslag. Det daglige Arbejde kunde ogsaa undertiden være slidsomt og ensformigt nok. Men naar vi saa mødtes til „Lørdag Aften", var det ligesom et helt andet Hus — og helt andre Mennesker. Lærebogsstøvet var borte, Eksamenspenssa eksisterede ikke. Vi var ikke længere blot store Børn paa Skolebænken, der nok af og til kunde „snyde" og „hviske" lidt for at raade Bod paa den foregaaende Dags Forsømmeligheder. Vi var Mennesker i Vækst, der sugede Næring til os.

Det hørte altid med til en Dags gode Øjeblikke, naar man under Passagen forbi Opslagstavlen paa Trappen opdagede, at der var kommet en lille Seddel med Meddelelse om, at der førstkommende Lørdag Aften var Sammenkomst paa Seminariet — hvadenten det nu var en fremmed Taler, der skulde komme, eller en af Lærerne fra Seminariet, eller det bare var en af „os selv", der havde faaet til Opgave at prøve Kræfterne paa et Foredrag eller en Diskussionsindledning.

Og naar man saa mødtes til Sammenkomsten, kunde man straks fornemme, at Atmosfæren var anderledes end til daglig. Der var en egen Stemning af Hygge og Hjemlighed over de gammelkendt nøgterne Rum. Kammeraterne saa heller ikke ud, som de plejede. Selv om de ikke ligefrem var i Festdragt, saa var de dog mere velbarberede, havde hvidere Flipper og blankere Skonæser end om Dagen.

Jeg vil tro, at det var en lydhør Forsamling at tale til. Nok kunde vi ofte være pjankede og drengede, saa „Fatter" maatte ryste paa Hovedet ad os eller formane os med streng Mine, men saa meget var vi da kommet til Skels Aar og Alder, at vi var begyndt at ane Tilværelsens store Perspektiver og vanskelige Problemer, og der var begyndt at foresvæve os noget om, hvad vi — menneskeligt set — gerne skulde naa engang og blive engang. Og netop paa disse Omraader var det, at Lørdagsaftenerne kom til at betyde noget for os. Det var ikke faglig Belæring, man gav os her. Det fik vi om Dagen. Det var et videre Udsyn. Det var Glimt af det pulserende Liv. Det var Vidnesbyrd om Mænds Tro og Vilje og Stræben. — Det var Tilskyndelser til et rigere og sandere Menneskeliv.

Mon ikke man med en Del Berettigelse kunde kalde Lørdagsaftenerne for Seminariets „Højskoleafdeling". Ligesom Højskolen tilsigter en aandelig

Befrugtning og Igangsætning i højere Grad end Lærdom, saaledes tænker jeg mig, at Formaalet med disse regelmæssige Sammenkomster var at hjælpe os til noget af det, som ikke kommer ind vinder den almindelige Seminarie-undervisning, men som til syvende og sidst er Kærnepunktet for det hele: den aandelige Vækst. Ganske vist maatte det vel blive i mindre Maalestok, da det jo kun drejede sig om et Par Timer hveranden Lørdagsaften i Vinterhalvaaret. Men naar der er Tale om aandelig Igangsætning, er utvivlsomt de første „Skub“ de vigtigste. Om man saa senere kan fortsætte Farten fremover, afhænger af, om man i sig har det rette Stof til Bevægelse og videre Udvikling. Paa Lørdagsaftenerne, naar Ugens Slid var overstaaet, og der var længe til Mandag, naar man skulde tage fat igen, kom man baade Lærerne og Kammeraterne nær paa en anden Maade end ellers. Det ligesom laa i Luften, at man aabnede sig mere for hinanden. Naar Snakken og Diskussionen ved Kaffebordene efter Foredraget gik livligt om det, man havde hørt, eller om egne Problemer, spændtes der Traade imellem os, som blev stærkere for hver Gang. Og endnu saa mange Aar efter — det er femten Aar siden — kan jeg i mig fornemme den Ro og Følelse af at være vendt mod det højeste, der kom over os, naar Forstanderen sluttede med en Aftenandagt, hvor han gav os Del i sin dybe, kristne Personligheds Rigdom.

I nær Familie med Lørdagsaftenerne paa Seminariet var Mandagsaftenerne hos Forstanderen. I mange Aar holdt han hver Mandag Aften aabent Hus for os i sit Hjem. Vi kunde komme saa mange og saa ofte, vi vilde. Undertiden var der kun nogle faa Stykker. Til andre Tider kunde vi fylde Stuerne til Trængsel. Naar vi saa var anbragt i en god Stol og havde faaet Ild paa en Cigar af „Fatters“ den Gang vistnok udtømmelige Lager, som han med aldrig svigtende Rundhaandethed delte ud af (sikke Tider!), saa mærkede man en dejlig varm Følelse af Hygge og Velvære og af at være i godt Selskab strømme igennem sig. Saa tog vi fat paa Behandling af Alverdens store Problemer. Vi var nok somme Tider noget ungdommelige i vores Iver efter at reformere Verden, men var vi kommet lidt for højt op, kunde Forstanderen med Lune og Overbærenhed hente os ned igen, idet han bare fik os til at se Sagen ogsaa fra den anden Side. Der var aldrig kedeligt. Forstanderen har en enestaaende Evne til at faa en Samtale i Gang og føre den ind paa noget værdifuldt. Lidt ud paa Aftenen kom saa Fru Christiansen stille ind ad Døren og sagde, at nu kunde vi vist trænge til en Kop Kaffe. Hvilke enorme Mængder har ikke vi Seminarister spist af Fru Christiansens hjemmebagte Kage!

Senere kom der den Forandring i Mandagsaftenerne, at der ogsaa blev aabnet Adgang for de gamle Elever, „de udtraadte“. En Mandagsaften i hver af Vintermaanederne blev der gennem Seminariesamfundets Blad indbudt til Komsammen i Hjemmet, og de mange, der gennem Aarene har fulgt Indbydelsen, enten regelmæssigt, eller blot nu og da, vil bevare Følelsen af at staa i en dyb Taknemmelighedsgæld til Forstander Christiansen og hans Hustru for deres hjertevarme Gæstfrihed imod os.

SEMINARISTEN AF I DAG

AF MOGENS MØLLER (III KL.)

En Dag i Spisefrikvarteret var der en, der — jeg husker ikke i hvilken Forbindelse — bemærkede, at han aldrig for en ung Dame præsenterede sig som Seminarist, men fortalte, at han læste til Lærer. Ordet Seminarist, mente han, fik altid Folk til at smile, om ikke aabenlyst saa dog indvendig.

Hvis denne Mand har Ret, vækker Glosen „Seminarist“ altsaa stadig Associationer om noget ynkværdigt og nærmest latterligt. Nogle vil maaske straks komme til at tænke paa Navnet Svaabæk. Det er maaske med dette som Baggrund, at man de sidste Aar har søgt at finde en bedre

Betegnelse for unge Mennesker paa et Seminarium. Man har forsøgt stud. sem.; men denne Studiebeteegnelse er aldrig slaaet igennem, velsagtens fordi den lyder søgt og anstrengt og afslører akademiske Ambitioner. Ogsaa Betegnelsen stud. pæd. har været foreslaaet, men synes i Praksis ogsaa at være uheldig, fordi den let leder Tanken hen paa en Fodlæge. Det lader altsaa til, at vi stadig maa benytte os af det gamle „Seminarist“, og det gør vi da ogsaa med stor Sindsro ved denne Lejlighed. Men hvad dækker dette Navn i Dag? Hvorledes er Seminaristen af 1944? En Enquete blandt Seminarielærere vilde sikkert give et interessant Resultat, og en af Byens kendte, skrivende Damer vilde sikkert ogsaa blandt Seminarister kunde finde sensationelle og chokerende Ting at fortælle. Men hvem skulde vel bedre vide det end Seminaristen selv? Det er som saa-dan, jeg her skal forsøge at besvare Spørgsmaalet.

Hvis De en Morgen kort — ofte alt for kort — før otte ser et ungt Menneske komme cyklende med en tætstoppet Mappe, en Violin og maaske en Tværtaske, hvorfra der stikker et Par Gymnastiksko eller en Badedragt frem, saa kan De være sikker paa at have set en Seminarist paa Vej til

Dagens Arbejde, medbringende det nødvendige Udstyr. De mange Ting, han medbringer, fortæller noget om den store Alsidighed, der præger Læreruddannelsen. I Løbet af de seks eller syv Timer, Seminaristen tilbringer paa Seminariet, kan han saaledes beskæftige sig med saa afvekslende Fag som f. Eks. Psykologi og Smaasløjd, Bibelfortolkning og Violinspil, for saa maaske bagefter at have en Times Svømming i Svømmehallen.

Og saa gaar Skoledagen iøvrigt sin vante, skemafaste Gang, maaske ofte for meget bundet af Bøger og fastlagte Pensa. Men nu og da bliver der dog Tid til at gaa lidt bort fra Lektien og drøfte nogle af Tidens Problemer med Læreren og indbyrdes, og vel særlig i denne Tid, hvor saa mange Problemer trænger sig paa. Ogsaa naar det er rent faglige Spørgsmaal, der drøftes, om det nu er i Pædagogiken, Verdenshistorien eller andre Fag, kan man mærke den hyggelige, kammeratlige Arbejdsstemning fylde Klasseværelset.

Af Seminariets Fag er der særlig Grund til at fremhæve Praktikken i de to ældste Klasser. Foruden at være saare nyttigt og belærende, er det ofte ogsaa fornøjeligt at staa ved Katederet i Børneskolen. Der kan fortælles meget mere, end der her vil være Plads til, om de ufrivillige Morsomheder, der i en saadan Time kan siges af baade Børnene og „de unge Lærere“ (saaledes kalder Børnene Seminaristerne). Det leverer rigeligt Stof til Seminariets „Juleavis“.

Men Seminaristens Arbejdsdag er ikke forbi, naar han hen paa Eftermiddagen forlader Seminariet. Dels er der, som det altid har været Tilfældet, Arbejdet med at forberede sig til næste Dag, og dels har flere Seminarister, end det vist før har været Tilfældet, et Arbejde at passe ved Siden af Læsningen. Nogle nøjes med nogle Timers Lektiehjælp, et ikke altid lige opmuntrende Arbejde, da det meget naturligt som Regel er de „tungeste“ Elever, der har Brug for Hjælp. Andre, der er økonomisk afhængige af deres Arbejde, har Eftermiddags- eller Aftenarbejde paa Kontorer, og endelig kan det nævnes, at nogle Seminarister ernærer sig som Musikere, Højskolelærere, Musiklærere, Avisbude og Biblioteksmedhjælpere for blot at fremdrage nogle Eksempler fra en enkelt Klasse. Hertil er i disse Aar desuden kommet C. B.-Tjenesten, og der ses en Del blaa Uniformer paa Seminariet.

Seminaristen af i Dag har

altsaa nok at bestille, men der bliver dog Tid til det kammeratlige Seminarieliv. Det endnu unge Elevraad arrangerer Sammenkomster af forskellig Art, Seminariet har sine traditionelle Fester, og inden for de enkelte Klasser mødes man ogsaa nu og da i større eller mindre Kredse, om det nu er til en Diskussion eller paa en kammeratlig Week-end, som vi i min Klasse med stor Fornøjelse har gjort det. Dette Kammeratliv rummer sikkert ikke Seminarieaarenes mindste Værdier.

Og saa har Seminaristen iøvrigt som alle andre unge Mennesker Familieliv — en Del Seminarister er selv værdige Familiefædre — Foreningsliv og sine specielle Interesser at passe. Mange er Ledere i forskelligt civilt og uniformeret Drengearbejde, andre (maaske flere end tidligere) deltager ivrigt i det nationale og politiske Foreningsliv, og de fleste dyrker en eller anden Hobby. Og som andre vaagne Mennesker følger Seminaristen interesseret med i Tidens Begivenheder og aandelige og kulturelle Rørelser og søger at finde en Anskuelse og et Staasted, hvilket maaske nu kan være vanskeligere end tidligere.

I grove Træk har jeg søgt at ridse et Billede op af de ydre Kaar for Seminaristens Liv i 1944. Om Seminaristen som Menneske, om hans Karakter og om, hvorvidt han er energisk, ansvarsbevidst og pligtopfyldende, vil jeg overlade til andre og mere uhildede at udtale sig. Men det tør vel nok i al Beskedenhed fastslaas, at Seminaristen af i Dag har forstaaet sin Seminarietid som en Forberedelse til en stor og nyttig Gerning og derfor som en Tid, der skal bruges.

FÆNOMENET „NIELSEN"

AF ALFR. CHRISTIANSEN

Har der i de andre historiske Artikler i dette Festskrift været Stænk af Pral, saa har det i hvert Fald ikke været tilsigtet fra Redaktionen Side. Vi ved særdeles godt, at der er andre Seminarier, som er større og finere og i mange Henseender bedre end vort. Men een Ting vil vi have Lov at prale med, og det er „Nielsen"! Paa det Punkt tør vi udfordre Landets andre 17 Seminarier: *er der maaske nogen, der har Mage til „Nielsen"?*

Hvem er „Nielsen"? „Nielsen" er et Pseudonym for Seminariets Skrivelærer, Viceinspektør Broksø-Hansen, som gennem 15 Aar har rystet sine muntre Viser ud af Ærmet til Seminariets Fester og da navnlig som et fast Led i Programmet for Seminariesamfundets Aarsfester.

Naar vi her vil give „et retrospektivt og tilbagegaaende baglæns Tilbageblik med Vicestumper af 15 Aars Production", maa det beklages, at saadanne udplukkede enkelte Vers uden Melodiangivelse (og Melodivalget har ikke mindst været „Nielsen"s Kunst) kun højst ufuldkomment giver den uindviede Indtryk af hans Geni.

Vi giver straks Ordet til Nielsen:

(1932) Sid jer med mig i Poesiens Sadel, Sæt Sporen i med fast Axcilleshæl som Riddersmænd foruden Frugt og Daddel! Og syng saa med, som jeg nu gør det Sæl!

Ofte er det Seminariet, Sangen gælder:

(1938) Der Dage kan komme, hvor jeg det saadan har, at alt i Verden minder mig om vort Seminarium; da dugges mine Øjne, det bæver om min Kind, thi alle mine Tanker, de gaar til Christian Winthersvej.

Den samme gribende Stemning møder vi i Slutverset af Sangen „Hvemod“, af hvilken vi plukker et Par Vers ud (Melodi „Havren“):

(1930) Da jeg l'ste Gang fra Jyllands Muld
drog til Kjøbenhavn — hvor var jeg fuld af
Forhaabning, og jeg ønskede tit, at det ikke vilde
gaa mig skidt?!

Tænk, hvor mange Ting vi der har nydt, og
hvor mange Timer vi har snydt Øjnene og
Næsen, naar det fra Kakkelovnen røg etc.

Naar til Slut jeg kaster nu mit Blik over
Tiden, som der hastig gik, saa vil Øjet
dryppe lidt for mig, naar jeg ser paa
Christians Vintervej!

Seminariets Flytning fra hans elskede „Christians Vintervej“ til Solbjergvej(-ens Skole), hvor Mejeriet Solbjerg blev vor Nabo, gør et dybt Indtryk paa hans følsomme Sind:

(1934) Nu er det Aldvor! Ja, tænk nu har je'
faaet Hvished for, hvad jeg trode ej:
nu vil de flytte vort Seminarje
fra Christians Winther- til Solbjergvej! At protestere
nu vel ikke nytter, for det er afgjort, det paa
Lørdag flytter!

Ja, Seminarje! Saa er da sluttet din hersteds
opnaa'de Glans paa Jord! Nu fjernes herfra alt
Habenguttet med Adams Busser og Sørgeflor;
— dog: „Pr. Aspars' ad Astra!“ — ej forlegen!
Du Bopægl faar Klods op ad Mælkevejen!

Eksamen maa ogsaa holde for, især i Sange til Seminariefester:

(1930) Kære Maren!
al min Kval er
nu helt forstummet, og jeg nu
forlade skal Seminariummet.
Du kan tro, det letted' svært,
og det er da ikke sært,
naar man ved, det er slut
paa det her Institut! Det
mig godt er gaaet,
Eksamen har jeg faaet.

(1934) Naar jeg nu med dig, mit Embeds-Adgangstegn,
vandrer ud i Verden for at blive Degn, saa dimunitiv du
er, jeg ved dog, at: Klods-Hans fik trods alt Prinsessen
fat!

Mine Chancer lig med Klods-Hans' tipses tørs,
skøndt du er saa overfyldt med ?

Efter Eksamen kommer Skolegerningen, om hvilken det hedder:

(1931) Selv om ofte at vi tit har funden
stræb- og bryd- samt kedsomt vores job,
har vi Glæde dog deraf paa Bunden,
det er *denne*, som vi skal ha' op!

En Vise giver Forslag til en Transmission i Radio:

(1936) „En Dag i Skolen" kan vi paa
Programmet det nok kalde. Jeg
tror, det indtressere maa
saa godt som næsten alle.
Jeg vilde gerne ha' udsendt
det hele Etablissement:
først hen til Skolens Legepias
— nu ind i Skolen — nu til Da's er
Skoler populære. som ogsaa de bør
være!?

Seminarie-samfundet og Kammeratskabet dér prises ofte:

(1931) Vi vil stadig her som Kammerater
møde op hvert Aar fra 1. til sidst,
ligesom P. Tordenskjolds Soldater stod
i Gaderne v. Austerlitz!

(1930) Hvis at jeg et Ønske ønske maa,
er det, at vort Samfund maa bestaa, og at
Gundelach paa Kassen faar bedre Skik end
i forgangne Aar!

En højtidelig Diskussion om en Lovændring paakalder „Nielsen"s Ironi:

(1940) Udaf vores Love taler
skønne Tanker, Idealer,
— taget stort: et Ædelt praktfuldt Tankeværk!
Men skal derfor saadan Love
bare ligge der og sove, som de sov Bag
Thorneroses Plankeværk??
Skal de evig staa?
Det kan aldrig gaa!! I
Konversatisme vi saa glider hen!
Men naar Styrrisen saa skaffer
et Par nye §§, saa er Livet værdt at
leve lidt igen!

At Nielsen ikke er længe om at lave en Vise, dokumenterede han et Aar ved at gaa hjem fra Generalforsamlingen Kl. 14 for at møde til Festen nogle Timer senere med et Referat af Generalforsamlingen, som han oven i Købet selv havde naaet at duplikere. Vi faar et enkelt Vers:

- (1939) Kasse'ren paa den sorte Tavle saa et Stykke skrev (kun Fatter vidste ikke lige strax, hvad Fazit blev). Vi ganged, laa det sammen, og det stemmed paa en Prik, med Akklimation Kasse'ren sin Descharge*) fik.

Man fik at vide, der var Overskud, og det var revidert, og det er sikkert heller ikke stillet op forkert, (men een Ting dog krepperer mig, fordi jeg ej forstaar't: at vi i vores Samfund bru'r saa meget til Transport!?).

*) Syndsforladelse.

Til Altenfesten har man Damer med:

- (1932) Vi „Vore Damer" med os her har brungen, fordi
at de skal ogsaa luftes lidt.
— Nu et Par Ord om Dem vi maa ha' sunget at ej vi
Faar om lidt det lidt for hedt. For Damerne Ærbødigst
vi os Bukker de Hjælper os saa pænt med vore smaa
Bekymringer og Sorger, — Ja, de Dukker for Sjælens
Øje frem med Vinger paa!

Om forskellige „Honoretirader" og „Nulliteter" (Honoratiores og Notabiliteter):

- (1934) Ach, Duften af din Check-Tobach,
Gundelach og Lyden af hver Kop, du
drach,
vi mindes, og vi suchen: Ach,
nu Styrelsen mister Gundelach!
Humør kan faas af saa mange Slachs,
men icke saa godt som Gundelachs!
Vi tømme vil vor Connejach
Til Ære for vor Gundelach!
- (1941) „Hvad Fatter gør, det er altid rigtigt"
Forstanderen — det drak vi ind med vor
Barnesko. Og hvad han lær jer, er meget
vigtigt, det meste af det kan godt I tro.
Men midt i Timen ta' en lille Dvale, det
er hans helt private Speziale.

- (1933) Der dukker af Disen fra la Cour
Rich. Paulsen et smukt Kontrafej.
Hvis jeg i mit Vers U-Noder bru'r,
tar Richard paa Vej!
do sol fra mi nem troppo ha' dit ry
sol ly^l vivace herfra, c, d kan vi *la*
gis da capo, Richard, for dig!

(1933) Portrættet af en, hvis vittig' Mund
Hager tit tager paa Vej.
Ja, hvem er vel kendt som vittig Hund
o, Hager, som dig? Jeg ved, du Ros
kan ikke li', du ønsker, Visen var
forbi, og at min Mund var te' o' luk' i
o, Hager, for dig!

(1931) Jeg tænker tit paa, at om 1000 Aar,
naar den Tids Professorer gaar og leder
blandt vore Efterladenskaber — og en Stakkel faar
fat i Hr. Hagers gamle Vittigheder!!!

Fra „Nielsen"s sidste Produkt citerer vi til Slut en Smule. Ved sidste Aarsfest var Professor Hal Koch Taler. Det hedder i den Anledning: .

(1944) „Mange Kokke Kaalen gør for Salt",
har gamle Peder Laale tidt og ofte os fortalt. Vi har osse
ment, at det var nok, naar vi i Aften kunde
strække os til ½ Kok.

og om sin egen Virksomhed siger han:

For en Diktér er det svært i Rationeringslider,
paa hans Værksted sløjdt det gaar, og Værket langsomt skrider.
Det er osse — rent usagt — lidt skidt med min Forfatning: ømme
Fødder, svage Rim, af Emner kun Erstatning.
Dog naar Styreisen den har diktert,
saa maa jeg se at faa de Kommentarrer fabrikeret.

Ja, kære Broksø-Hansen, det har vist ikke altid været saa sjovt for Dem at lave de Nielsenske Sange. Men det har det været for os at synge dem — og derfor siger vi 1000 Tak.

„Nielsens"
Selvportræt

K. F. U. M.'s SEMINARIESAMFUND

AF KOMMUNELÆRER ERIK DANIELSEN

Om et halvt Aar udsender K. F. U. M.'s Seminarium sit 10. Hold Dimittender. Antallet af gamle Elever er nu saa stort, at vi mener, Tiden er inde til at danne en Elevsammenslutning."

Saaledes begyndte vor Indbydelse af Decbr. 1928 til udgaede Elever om at træde sammen i en Elevforening. Indbydelsen var underskrevet af Forstanderen og Lærerne Aage Larsen, 1921, Gundelach og Hjeds, 1922, Kaj Andersen og Hans Chr. Hansen, 1923, Aage Nielsen og Ove Pedersen, 1924, Vilh. Pedersen og Johs. Nielsen, 1925, Stig Hansen og Ev. Baade, 1926, Børge Larsen og Erik Danielsen, 1927, Sv. A. Hansen og Henning Jensen, 1928, samt endelig af to Elever i den daværende ældste (3.) Klasse, Aksel Andersen og Hans Georg Hansen.

Da vi af 1927 forlod Seminariet, sagde vi Farvel til et Afsnit af vort Ungdomsliv, der havde været rigt og herligt. Vi havde naaet vort Maal, Lærereksamen. Et godt Kammeratskab havde vi haft. Skønne Oplevelser, hvadenten det nu var Lørdagsaftener paa Seminariet, Jomsborg eller Aftenerne hos Forstanderparret, havde bidraget til, at vi følte os hjemme paa Chr. Winthersvej. Skulde vi nu aldrig vende tilbage til „Hjemmet"?

Tanker herom var levende hos os i Maanederne efter Sommerferien i 1927, og indbyrdes talte vi om, at noget skulde gøres. Forbindelsen med Seminariet vilde vi gerne vedligeholde.

Saa stod en af os da en Dag paa en Bakkeknold paa Nordfyn. Frosten laa endnu i Jorden. Men pludselig slog Vejret om. Vestenvinden kom fejende. Tøvejret satte ind. Der blev Flugt paa Himlen. Skyerne jog østover. Med dem fulgte Tankerne paa alle de Mænd og Kvinder, der havde betydet saa meget for os, mens vi læste. Breve gik og kom. Og snart var det en given Ting, at vi vilde vende tilbage til Fatter og sige: Nu skal en Elevforening dannes. Som altid var Forstanderen villig, ikke alene med sit Navn til Indbydelsen, men af Gavn.

Den 2. Januar 1929 blev vort lille Samfund stiftet. Forud var der gaet nogle pragtfulde Møder, hvortil Seminariet laante os Lokaler.

Anden Nytaarsdag 1929 lagde vi ud Kl. 16 med Foredrag af Forstanderen (hvem ellers —), og Kl. 17 havde vi stiftende Generalforsamling. Under Aage Larsens myndige Haand blev Lovudkastet gennemgaaet og vedtaget. Stor

Staahej havde vi om, hvorvidt vi skulde have en Bestyrelse eller en Styrelse. Det blev det sidste!

Det er Foreningens Formaal at vedligeholde Forbindelsen mellem Eleverne indbyrdes og mellem disse og Seminariet. Som Medlemmer optages tidligere Elever, Elever i ældste Klasse, Seminariets og Seminariskolens afgaaede og nuværende Lærerkræfter. Denne Paragraf er meget vigtig. Deri laa Stifternes Ønske om, at alle, der til daglig havde arbejdet sammen, ogsaa kunde være sammen i Elevforeningen, en Bestemmelse, som vi har haft megen Glæde af.

Den 2. Januar 1930 fremsatte Forstanderen Forslag om Oprettelse af et Rejsesfond, der skulde opbygges paa frivillige Bidrag, og som skulde være en Hjælp til Selvhjælp for udenbys boende. Forslaget blev modtaget med Begejstring. 1933 vedtog Generalforsamlingen „Love for Rejsesfonden“, hvis Hovedformaal er at yde Rejsehjælp til Medlemmers Deltagelse i Aarsstævnet (i Almindelighed ydes Enkeltbillettens Pris; man sender blot inden den 10. December Formanden et Kort om, at man deltager. Resten følger af sig selv).

Fra første Færd har hver Aargang haft en Meddeler, der har været Bindeled mellem Aargangen og Samfundet. I de senere Aar har Styrelsen forsøgsvis været i nærmere Kontakt med Meddelerne, Aargangsrepræsentanterne, som de nu hedder, idet man een Gang aarligt i Oktober—November har holdt et Møde mellem Aargangsrepræsentanterne og Styrelsen. Paa disse Møder, der nu bliver permanente, har vi snakket om Sagerne, især drøftet det kommende Stævne.

Paa den stiftende Generalforsamling valgtes Stig Hansen, Gundelach, Forstanderen, Aage Nielsen og undertegnede til Styrelse; førstnævnte var Formand 1929—32, de tre sidstnævnte har siddet i Styrelsen uafbrudt siden 1929, undertegnede som Formand 1932—38. Undertiden bytter vi lidt om; Gundelach gik en Overgang ud, men valgtes senere ind. Fra 1938 har han været Samfundets Formand (han begyndte som vor udmærkede Kasserer (1929—34), „Epistlerne fra det lille Kontor!“). Fra 1934—38 var Olaf Galløe vor Kasserer; han efterfulgtes af Carl Sørensen, der stadig er Indehaver af Kassererposten.

Der afholdes i Regelen 4—5 Styrelsesmøder om Aaret. I Møderne deltager Redaktøren, Redaktøren af „Meddelelser“ samt ældste Klasses Repræsentant. Det ser saa højtideligt ud paa Tryk. I Virkeligheden er det en vis Portion Arbejde parret med livlige Diskussioner om Tidens Problemer.

K F U M's Seminarisamfund virker først og fremmest gennem Bladet, der udsendes 4 Gange om Aaret.

Vi har altid holdt paa, at hvert Nr. af Bladet skulde indeholde en igang-sættende Artikel eller et „lille Stykke af det kristne Danmarks Liv og Tanker“. Den Linie vil vi gerne fortsat holde. Blader man vore 15 Aargange igennem, kan vi godt nævne Linier i Bladet derudover. Huskes ikke „Tag-fat Artiklerne“, „Vor blaa Bog“, „Vor egen Billedbog“ og Meddelelser fra Seminariet. Og den sidste Side med „Meddelelser“! Hvor er *han* henne? Fik *han*

saa hende? En Dreng blev det — og *der* en sød lille Pige. Ikke sjældent ser vi Forstanderens Pen i Bladet, og det er vi altid glade for. — Og de døde, — vi nævner dem hver især for os selv. Jo, Bladet er blevet et Bindeled. Det har Redaktørerne deres store Andel i (Erik Schmidt-Petersen 1929—30; Martin Lauritzen 1930—31; H. C. Broksø-Hansen 1931—36; K. V. Gro-Nielsen 1936—41 og nu Chr. Lautrup). Broksø-Hansen er vor dygtige Redaktør af „Meddelelser" og han er vor uforlignelige „Nielsen", der med sine skæmtende Viser kalder den befriende Latter frem paa hvert eneste Stævne.

Aarsstævnet den 2. Januar er vort andet Virkefelt. Vi samles paa Seminariet til Generalforsamling. Naar den er overstaaet og den medbragte Frokost spist, gaar vi oplagte i Gang med Dagens Forhandling over et pædagogisk, moralsk, nationalt eller internationalt Emne. Og om Aftenen samles vi til festligt Samvær med vore Damer. Naar vi har sunget vor Seminarsamfundssang, som vi skylder Herr Holger Jørgensen Tak for, ja, da er vi igen *hjemme*, da er Festen rigtig begyndt.

Det kunde være fristende at nævne meget af det gode, lødige, vi har hørt, fortælle om Humoren, der slippes løs, om skønne Toner, vi hørte, eller Billeder, vi saa. Vi lytter altid til sidst til Forstanderens Afslutning, naar han løfter os ud over Hverdagen ind til Evighedsrigets Guddomstanker med os Mennesker.

Saa er det ogsaa en fast Skik, at vi tager til Jomsborg, naar Seminariet er deroppe. Gensynsglæde, Skæmt og Alvor, akkurat som da vi selv var der. Ved dette Besøg bliver der Lejlighed til Diskussion, hvori baade Eleverne og vi „udtraadte" deltager.

Nogle trækker vel paa Smilebaandet, naar jeg nævner vor aarlige Cykletur som en af vore Samlingsbestræbelser. For vi har aldrig været ret mange! Men vi bliver ved! Hvert Foraar, naar Bøgen lige er sprunget ud, har vi en skøn Aftencykletur ud i Omegnens Skove.

Siden Februar 1938 har vi hvert Aars Februar holdt en Aften paa Seminariet for dets Elever. Tanken meldte sig ganske naturligt, idet ogsaa den er et Led i Bestræbelserne for Samling om vort Seminarium. Samfundet er Vært og byder paa Underholdning af forskellig Art, Kaffe og Cigarer, og en af os udtraadte slutter Aftenen med en Aftenandagt. Vi tror at turde sige, at Eleverne er glade for disse Aftener, akkurat som vi er det. Et stigende Antal af gamle Elever slutter Kreds om denne Februaraften.

Rent haandgribeligt, praktisk Arbejde har vi gjort paa et lille Omraade, men saa beskedent, at vi blot lige nævner det. Paa Generalforsamlingen 1934 var der Tale om den ret store Arbejdsløshed blandt Lærerne. Vi ordnede da inden for vor Kreds et Lektiehjælpsbureau med Torben Jacobsen som Leder. Paa den Maade læstes ca. 140 Timer mdl. af unge arbejdsløse Lærere fra vort Seminarium.

Fra samme Tidspunkt havde vi i hvert Nr. af Bladet et Opraab om at bruge Vikarer fra Seminariet; Forstanderen var Mellemand.

Naar Seminariet nu fylder 25 Aar og i Festskriftet har indbudt os til at skrive, er det et Udtryk for, at vi regnes for Hjemmets rette Børn.

Min Far sagde altid: I Børn kan ikke give Mor og Far bedre Gave, end naar I altid skikker jer vel.

Det er vort Haab paa K. F. U. M.s Seminariums Festsdag, at det vil kunne siges om os. Seminariesamfundets Arbejde viser, at Samhørighed med Fortiden og hjertevarme Følelser for Forstanderen, Lærerne og vore unge Kammerater er vort Ønske og Maal.

„Herre, at dine Øjne altid maa være aabne over dette Hus." De Ord var mit første Møde med Seminariet. Og mon ikke de Ord er manges Bøn den Dag i Dag for Seminariet og Seminarielivet.

Vi takker vore Lærere og vi takker vor Forstander for den Tid, vi havde der, de Syner, vi saa, de Oplevelser, vi fik, for *vore Aars* Berigelse for Tanke, Sjæl og Sind. Og vi ønsker vort kære Seminarium fortsat Held til at være Salt og Kraft i mange unge Seminarieelevers Liv. Rigtig hjertelig til Lykke.

Hertil følger vi i dyb Taknemmelighed for Deres Ildhu, Deres Arbejdsindsats for saavel hele Seminariets Trivsel som for den enkelte vore varmeste Lykønskninger til Dem, Forstander Christiansen, der i disse 25 Aar har ledet Seminariet. Og vi synes, at ingen *kunde* — og ingen *kan* gøre det bedre.

Forstanderparret har faaet Brev (Nyborg Strand).

SEMINARIESAMFUNDETS SANG

*Vi er Trækfugleskarer med Trækfuglesind,
vi har Trækfugles Længsel i Bryst. Over Land,
over Hav, imod Vinterens Vind, er vi kommet fra
Vest og fra Øst.*

*Og om nogen vil spørge, hvorfor vi kom hid, hvad
det er, der os samler i Flok, om vi ønsker at
mindes det trælsomme Slid, bliver Svaret et
frejdigt: Ja nok!*

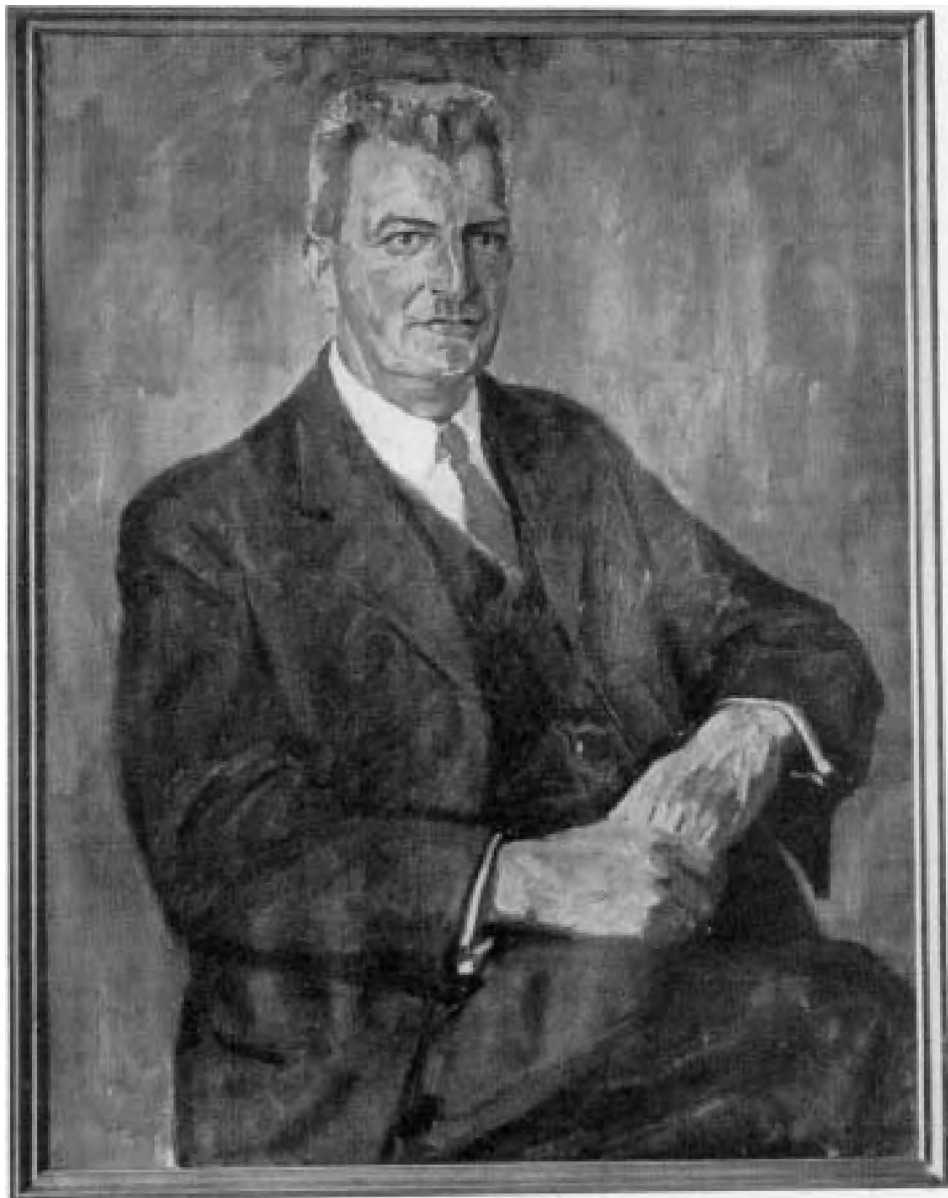
*Vi vil mindes vort Slid, vore Sorger, vor Hang til
at drømme og længes herfra; vi vil mindes de
Stunder med Løjer og Sang, Kammeratskabet
skænkede os da.*

*Vi vil mindes de Dage med Regn og med Sol, som
de fløj eller snegled sig hen; vi vil prøve at sidde
paa selv samme Stol, vi vil sludre os sammen igen.*

*Vi vil gennem en Byge af Spørgsmaal og Svar
— Kan du huske? Du har vel ej glemt? — føle
alle som een, at vi er, hvad vi var: Kammerater i
Alvor og Skæmt.*

*Vi er Trækfugleskarer med Trækfuglesind, vi er
tro som de vingede smaa: om vi skilles og spredes
som Avner for Vind, skal vort Samfund dog
aldrig forgaa!*

Holger Jørgensen.

Seminariets Forstander gennem 25 Aar.

Reproduktion af Maleri af K. O. Hilkier.

(Jubilæumsgave til Seminariet fra gamle Elever og en anden, mindre Kreds).

LÆREREN MAA HAVE LØST SINE EGNE PROBLEMER

AF KOMMUNELÆRER J. ELGAARD

I

Hvorfor maa han det? For sin egen Skyld, for den opvoksende Slægts Skyld, som han er sat til at undervise og opdrage. For der udgaar en Indflydelse fra enhver Lærer, han paavirker Eleverne, hvad enten han ved det og vil det eller ej. Der er et bestemt „Klima“ omkring enhver Lærer i Funktion, og hvordan er dette Klima? Spørgsmaalet er, om det øger eller det svækker det godes Vækstbetingelser i Eleverne. Afgørende for Svaret er hele Lærerens Personlighed, og da Vejen til Tilegnelse er „lang gennem Anvisning, kort gennem Eksemplet“, er det klart, at det er af største Betydning, hvordan Lærerens Eksempel er. „Mens Læberne taler, tordner Livet“, har en engelsk Biskop sagt. Er en Lærer bundet paa Kryds og tværs, som Fluen i Edderkoppens Spind, af uløste Problemers tilsyneladende tynde, men stærke Traade, da vil han ikke kunne give sit Liv en saadan Retning og et saadant Indhold, at det kan tjene Børn og Ungdom til Forbillede og Inspiration.

II

Hvilke er da en Lærers Problemer? De samme som andre Menneskers plus en hel Del specielle Vanskeligheder i Forbindelse med netop *hans* Arbejde. Lad os til at begynde med tænke paa nogle af den sidste Slags: Læreren er ikke *dygtig* nok. Eller det, som i Regelen er værre: Hans *Disciplin* er mangelfuld. Læreren ved, det kan betyde daarlige Indberetninger, tabte Avancementsmuligheder, eventuelt et daarligt Navn som Lærer, i værste Fald Afskedigelse. En ældre Lærer, jeg kendte, gik gennem en Menneskealder hver Dag med Gru i Sindet ind i de store Drengeskoler. Han magtede dem ikke og blev tidligt fuldstændig nedbrudt af samme Grund.

Hos en anden Lærer gaar det med Dygtighed og Jernhaand; men *gode Mennesker* kommer der ikke ud af det, heller ikke et aabent, naturligt Tillidsforhold mellem Lærer og Elev. Han føler selv, at der mangler noget væsentligt, skønt ingen officielt kan sige ham noget paa. Han føler, at Værket vel drives til Punkt og Prikke, men at det ikke er Lysten, der driver det, og han aner, at Eleverne aander lettet op, naar de er uden for hans

Rækkevidde. Desuden er han rask til at kræve, men ikke god til selv at gaa i Spidsen med at opfylde Kravene. Han kræver Orden og Punktlighed. Ve den Elev, der kommer for sent, kaster et Stykke Papir, glemmer en Bog, ikke tager Hatten af paa Trappen — men det undgaar ikke Elevernes undrende og kritisk spejdende Øjne, at Læreren selv baade kan komme i sidste Sekund — eller lidt senere endnu — kaste Tændstikken paa Gulvet, naar Shagpiben tændes i Frikvarteret, glemme sin Bog eller uanfægtet gaa paa Trappen med Hatten paa Hovedet. Ser Læreren selv Problemet i denne Dobbeltthed? — Og Følgerne?

Forholdet til Hjemmene kan være et stort Problem. For hvor ofte mærker Læreren ikke dybt i sit Sind, at selv om han i det ydre har „faaet Tingene sat paa Plads" over for en vred Moder, er ikke alt dermed i den Orden, som han inderst inde har en Anelse om at det kunde være, hvis — ja, det er vel haabløst at tro, at det skulde blive anderledes, det er jo heller ikke værre end saa mange Steder, og der vil jo altid komme Gnidninger, naar to Parter med delvis modstridende Interesser skal samarbejde — men alligevel, der er noget, som er galt....

At kunne omgaa sine *Kolleger* — og overordnede med — naturligt og i et lydefrit Samarbejde er lettere i Teori end i Praksis, og mangen en Lærer har store Vanskeligheder paa dette Punkt, saa et Frikvarter paa Lærerværelset betyder ny Spænding og kritisk Agtpaagivenhed i Stedet for Hvile, Afslappelse og Inspiration, og Mangelen paa kollegial Aabenhed og Hjertelighed kan forfølge en Lærer langt uden for Skolens Port.

Uden for Skolens Port — ja, der mødes Læreren af de fællesmenneskelige Problemer: Ægteskabelige Uoverensstemmelser, Vanskeligheder med ens egne Børn, Sygdom, økonomiske Bekymringer. Og har han, som naturligt er, paataget sig forskelligt Fritidsarbejde, taget mod Tillidshverv o. s. v., vil han ofte erfare, at heller ikke det gaar af uden store Ærgrelser og Bryderier. Han synes maaske efterhaanden, at han har „rodet sig ind i saa meget", uden dog umiddelbart at føle, at han er, hvor han skal være.

Og da kan det ske, at et altoverskyggende Problem dukker op, groet frem af de andre Problemers Hængedynd, der har gjort Grunden usikker under ham — dette nemlig: Duer jeg overhovedet til at være Lærer? Naar nu det, der engang i Seminarietiden foresvævede mig som en løftende, samlende Melodi for min Fremtids Gerning, naar det i Hverdagens Virkelighed kun er blevet en Hoben usammenhængende, skurrende Disharmonier Ak, denne lammende Følelse af Fallit over for Idealerne, hvilken Lærer har ikke til Tider været trykket ned og sat i Staa af den!

III

Men Problemer kan løses — saa vist som Døre kan aabnes — naar man har Nøglen og bruger den. Nøglen til de simpleste Problemer er ganske enkel. „Jeg er ikke dygtig nok," siger den unge Lærer. (Thi forhaabentlig

bliver han ikke gammel, før han opdager det). Løsningen hedder Grundighed i Forberedelsen, Videreuddannelse, Vaagenhed over for alle gode Hjælpe-midler, Villighed til at lære af mere erfarne Kolleger. Alt dette koster Tid og Slid, men Vejen er banet, og den betrædes af Tusinder af flittige Embeds-brødre med den almindelige Erfaring, at den fører til Maalet. — Mange Smaaavskeligheder med Hjemmene, af den Slags, der hver for sig kun er Naalestik, men som sammenlagt kan give Ømfindtlighed og Irritation, løses ved, at Læreren roligt tager Fornuften — sin egen og Modpartens — til Hjælp, indser, hvor let Sagen kommer til at se skæv ud, naar den kun ses fra den ene Side, og derpaa fremstiller Sagen set fra den anden Side — men vel at mærke helt sagligt, uden Gran af Hovmod eller belærende Nedladdenhed. Saa vil i ni af ti Tilfælde fuld Forstaaelse være tilvejebragt. Knuden løstes, før den naaede at blive strammet.

Men det med at være helt saglig, uden Gran af Hovmod eller belærende Nedladdenhed, er straks lettere sagt end gjort. Det forudsætter jo nemlig et Sind, som kun de færreste af os har faaet i Vuggegave. Gælder det Problemer som Disciplin, Evne til at opdrage og lede Børn til det gode, Familie-vanskeligheder o. lign., da ses det let, at det afgørende her i endnu højere Grad er personlige Egenskaber af en mere sammensat Art. Mange mener, at disse Egenskaber ikke kan erhverves. Man maa enten være født med dem eller opgive at faa dem. Af samme Grund mener de, at „den anden Part” — Børnene, Ægtefællen, Medarbejderen — er og bliver „vanskelig”. Nogle prøver saa at hugge den uløselige Knude over, men det duer ikke, naar det drejer sig om Mennesker og Samvittigheder. Derfor løser Skilsmisse ikke Ægteskabsproblemet, derfor giver en Forflyttelse ingen virkelig Løsning af en Lærers Vanskeligheder over for Børn eller Befolkning, og derfor er *det* at give alt det indestængte Luft gennem en hidsig Udladning kun som at klemme lidt Materie ud af et dybt, betændt Saar: Der samler sig snart lige saa meget igen.

Nej, den eneste rationelle Løsning er, at Læreren søger at tilvejebringe *helt nye Forudsætninger* i sit eget Sind — at han begynder at dræne den Sump, som Problemerne gror frodigt i, saa der fremkommer en sund, næringsrig Jordbund, hvori nyttige Vækster kan trives.

Saaledes at ændre sit Sinds Jordbund i afgørende Grad lader sig virkelig gøre. Det sker ikke paa een Gang, det sker ikke til Fuldkommenhed i dette Liv, og det sker ikke *kun* ved Opbydelse af egen Kraft. Det begynder med en ubetinget redelig Erkendelse af, at Miserens Aarsag først og fremmest er ens eget gennemselviske Sind, og det fortsætter med, at man giver gud-dommelige, nyskabende Kræfter Indpas. Hvordan gør man det? „Den, der er af Sandhed, hører min Røst,” siger Kristus. Men for at høre maa man lytte — med en ærlig Vilje og et aabent Sind — Dag for Dag lytte til Guds Tale, som den lyder gennem Bibelen, gennem Mennesker, gennem egne Erfaringer og gennem den Stilhed, i hvilken man under Bøn aktivt indstiller

sig paa at faa Guds Aands Vejledning til at skelne det næste Skridt paa Vejen frem.

Naar Problemernes Problem, Mennesket selv, saaledes ikke længere „vokser vildt“, men overgives til „den store Vingaardsmand“s Behandling, da gaar det den rigtige Vej. Gennem hans Beskæring af Vildskuddene og Retledning af Væksten bliver der Mulighed for sunde Frugter. Og i samme Grad, som man saaledes løses fra Trældommen under Selvoptagethed, Stolthed, Menneskefrygt og Kritiklyst, i samme Grad gror der frem en ny Ansvarsbevidsthed, en ny Evne og Trang til Samarbejde og Fællesskab med andre Mennesker. For Læreren aabner der sig da et vældigt Perspektiv: Klassen, Lærerværelset, Hjemmene, hans egen Familie og Sognet bliver nu den lille Kreds, hvor dette Samarbejde og Fællesskab i daglig Troskab skal demonstreres saa effektivt, at andre kan se, det kan nytte at overføre denne Maaae at leve sammen paa til den større Kreds, til Nationen, til en Verden, der er bundet af uløste Problemers Lænker.

I Jernbanernes Barndom stod Kristen Kold en Dag paa en fynsk Station og betragtede en ung Bondeknøs, der stirrede paa Toget. „Er du nu sikker paa, at Lokomotivet kan trække alle disse Vogne?“ spurgte Kold ham. „Ja,“ mente Knøsen, „for der er Ild i Lokomotivet.“ Da svarede Kold: „Ja, gid der ogsaa gik Ild i dig, sikken et Læs du saa kunde trække!“

Uløste Problemer slukker Ilden. Derfor maa Læreren have løst sine Problemer. For hans Ild kan hverken han selv eller Samfundet undvære, om Læsset skal trækkes til det rigtige Maal.

OM AT HOLDE SIG FRISK

AF KOMMUNELÆRER JOHANNES NIELSEN

Er det ikke Arne Sørensen, der engang har sagt, at naar mennesker kommer op i alderen omkring de fyrrer, saa er der noget, der siger Bom! indeni dem, og saa er enhver mulighed for udvikling og vækst forbi; der er kun eet at vente paa: forkalkning.

Det er jo noget drastisk udtrykt, og det passer naturligvis heller ikke altid; vi kender vel allesammen mennesker over fyrrer, som stadig er levende, i vækst og udvikling.

Paa den anden side har vel en del af os truffet folk, der er levende illustrationer — eller skulde jeg sige døde? — til Arne Sørensens ord. Og det er noget af det tristeste, man kan møde: en lærer, der engang har været spillevende, og som nu er uhjælpelig gaaet i staa.

Hvordan undgaar man det? Eller for at udtrykke det positivt: Hvordan holder en lærer sig frisk og levende op gennem aarene? Lad os blot indrømme, at det for de fleste af os ikke er noget, der gaar af sig selv. Vi, der har været lærere en aarrække, ved i hvert fald, at vi ofte staar i fare for at trættes af det daglige rutinearbejde: at rette stile og regneopgaver, give lektie for og høre i den, skrive eftersidningssedler og karakterbøger — og det samme forfra igen, aar efter aar.

Her gælder det, at vi — uden at svigte i de smaa daglige ting — fastholder perspektivet i vort arbejde. For lærergerningen *har* jo et perspektiv, der rækker langt ud over tabel, kongerække og Ruslands floder.*) Skolen *kan* virkelig blive en vigtig faktor i de unges opdragelse og udvikling, derom er der mange vidnesbyrd.

Der er f. eks. vidnesbyrdene i litteraturen: ofte møder vi ganske vist i memoir-litteraturen angreb paa skolen og lærerne, men det hænder da ogsaa, at vi der træffer mennesker, der kan sige deres barndoms skole tak for meget godt. Saadanne vidnesbyrd har vi lærere lov at gemme paa og bruge til vores forfriskelse, naar dagligdagens trivialiteter er ved at skjule perspektivet i vort arbejde.

Og mange af os har vel ogsaa fra vores egen skoletid minder om, at skolen bragte værdier ind i vort liv, som vi endnu kan glædes ved; det har jeg da.

*) Se „K. K.“ 1943 s. 33.

Det kan vel ogsaa hænde for en lærer, at han møder en gammel elev, for hvem skolen har været af betydning paa et eller andet omraade, og denne glæde er vel den største, der kan møde os. Jo, vist rækker vort arbejde langt ud over det daglige slid.

Men den lærer, der skal se sit arbejde i dette perspektiv, han maa i sin gerning have et opdragende sigte, aldrig lade sig nøje med de tørre kundskaber alene.

Hvis man nemlig fastholder det opdragende sigte — og her tænker jeg først og fremmest paa det etiske, det karakterdannende, men ogsaa paa det opdragende i videre betydning: at give børnene horisont og interesser, at lære dem respekt for andres opfattelse og for naturens og aanderis værdier — hvis man fastholder dette sigte, vil man nemlig ikke kunne undgaa at møde sine elever som mennesker, og hvor man gør det, der vil det daglige arbejde rumme saa meget liv, at det simpelthen ikke kan gro fast i rutinearbejde.

Den lærer, der vil holde sig frisk, maa altsaa kunne se mennesket i eleven. Det skal indrømmes, at det kan være svært, naar man staar overfor en lille, snavset — og maaske uartig — dreng, saa at nynne paa verslinjen: i hver barnesjæl paa jord har du lagt en kerne til en blomst med himmelsk flor, herlig som en stjerne — men prøv det og se, om det ikke virker forfriskende !

Forfriskende virker det i det hele taget at bringe et menneskeligt moment ind i undervisningen, hvor det lader sig gøre — og hvor gør det ikke det! Enhver dansklærer vil i hvert fald have masser af chancer for at finde det menneskelige i stoffet, selv om han saa maa blæse baade versefødder og litteraturhistoriske paralleler en lang march. Mon ikke lidt mere højskole i undervisningen vilde virke forfriskende baade paa eleverne og læreren?

Og saa er skolen jo for øvrigt andet og mere end 36 ugentlige undervisningstimer. Vi lærere har godt af engang imellem at minde hinanden om, at ordet „skole“ oprindelig betød fritid, og i en skole bør der ogsaa udenfor timerne leves et skoleliv med fællessang, fester, sportsstævner, skolekomedier o.s.v. og i den enkelte klasse med udflugter, klassefester, skolerejser. Den, der har været med til at ligge paa maven i gymnastiksalen og male dekorationer til skolekomedien eller til at spille haandbold paa lærernes hold mod de store elever eller til at trave Bornholm rundt med en klasse, den, der har prøvet det, ved noget om, hvad forfriskelse og fornyelse i arbejdet vil sige.

Ja, vil man maaske indvende, det kan være meget godt altsammen, men det tørre daglige arbejde er der jo alligevel; skolekomedier er udmærket, men Ruslands floder skal nu engang læres. Ja, det er klart, og mange steder i vort arbejde staar vi overfor kedsommelighedens fare. Mod denne fare kan jeg anviser to vaaben.

For det første er det ganske givet, at de timer, vi har forberedt os til,

alene ved denne forberedelse bliver interessantere end de timer, vi bare gaar ind og ta'r. Jeg kan staa inde for denne paastand, for jeg har prøvet begge dele!

Endvidere tror jeg, det kan bringe forfriskelse og fornyelse i ens arbejde, hvis man skaber sig et speciale indenfor undervisningen. I de fleste ting, vi giver os af med, maa vi følge de slagne veje; men enhver lærer burde have et omraade, som han prøvede at trænge til bunds i og følge med i, det vilde utvivlsomt modvirke faren for at gaa i staa.

Følge med maa en lærer ogsaa i den almindelige pædagogiske udvikling, hvis han vil holde sig frisk. Han maa f. eks. ikke tilstoppe den kilde til fornyelse, der hedder pædagogisk læsning. Jeg drøftede engang dette spørgsmaal med en engelsk bibliotekar, og jeg kan endnu høre ham sige: "Teachers seem to have very little time for reading and apparently less inclination!" Jeg har aldrig kunnet glemme denne replik, dels fordi den havde en ligefrem epigrammatisk form, og dels fordi jeg beskæmmet følte, at han havde ret.

Her er afgjort et omraade, hvor vi er langt tilbage. Det er i virkeligheden forbløffende lidt, danske lærere læser; vi er 20.000 folkeskolelærere; men det er stort, hvis en bog om et pædagogisk emne kan trykkes i et oplag paa 1000. Prøv engang at regne ud, hvad De har læst af pædagogisk litteratur i det sidste halve aar! Ikke sandt, jeg har ret! Og i vore dage kan ingen undskylde sig med, at det er saa vanskeligt at faa adgang til bøgerne. Pædagogisk Studiesamling sender gratis bøger om ethvert pædagogisk emne til den fjerneste afkrog af landet.

Kan det nytte noget at lægge et godt ord ind for pædagogiske møder? Eller hvis man er træt af den almindelige mødeform, hvorfor saa ikke samles med kolleger i mindre studie- eller samtalekredse, hvor man kan drøfte fælles problemer. Jeg kan garantere, at det giver forfriskelse og fornyelse.

Men man kan jo ogsaa følge med paa anden maade end ved at læse og gaa til møder. Er det ikke rigtigt, at det at lære kollegers arbejde at kende kan være inspirerende? Det er vel kun de færreste, der faar lejlighed til studierejser i udlandet, men mindre kan ogsaa gøre det, og til at besøge kolleger herhjemme har vi alle lejlighed, paa landet i kredsen af Danmarks Lærerforening og i byerne paa skolen, der jo ofte rummer op imod et halvt hundrede lærere. Jeg ved en skole, hvor man hvert aar afholder en „pædagogisk uge“, d.v.s. gaar paa besøg i hinandens klasser, hvorefter man ved en festlig sammenkomst drøfter erfaringer og synspunkter. Var det ikke noget?*)

Jeg har hidtil talt om at holde sig frisk *i sit arbejde*, men man maa jo ikke glemme, at det vigtigste endnu ikke er nævnet. Det vigtigste for en lærer er nemlig at holde sig frisk *som menneske*, og det skulde den anden

*) Se "Vor Ungdom", 63. Aarg. s. 85.

halvdel af denne artikel have handlet om, men jeg har vist allerede brugt den tilladte plads, saa jeg maa nøjes med nogle antydninger.

Læsning gør sjælen større, siger Voltaire. Og den lærer, der vil holde sig frisk og levende, maa hele sit liv igennem øse af den fornyelsens kilde, som læsning er. En lærer bør læse noget af sin tids skønlitteratur, for man kan ikke kende sin egen tid og dens aandsliv uden at kende dens digtere; han bør ogsaa læse personalhistorie, for det giver perspektiv og menneskeforstaaelse, og saa vil jeg gerne lægge et godt ord ind for essays, en litteraturform, der kun har faa dyrkere og læsere her i landet. Den, der aldrig har forfriske! sig med Friis Møllers, Rubows eller Sven Stolpes essays, har noget til gode.

Og rejser! Kan noget andet give fornyelse som rejser? Indtryk og oplevelser, som vi gemmer og tager frem paany, og som i alleregentligste forstand fornyr os. Den, der har staaet overfor Den sixtinske madonna i Dresden eller følt sig knuget af Michelangelos gigantværker i Rom, den, der har staaet paa Rigi og set Berneroberlands toppe rejse sig i syd eller sejlet paa Venedigs laguner, mens fuldmaanen vakte Dogepaladsets skønne facade til live, den, der har lyttet aften efter aften til folketalerne i Hyde Park eller har hørt italienske bønder synge folkesange i et osteri ved Via Appia, deri, der har haft saadanne rejseoplevelser, vender i sandhed fornyet og forfrisket tilbage til sit arbejde.

Men det er jo ikke blot de store og mærkelige oplevelser, der betyder noget. Den fornyelse, der ligger i at kunne glæde sig over hverdagens smaa ting, har vi alle adgang til: et solstref over en husfacade, en kat, der soler sig i vinduet mellem pelargonierne, børnenes pludren paa gaden, sjove mennesker i en sporvogn, en ung piges spændstige gang over fortovsfliserne. Vi skal, som gamle Sibbern sagde, kunne smage Guds venlighed i champignonerne !

Jeg har nævnet nogle af de steder, hvor en lærer kan hente menneskelig fornyelse og inspiration, men der kunde jo nævnes mange andre: naturen, kunsten, familielivet, idrætten, for at tage dem, der ligger ligefor. Hvad levende kristentro kan betyde for vor fornyelse, det er saa stort et spørgsmaal, at det maa falde udenfor rammerne af denne lille artikel.

LÆRERGERNINGEN — DRØM OG VIRKELIGHED

AF OVERLÆRER AAGE NØRFELT

Min Dimission fandt Sted i en nu længst forsvunden, aandelig mørkelagt Periode af Seminariernes Historie, da man ikke havde megen Forstaelse af de store skriftlige Arbejders overordentlige Betydning for Selvstændighedsudviklingen. Dengang skrev vi siger og skriver *een* pædagogisk Afhandling i Løbet af Seminarietiden. Ogsaa jeg begik en saadan og havde som Emne valgt: *Læreren som Underviser, Opdrager og Menneske.*

Nu har jeg altid næret en medfødt Aversion imod, at mine Aandsprodukter havnede i Papirkurven, saa jeg har omhyggeligt gemt dette, nu meget interessante Aktstykke. Det er Grunden til, at jeg i Dag i nogen Maade er i Stand til i Erindringen at genfremkalde min grønne Ungdoms skønne Idealer.

Læreren som *Underviser.* Af mit Ungdomsideal af en Underviser forlangte jeg: *Grundighed og Alsidighed i Viden.* — Endelig ikke slaa sig til Ro med det engang lærte. Videre! Ikke blot med Aarskursus, men med virkelige Studier. Aldrig færdig med at lære. Altid levende med i sin Tids Udvikling, med Fingeren paa Tidens Puls.

Selv røg jeg lige fra Seminariet paa Studenterkursus med urokelig Vilje til en Magisterkonferens. Student blev jeg aldrig. Men jeg blev gift. Magisterkonferens fik jeg aldrig. Men jeg fik fire Børn. Dette være sagt uden Antydning af Bitterhed. Tværtimod.

Men nu mine Kammerater med nogenlunde samme Idealer, som jeg selv gik ud med? Sidder de paa Kursusbænken Aften efter Aften? Sidder de derhjemme, bøjet granskende over Bøger og Fagskrifter? — Lad os besøge dem en Aftenstund. De er ikke hjemme. En er paa Aftenskole. En er til Prøve paa Skolekomedien. En er til Generalforsamling i Foreningen for ditten og datten. En er til Revisionsmøde i Brugsforeningen, og en til Konfirmation hos Sogneraadsformanden. For dem alle gælder det: et evigt Jag efter at skaffe et højest paakrævet Supplement til den beskedne Gage, der ikke kan honorere de Krav, der stilles til en moderne Lærer. Jag! Træthed! Nervøsitet! Skuffelse!

Een Ting til forlangte jeg dengang af min Underviser: *Respekt for Arbejdet.* Jeg var allerede dengang klar over, at *Kærlighed* var for meget forlangt, for stærkt et Ord i denne Forbindelse. Jeg vidste vel allerede den-

gang noget om, at Motiverne for at vælge Lærergerningen godt kunde være alt det med Ferierne, den faste Løn, Pensionen o. s. v.

Howdan gaar det nu derude i Virkeligheden med Respekten for Arbejdet? — Jeg maa sige, at Erfaringen paa dette Punkt *aldrig* har skuffet mig. Vore Skoler er saavist hverken Forlystelsesetablissementer eller Rekreationshjem, men *Arbejdspladser*. Hvor der *slides* — med Iver, med Ansvarsbevidsthed, med Respekt — ja, med straalende Kærlighed — *trods* den usle Aflønning.

Men — for der *er* et Men. Al denne Stræben er nu vist ikke altid dikteret af den bare Idealisme. Ofte er der en god Portion personlig Forfængelighed med i Spillet fra Lærerens Side. Konkurrencen er haard, ikke mindst i Storbyen. Man maa hævde sig eller bukke under. Og saa kæmper man: kæmper for Avancementsposter, for Mellemskoletimer, for at tækkes Myndigheder og Forældre, for at opnaa de bedste Resultater — kæmper for *Æren* som Maalet. Børnene er Midlet.

Maaske gik ogsaa jeg engang ud af Seminariet med højtflyvende Forestillinger om selve Undervisningens enorme Betydning, Forestillinger om, at Kundskab er Magt, at Oplysningen er Vejen til Menneskehedens Fuldkommengørelse.

I Dag er det overflødigt at anvende mange Ord paa en saadan Opfattelse. Menneskeheden i Dag staar, hvad Oplysning angaar, højere end nogen Sinde. Dermed være sagt nok om baade Menneskeheden og Oplysningens Vidunderligheder. Europa, Danmark, Skolen, *vi* har glemt *Opdragelsen* for *Oplysningen*.

Læreren som Opdrager. Her føler jeg mig paa gyngende Grund, naar jeg skal tale om Drøm og Virkelighed. Det er nemlig min Opfattelse, at jeg og mine Kammerater paa mit Alderstrin gik saa nogenlunde idealløse ud i Livet som Opdragere.

Husk paa, vi er opdraget og uddannet i en Tid, hvor ikke blot Religion, men Politik, Moral, Kulturopfattelse — *alt* var en Privatsag. Det var i hvert Fald ikke Lærernes Sag at paatvinge Børnene bestemte Meninger om Tilværelsen. Objektivitet og Neutralitet var Tidens Slagord! Vovede en Lærer at stikke Næsen ovenfor og mukke, saa slap man Pressens argeste Blodhunde løs paa ham, til han tav.

Det *var* egentlig Baggrunden for vor Start som Opdragere, saa er det underligt, at vi ligefrem ikke *turde* møde med Idealer! Rent personlig var jeg godt gal i Hovedet over den Tingenes Tilstand, og det var vist mange med mig. Jeg skabte mig et kort, men noget drastisk pædagogisk Fyndord at gaa ud i Livet med. Det hed: *Rugbrød og Lussinger!*

Det, jeg drømte om, var jo at pille Narresutten, Wienerbrødet, Mayonnaisen og Slikpindene fra Danmarks Børn og unge og give dem Rugbrød i Stedet for — grov, stærk, sund og nærende Kost, som man ikke bliver

magelig og blegfed af. Og det, jeg vilde lære dem, var, at Livet *giver* nu engang Lussinger, og desto haardere jo mindre trænet man er.

Jeg har prøvet at arbejde efter dette Program, og jeg kan ikke sige, det har skuffet mig. Nu vil jeg nødig misforstås. Man tage ikke mine Lussinger alt for bogstaveligt. De er af en *noget* aandelig Art. Jeg har ikke ligefrem kløet mig gennem mit Program, men nok arbejdet noget haandfast, hvilket efter min Mening har været baade nødvendigt og gavnligt.

Iøvrigt føler jeg mig i Dag lykkeligere end nogen Sinde ved min Gerning som Opdrager — paa Baggrund af de seneste Aars Kursændring i positiv Retning. Der er, synes jeg, vokset en klar Erkendelse frem i vort Folk af, at det, der skal fast bestaa, maa bygges *ikke* paa Mennesker og deres Vidunderligheder, men paa en Klippegrund, der ligger *udenfor* det menneskelige og derfor kan *bære* det menneskelige. I Dag véd man, at det ikke først og fremmest gælder om at lære den opvoksende Ungdom at tvivle, men at tro, ikke at gøre den blødsøden og egensindig, men villende og fælles-løftende. I Dag véd man, at det gælder mere om at lære den „Gør din Pligt!“ end „Kræv din Ret!“

Lykkelige er vi, om vi midt i en Lidelsernes Tid kan faa Lov at opleve, at den positive — den *kristne* — Idealismes gamle, glemte Fane paany kan hejses til Tops over den danske Skole — maaske under Lidelser og Savn, men i hvert Fald med en Følelse af Rigdom og Lykke. Lykkelige er vi, om vi kan være med til gennem vor daglige Gerning at hverve Tropper under denne Fane.

Lad os ikke forsømme en eneste Chance i Kampen paa denne Front. Lad os ikke være kede af, at vi i den Historietime ikke naaede ret mange historiske Kendsgerningers Fastslaaen, at vi i den Naturhistorietime ikke fik slaaet Antallet af Støvdragere og Rovtænder fast, at vi i den Dansktime kun fik analyseret to Sætninger — hvis der var noget *større*, noget *vigtigere*, der trængte sig paa. Det er vel trods alt i de Timer med de blanke Øjne og de aabne Sind, vi mest fuldkommer vor Gerning, hvis dens Maal er for *Livet* og *ikke* for Skolen — eller for *mig selv*.

Jeg véd, jeg prædiker en farlig Lære. Baggrunden for den er selvfølgelig, at Læreren iøvrigt er samvittighedsfuld, saa Eleverne føler, at den Slags Timer ikke er Udslag af Magelighed eller Hyggetrang, men en spontan Udløsning af noget varmt, noget rigt, noget livsbekræftende i Lærerens eget Sind. Det kom ikke som en Erstatning for faglige Realiteter, men som *en levende Ramme* om dem.

Og nu er jeg i Centrum, ved det vigtigste, naar Talen er om Lærergerningen: *Læreren selv — Læreren som Menneske*. — Jo, for det *er* Kernen i det hele. Vi hører det Gang paa Gang i den faglige Diskussion: Det er, naar alt kommer til alt, Lærerens *Personlighed*, der er det afgørende. — Ja, selvfølgelig!

Hvordan drømte jeg selv engang om at blive som *Menneske* over for mine Elever?

Aah jo — det véd I allesammen, mine gamle Kammerater. Jeg drømte akkurat det samme, som I drømte — og forhaabentlig drømmer endnu.

Og hvordan gik det saa i Virkeligheden?

Ja, det véd I ogsaa allesammen, I, der har staaet sammen med mig i Gerningen. Det gik os vel stort set ens. Vi naaede en lille Brøkdæl af det, vi havde drømt om. Resten druknede i svigtende Vilje, Dovenskab, Egoisme, Æresyge, Utaknemlighed, og hvad det nu hedder altsammen.

Men saa er der vel kun at sukke, at resignere og sige: Ak ja, det var de skønne Idealer. Jeg vil skrue dem ned — langt ned; de skærer mig i Øjnene!

Nej — det er ikke den Vej, vi skal. Lad dem blot staa, de straalende Idealer! Lad dem staa, som de staar i vort Nye Testamente, klart og — man fristes til at sige: ubarmhjertigt! „*I er Jordens Salt — I er Verdens Lys — Vær da I fuldkomne!*”

Hvis vi ikke selv tør møde disse Krav, hvordan skulde vi da turde stille dem?

Nej, der er en anden Vej. Der er en Vej, der hedder: „Gud, vær mig Synder naadig!” og „Herre, i *din* Kraft skal *min* Magtesløshed fuldkommes!”

Man skal ganske vist bøje Hovedet, Ryggen, maaske Knæene med for at vandre den Vej, og det kan knibe at gøre det — det kan knibe endnu mere at lade Børnene opdage det. Men det er nødvendigt — for *mig selv*, hvis jeg i det hele taget skal have Mod til at se Børnene i Øjnene, for *Børnene*, hvis de ikke skal gaa ud i Livet under falske Forudsætninger.

Der er blevet sagt, at Læreren i gamle Dage var Børnenes strenge og frygtede Tugtemester, men at han i Dag er deres Kammerat. Skulde jeg ønske noget for Fremtiden, saa skulde det være, at han vedblivende maa være deres Kammerat. Det er Borgen for Naturlighed og Tillid i Forholdet. Men det er ikke nok. Han maa være noget mere end deres ligestillede. Han skal være deres *Fører* — ikke med store Ord og Gebærder, men med Haanden stilfærdigt om deres og Blikket uden Vigen rettet mod den Ledestjerne, der ene fører til Maalet.

Det var *den* Drøm, vort gamle Seminarium lagde ned i vore unge Sind. Og det var med den Drøm, vort gamle Seminarium var med til at gøre vor senere Gerning til en uendelig Rigdom og Lykke — *trods alt!* Det er derfor, der stadig i vore Hjerter er en Dør, hvorpaa der staar: *KFUM's Seminarium*.

DET FASTE PUNKT

AF SEMINARIELÆRER PARLEY HAGER

Da Forstanderen bad mig skrive noget til Festskriftet og antydede noget om „Slægternes Gang“, kom jeg straks til at tænke paa Salme 90 — Salmen om Menneskelivets Omskiftelighed og Flygtighed og, i Modsætning dertil, om Gud som det faste, det blivende, Tilflugten under Tidernes urolige Bølgen.

25 Seminarieaar! Og hvert Aar et nyt Hold, som begynder, og et, som forsvinder. Det er som et Udsnit af Menneskelivet, hvor det jo ogsaa er et stadigt: komme og gaa, komme og gaa. Hvert Aar fødes nye Mennesker ind i Verden og andre gaar herfra. Hvor mange voksne, ældre og gamle hørte ikke sammen med vor Barndoms og første Ungdoms Omgivelser, og „som nu äro skuggor och borta“. Og vi selv er rykket op i Aarene og ser nu om os Børn og unge, som skal leve og virke, naar vi forlængst er borte, og for hvem vi engang kun vil være vage Erindringer. Kort er Menneskelivet. „Slægt skal følge Slægters Gang,“ siger Ingemann.

„Vor Skabning kender han og ved,
At al vor Herlighed
Er Græsset lig paa Ager,
I Morgen er det Hø,
En Rose fin og fager,
Der dufter for at dø,
Et Løv, som Vinden jager,
Saa er vor Lod paa Verdens Ø.“

Saadan synger en anden Salmedigter. Og det er herom, Salme 90 taler: „Mennesket gør du til Støv igen, du siger: Vend tilbage, I Menneskebørn! Thi tusind Aar er i dine Øjne som Dagen i Gaar, der svandt, som en Nattevagt. Du skyller dem bort, de bliver som en Søvn. Ved Morgen er de som Græsset, der gror; ved Morgen gror det og blomstrer, ved Aften er det vissent og tørt.“

Men alt dette vilde det jo være bedst at skyde fra sig, slet ikke tænke

paa det og tale om det — dersom der ikke var noget mere, noget fast, noget urokkeligt, en Tilflugt midt i alt det skiftende. Men det er der jo! Ingemann kan vel sige: „Slægt skal følge Slægters Gang," men kun som Baggrund for dette: der er en Tone, som aldrig forstummer: der er sat et Ord, et evigt Budskab ind i Slægten. Og den før nævnte Salme bliver ikke staaende ved de vemodige Ord om Menneskelivet som Græsset, der visner, Rosen, der dør. Eet er urokkeligt, eet Sted er der sikker Tilflugt:

„Guds Miskundhed alene
Grundfæstet staar i Evighed."

Og med Vælde lyder det i Salme 90 som Modsætning til Ordene om Menneskelivets Omskiftelighed: „Herre, du var vor Bolig Slægt efter Slægt. Førrend Bjergene fødtes og Jord og Jorderige blev til, fra Evighed til Evighed er du, o Gud!"

„Vor Bolig fra Slægt til Slægt." Man kommer til at tænke paa vore gamle Landsbykirker. En saadan gammel Kirke kan have staaet sine 7—800 Aar. Hvor har ikke alt ændret sig omkring den, Landskabet, Husene, Menneskenes Livsvilkaar og Levevis; men Kirken staar der, og inden for disse samme Mure har Slægt efter Slægt søgt sammen med deres Glæde og Sorg, Medgang og Modgang. Det ligesom anskueliggør Ordene i den 90de Salme. „En Bolig" lignes Gud ved, altsaa et Sted, hvor man føler, at nu er man kommet hjem, her hører man til; et Sted, hvor man søger Ly, en Tilflugt. „Gud er vor Tilflugt og Styrke, en Hjælp i Angster, prøvet til fulde," hedder det i Salme 46. „Bolig", „Tilflugt", ja saadan har vel ogsaa han følt det, den tabte Søn, da han var kommet tilbage og var blevet modtaget: hjemme igen, Tryghed. Dette: Guds Barmhjertighed som det faste i al Omskiftelighed blev ogsaa Slutningsordet i den sidste af Søren Kierkegaards opbyggelige Taler, den, som netop har til Overskrift: Guds Uforanderlighed. „Men du, o Gud, du uforanderlige, du er uforandret altid at finde, ingen rejser, hverken i Liv eller i Død, saa langt bort, at du ikke er at finde, at du ikke er der, du er jo overalt, — saaledes er ikke Kilder paa Jorden, Kilderne ere kun paa enkelte Steder. Og desuden — overvældende Sikkerhed! — du bliver jo ikke som Kilden paa Stedet, du rejser med; ak, og ingen forvilder sig saa langt bort, at han ikke kan finde tilbage til dig, du, der ikke blot er som en Kilde, der lader sig finde, — fattige Beskrivelse af dit Væsen! — du, der er som en Kilde, der selv søger den tørstende, den forvildede, hvad man aldrig har hørt om nogen Kilde. Saaledes er du uforandret altid og overalt at finde. Og naar som helst et Menneske kommer til dig, i hvilken Alder, til hvilken Tid paa Dagen, i hvilken Tilstand: dersom han kommer oprigtigt, han finder altid (som Kildens uforandrede Kølighed) din Kærlighed lige varm, du uforanderlige!"

Engberg

Bøgh

Hansen

Andreassen

Forstanderen

Møller

BESTYRELSENS MEDLEMMER

Nuværende:

Formand: Sognepræst *Gunner Engberg* (fra 1919),

Næstformand: Rektor *F. Bøgh* (fra 1926).

Kasserer: fhv. Viceskoleinspektør *H. C. Hansen* (fra 1920).

Forstander *N. Andreassen* (fra 1928).

Arkitekt *Adam Møller* (fra 1930).

Landsretssagfører *R. Prytz* (fra 1931).

Skovrider *Oluf Bang*, Ringe (fra 1929).

Kommunelærer *Erik Danielsen* (fra 1939).

Inspektør *M. Danielsen*, Haslev (fra 1921).

Sognepræst *Th. Glahn* (fra 1928).

Sognepræst *Kr. Jensen* (fra 1928).

Købmand *Kirkemann*, Horsens (fra 1919).

Landstingsmand, Forpagter *Johs. Krarup*, Eskildstrup (fra 1919).

Kommunelærer *Aage Larsen* (fra 1937).

Lærer *J. Løth*, Hjørring (fra 1919).

Biskop *Axel Malmstrøm*, Viborg (fra 1919).

Overlærer *Aage Nørfelt*, Roskilde (fra 1939).

Seminarieforstander *Har. Smith*, Odense (fra 1937).
Generalsekretær *Kr. Sommer* (fra 1943). Boghandler
Johs. Weishaupt, Odense (fra 1919).

Tidligere:

Overlærer *Agger*, Holstebro (1919 — 1939/40).
Etatsraad *I. C. Aggerholm* (1919—1922).
Seminarieforstander *E. Albeck*, Tønder (1919—1925).
Proprietær *I. Bachevold*, Asserstrup (1919—1922).
Sognepræst *Chr. Baun*, Randers (1931 — 1941).
Købmand *Vilh. Dalgaard*, Herning (1919—1928/29).
Overretssagfører *L. Egholm* (Kasserer 1919—1929/30).
Fabrikant *Ansgar Fog* (1919—1929/30).
Sognepræst *E. Frederiksen*, Aarhus (1919 — 1925).
Rektor *I. M. Hertz*, Sønderborg (1919 — 1933).
Generalsekretær *C. Hoffmann-Madsen* (1941—1943).
Enelærer *Hans Jensen*, Rejnstrup (1921 — 1936/37).
Sognepræst *Olaf Jessen*, Grønbæk (1919 — 1925).
Købmand *Peter Jessen*, Silkeborg (1919 — 1938).
Redaktør *I. M. Kylling*, Haderslev (1919 — 1931).
Viceskoleledirektør *H. Th. Rutzebeck* (1920—1937).
Konsul *A. Schiødt*, Vejle (1919—1921).
Fabrikant *P. Stuhr*, Holte (1919 — 1921).
Proprietær *Johs. Warming*, Johannesdal (1919 — 1927).
Skoleinspektør *Vilh. Vaupell* (1920—1923/24).
Læge *Wichmann-Matthiesen*, Fredericia (1919—1938).

SEMINARIETS LÆRERE

Nuværende:

Adjunkt *Hermod Andersen* (fra $\frac{1}{8}$ 1944).
Skoleinspektør *Johs. Andersen* (fra $\frac{1}{8}$ 1944).
Seminarielærer *Paul Beck* (fra $\frac{1}{8}$ 1920).
Viceskoleinspektør *H. C. Broksø-Hansen* (fra $\frac{1}{8}$ 1925).
Eks. Musikpædagog Fru *Gerda v. Bülow* (fra $\frac{1}{8}$ 1942).
Kommunelærer *Richard Damløv* (fra $\frac{1}{11}$ 1929).
Organist *Erik Eriksen* (fra $\frac{1}{8}$ 1935).
Seminarielærer *Parley Hager* (fra $\frac{1}{8}$ 1912).
Adjunkt *Stig Hansen* (fra $\frac{1}{11}$ 1938).
Seminarielærer *Holger Jørgensen* (fra $\frac{1}{8}$ 1921).

Lærerinde Fru *Louise Jørgensen*, f. Herskind (fra $\frac{1}{8}$ 1921).
Magister *Tage Larsen* (fra $\frac{1}{8}$ 1939).
Kommunelærer *Emil Madsen* (fra $\frac{1}{8}$ 1934).
Kommunelærer *Aage Nielsen* (fra $\frac{1}{8}$ 1934).
Kommunelærer *Johs. Nielsen* (fra $\frac{1}{8}$ 1936).
Adjunkt *Peter Nielsen* (fra $\frac{1}{8}$ 1943).
Kommunelærer *Richard Paulsen* (fra $\frac{1}{11}$ 1917).
Kommunelærer *Vagn Pedersen* (fra $\frac{1}{8}$ 1943).
Viceskoleinspektør *R. C. Rasmussen* (fra $\frac{1}{8}$ 1931).

Tidligere:

Rektor *A. G. Andersen* (til 1920).
Skoleinspektør *E. Bonnichsen* (til 1923).
Overlærer *Sv. Aa. Ewald* (1926 — 1934).
Skoleinspektør *H. Federspiel* (til 1929).
Skoleinspektør *Jacob Fischer* (til 1920).
Kommunelærer *Ernst Fransén* (1919—1920).
Adjunkt *Rikard Frederiksen* (1939 — 1944).
Kommunelærer *Olaf Galløe* (1933 —1935).
Lektor *G. Gruelund* (1924—1940).
Skoleinspektør *Helge Haastorp* (1938 — 1944).
Skoleinspektør *O. Hessellund* (1920 — 1925).
Kommunelærer *Svend Holm* (1915 —1929).
Skoleinspektør *I. Hørbøll* (1920—1923).
Adjunkt *C. E. Jensen* (1937—1938).
Cand. mag. *Fritz Kamp* (1941 — 1942).
Sognepræst *Herman Larsen* (1920 —1924).
Forstander *L. F. Lautrup-Jørgensen* (til $\frac{1}{10}$ 1919).
Viceskoleinspektør *L. C. Muller-Gejel* (til 1920).
Organist *Gerda Nebelong* (til 1928).
Musiker *Anker Møller Nielsen* (1939—1944).
Skoleinspektør *Otto Møller Nielsen* (1929—1944).
Cand. mag. *Erik Rindom* (til 1926).
Cand. mag. Fru *Ingrid Saxtorph* (1920 — 1922).
Seminarie lærer *Arthur Simonsen* (1919—1921).
Seminarieforstander *Harald Smith* (1923 —1937).
Lektor *Einar Storgaard* (1919—1924).
Organist *Th. J. Thoms* (1928—1935).
Professor *M. Vahl* (til 1920).

FORTEGNELSE OVER DIMITTENDER

1920—1944

(Hver Aargangs Repræsentant er mærket med *).

Om man ønsker fuldstændig Postadresse opgivet for gamle Kammerater, kan man faa det ved at indsende Forespørgsel ledsaget af Svarkonvolut til *Broksø-Hansen*, Monrads Allé 40, Valby.

1920

1. *Andersen, Ejner*, OvL, Stubbekøbing.
2. *Christensen, Harry*, Kml., Gentofte.
3. *Deding*, †
4. *Gundersen, G.*, OvL, Tikøb.
5. *Heje, K. A.*, pens., Lyngby.
- * 6. *Jørgensen, H. Skytte*, Kml., Taarnby, Overass. v. St. pæd. Studiesaml. (Amagerbrogade 121, S., Amager 7344 v).
7. *Jørgensen, Vogelius*, Kml., Gentofte.
8. *Klæbo, P. IL*, Kml., Kbh.
9. *Lotz, Fr.*, †
10. *Lundgren, K. V.*, Kml., Kbh., Forst. v. Kbh. Km's Fortsættk.
11. *Møller, Ejler*, Kml., Dalum.
12. *Nielsen, Laurits*, Kml., Esbjerg.
13. *Olsen, Enoch*, Kml., Fredericia.
14. *Poulsen, Kaj Oluf*, †
15. *Svejsrup, A. R. A.*, cand. mag., Kml., Kbh.
16. *Svendsen, Ernst S.*, Kml., Kbh.
17. *Winther, Ove Jørgensen*, Lærer, Saxkøbing.

1921

18. *Berthelsen, Ejnar V.*, Kml., Lyngby.
19. *Drastrup, Axel*, Skolebibl.kons., Kml., Frb.
20. *Ebstrup, Rich.*, —, Argentina.
21. *Kristoffersen, Magnus*, —.
- *22. *Larsen, Aage*, Kml., Kbh. (Classensgade 17 A, Ø., Øbro 448).
23. *Larsen, Kuno*, Malerm., Kbh.
24. *Nielsen, Arthur*, l'L., Skuderløse.
25. *Pedersen, Johannes*, Gymnasiel., Holte.
26. *Plesner, Johan*, Lærer v. Købm.skolen og Ungdomssk., Regnskabsfører ved samme, Kbh.
27. *Prosch-Jensen, Ejulf*, Kml., Glostrup.
28. *Svendsen, Rudolf*, —.
29. *Ølsted, Otto*, Kml., Frb.

1922

30. *Andersen, Peter Bøndergaard*, †
- *31. *Gundelach, J. C.*, Kml., Kbh. (Brøndumvej 7, Vanl., Damsø 2007).
32. *Hjeds, O. Chr.*, Kml., Taarnby.
33. *Jepsen, Lars*, ved Sundhedspolitiet, Vejle.
34. *Larsen, Svend*, Lærer, Hellebæk.
35. *Lyngby, Thomas Larsen*, Lærer, Vejgaard.

36. *Mygind, Otto*, Realskolelærer, Dybvad.
37. *Pedersen, Hans Ernst*, Enelærer, Krungerup.
38. *Rydung, Sofus*, Kml., Kbh.
39. *Steffensen, Harald*, Realskolel., Allingåbro.
40. *Søderberg, Harry*, Kml., Kbh.

1923

41. *Andersen, Kaj*, Kml., Seminariel., Blaa-gaard, Kbh.
- *42. *Broksø-Hansen*, Viceinsp., Hvidovre. (Monrads Allé 40, Valby 253).
43. *Christiansen, Frands*, l'L., Vassingerød.
44. *Jensen, Harald*, —.
45. *Johansen, Vald.*, Forst., Drengehjemmet, Aalborg.
46. *Knudsen, Johs.*, Kml., Lyngby.
47. *Krusell, Thomas*, Kml., Fr'havn.
48. *Therkelsen, Laurits*, Kml., Kbh.

1924

49. *Christensen, Alfred*, Enel., Vrads.
50. *Christensen, Vilhelm*, Lærer, V. Alling.
51. *Dich, Kai de Cros*, Kbh.
52. *Gimbel, Erik*, Kml., Odense.
53. *Gram, F. C.*, †
54. *Gram, Otto*, l'L., Holmgaard, Ydby.
55. *Hansen, Johs.*, Bogholder, Kbh.
56. *Jensen, Otto*, l'L., Lysholm, Haslev.
- *57. *Nielsen, Aage*, Kml., Kbh. (Nebbe-gaardsbakken 14, NV., Bella 2598).
58. *Nielsen, N. C.*, Enel., Vedsted.
59. *Pramming, Ove*, Kml., Gentofte.
60. *Rydam, Erik*, Kml., GI. Holte.
61. *Schmidt, Axel*, Kontorist, Kbh.

1925

62. *Bahn, Herman*, Lærer, Rungsted.
63. *Clement, Oluf*, l'L., Falsted.
64. *Frederiksen, N. S.*, Kml., Kbh.
65. *Hansen, Svend*, Kml., Raadvad.
66. *Harpsøe, Poul*, Kml., Kbh.
67. *Heiden, Fedor*, †
68. *Henriksen, Vagn*, 2'L., Benløse.
69. *Høgsvig (Nielsen), Georg Johs.*, l'L., Bistrup.
70. *Kjær, Sofus*, OvL, Døvstummeinst., Fredericia.

71. *Larsen, Georg*, Kml., Kbh.
 72. *Larsen, Gudmann*, Lærer, Uggeløse.
 73. *Larsen, Marius*, Kml., Odense.
 74. *Mikkelsen, Anihon*, Enel., Hove.
 75. *Møller, Folmer*, †
 76. *Nielsen, Chr. Frøkjær*, Kml., Hvidovre.
 *77. *Nielsen, Johs.*, Kml., Kbh. (Duevej 21, F., Godthaab 4195).
 78. *Nielsen, Kaj*, Kml., Aalborg.
 79. *Nielsen, Oluf*, Kml., Kbh.
 80. *Nielsen, Otto*, —
 81. *Pedersen, Evald*, —
 82. *Pedersen, Vilh.*, Kml., Gentofte.
 83. *Rasmussen, J. P.*, Enel., Kgs. Tisted.
 84. *Sattel, Joseph, Forst.*, Set. Ansgars Skolehjem, Horsens.
- 1926
85. *Aagaard, Chr.*, †
 86. *Andersen, Sirach*, Enel., Veggerslev.
 87. *Baade, Eyvind*, Forst., Iagttagelseshj., Ærø.
 88. *Basse, Hans*, †
 89. *Damløv, Rich.*, Kml., Herlev.
 *90. *Hansen, J. Stig*, Kml., Kbh. (Frederikssundsvej 122 D, Brh., Bella 2243).
 91. *Hansen, Thoru.*, Kml., Holbæk.
 92. *Jensen, Gunnar*, Kml., Kbh.
 93. *Juhier, Jørgen*, Kml., Taarnby.
 94. *Laurberg, Haakon*, Kml., Taastrup.
 95. *Lavnkjær, Henry*, Kml., Kbh.
 96. *Løje-Jørgensen, Henry*, Kml., Kbh.
 97. *Mathiasen, Erik*, Kml., Taarnby.
 98. *Nielsen, L. Brandt*, Enel., Østby, Skibby.
 99. *Nyvold, Arild*, Kml., Lyngby.
 100. *Petersen, Sv. Aage*, Kæmner, Herstedvester.
 101. *Rasmussen, Kaj*, kronisk syg.
 102. *Rudolph, Hans Chr.*, Kml., Kbh.
 103. *Skovgaard, Hans Anker*, †
 104. *Sørensen, Alf Bechmann*, Kml., Nr. Sundby.
 105. *Therkelsen, Poul*, Kml., Kbh.
 106. *Thomsen, Knud Vad*, Kml., Frb.
 107. *Ulnits, J. Em.*, Enel., Frisbæk.
- 1927
108. *Andersen, Harry*, Forst., Skibby.
 109. *Bentzen, L. Vilh.*, Kml., Aarhus.
 110. *Brocher, Willy B.*, Kml., Kbh.
 111. *Carlsen, Knud*, †
 112. *Christensen, Axel Th.*, Specialarb., Kbh.
 113. *Cruusberg, Gunnar*, Kml., Lyngby.
 114. *Danielsen, Erik*, Kml., Kbh.
 115. *Fog, Paul*, Lærer, Sæby-Gjersløj.
 116. *Galløe, Olaf*, Kml., Kbh.
 117. *Hansen-Haug, Henrik*, Forsi., Rønde.
118. *Hansen, Poul Nørager*, Kml., Kbh.
 119. *Jensen, Jens Chr.*, Kml., Lyngby.
 120. *Jørgensen, Erik*, Kml., Kbh.
 121. *Larsen, Axel*, Vaskeriejer, Lyngby.
 *122. *Larsen, Børge*, Kml., Kbh. (Falstersvej 94, F., Godthaab 9146).
 123. *Larsen, Kaj*, †
 124. *Lauritzen, Martin*, Kml., Kbh.
 125. *Lorentzen, Kaj*, Forst., Ourø.
 126. *Lund, Nids Juel*, Kml., Herlev.
 127. *Mathisen, Sv. Wigand*, Realskolel., Frederikssund.
 128. *Mattliassen, K. K.*, 1'L., Dronninglund.
 129. *Mouritzen, C. Le/n*, Kml., Kbh.
 130. *Nielsen, Ejnar Nygaard*, Lærer, Ikast.
 131. *Nielsen, Johs.*, Kml., Horsens.
 132. *Petersen, Wilh. Thiel*, Kantor og Lærer, Frederikssund.
 133. *Petersen, Erik Schmidt*, Kml., Frb.
 134. *Rasmussen, Gerhard*, Kml., Kbh.
 135. *Rasmussen, Harald*, Lærer, Sandby.
 136. *Sørensen, Bernh. Fjirst*, Overbetj., Lyngby.
 137. *Werborg, Svend-Aage*, Viceinsp., Esbjerg.
- 1928
138. *Andersen, Ingolf*, Kml., Kbh.
 139. *Andersen, Wilhelm*, 2'L., Nr. Nebel.
 140. *Andreassen, Verner*, Kml., Kbh.
 141. *Bruhn, Anker*, Repr., Kbh.
 142. *Elgaard, Jens*, Kml., Kbh.
 143. *Hansen, Axel Nygaard*, Kml., Holstebro.
 144. *Hansen, Axel Rørbæk*, Kml., Bagsværd.
 145. *Hansen, Kaj K.*, Kml., Kbh.
 146. *Hansen, Sv. Aage*, Kml., Kbh.
 147. *Helligsøe, Johs.*, Kml., Kbh.
 148. *Jensen, H. Scherling*, Kml., Kbh.
 149. *Jensen, Lars Vejen*, Kml., Nærum.
 150. *Jespersen, Henrik*, Kml., Kbh.
 *151. *Jespersen, Wilhelm*, Kml., Kbh. (Fuglsang Allé 107, Brh., Damsø 3979).
 152. *Johansen, Ejnar*, Gymnasiel., Aabenraa.
 153. *Larsen, Harry Primer*, Kml., Gentofte.
 154. *Lynge, Hans*, Kml., Hundested.
 155. *Nielsen, Svend Dalby*, Kml., Kbh.
 156. *Petersen, Willy Shorthill Hoflund*, †
 157. *Poulsen, N. Horsfeldt*, Kml., Kbh., Fuldmægtig hos Statsskolekonsulent.
 158. *Rasmussen, Carl*, Kml., Kbh.
 159. *Rasmussen, Viggo*, 1'L., Fuglsbølle.
 160. *Sandholdt, H. K.*, Kml., Odense.
 161. *Stegemann, Josef*, Overlærer, Kbh.
 162. *Thomsen, Herluf*, Kml., Skive.
- 1929
163. *Adsløfte, Bruno*, Kml., Frb. 161.
 Andersen, Aksel, 2'L., Thorup.

165. *Christensen, Aksel Visgaard*, Kml., Struer.
166. *Danielsen, Knud*, Kml., Kbh.
167. *Frenzel, Feodor*, Kml., Kbh.
168. *Frederiksen, Knudaage*, Kml., Rønne.
169. *Garbers, Frantz*, Kml., Kbh.
- *170. *Gro-Nielsen, Knud*, Kml., Kbh., Leder af Furesøkolonien. (Bistrupvej 137, Birkerød 656).
171. *Hansen, Frode*, †
172. *Hansen, Hans Georg*, Kml., Kbh.
173. *Hemmingsen, P.*, Insp. v. Bella Bio, Kbh.
174. *Jensen, Hilbert*, Lærer v. Statsungdomsskolen Taarupgaard.
175. *Jørgensen, Axel*, Forst. ved Aarhus Fri-tidshjem.
176. *Kobberø, Svend*, Kml., Roskilde.
177. *Larsen, Jacob*, 1L., Ørsted.
178. *Lomborg, Aage*, Kml., Kbh.
179. *Lynge, Karl Johan*, Kml., Kbh.
180. *Madsen, Ejnar Markeprand*, Kml., Kbh.
181. *Madsen, Poul*, Kml., Kbh.
182. *Magnussen, M. Holstein*, Kml., Kbh.
183. *Nielsen, Harald*, Kml., Kbh.
184. *Nielsen, Kaj Honoré*, Kml., Kbh.
185. *Nielsen, William*, Kml., Kbh.
186. *Pape, Kaj Wedel*, Kml., Kbh.
187. *Riberholdt-Hansen, Poul*, Sekr., KFUM's Soldatermission, Kbh.
188. *Rubak, Chr.*, 1L., Vaalse.
189. *Severinsen, Jørgen*, Kml., Gladsaxe.
190. *Simonsen, Carl*, Kml., Struer.
191. *Simonsen, Chr.*, Kml., Kbh.
192. *Sørensen, Poul*, †
- 1930
193. *Andreasson, Harry Villy*, 1L., Vetterlev-Høm.
194. *Clemmensen, Leopold Juel*, Kml., Kbh.
195. *Christensen, Chr. Sander*, Lærer, Batstrup.
196. *Christensen, Kristian J.*, Lærer, Fredensdal.
197. *Christiansen, Martin*, Kml., Aarhus.
198. *Crusell, Helge*, Kml., Kbh.
199. *Frederiksen, Svend*, Sekr., Kbh.
200. *Gluud, Richardt*, Kml., Kbh.
201. *Plansen, Einer Karl*, Kontorchef, Aarhus.
202. *Hansen, Georg Kjærsgaard*, Kml., Vejle.
203. *Hultquist, Leo Lund*, Kml., Kbh.
204. *Jensen, Frede*, Tømrermester, Virum.
205. *Jensen, Kurt*, Kml. Kbh.
206. *Jørgensen, Gunnar*, Kml., Glostrup.
207. *Kock, Viggo*, Kml., Kbh.
208. *Kristensen, Poul V.*, Lærer, Roskilde.
209. *Larsen, Ernst*, Kml., Kbh.
210. *Larsen, Henning*, Kml., Gentofte.
211. *Marquardsen, Ebbe*, Kml., Kbh.
212. *Nielsen, Jørgen Hjorth*, Kml., Kbh.
213. *Nielsen, Kaj V.*, Kml., Kbh.
214. *Pedersen, Rich.*, †
215. *Petersen, Engelhardt*, Kml., Kbh.
216. *Petersen, Johannes*, 1L., Hundstrup.
217. *Rasmussen, Otto H.*, Kml., Kbh.
- *218. *Schmelling, Einar*, Kml., Kbh. (Æblevej 16, F., Godthaab 4241).
219. *Sørensen, Hans*, Kml., Ballerup.
220. *Thomsen, Rikard*, Kml., Gentofte.
221. *Vestergaard, Villum*, Kml., Kbh.
222. *Zintl, Rudolf*, Sct. Josefs Skole, Horsens.
- 1931
223. *Bech, Gunnar*, Kml., Kbh.
224. *Bengtson, Aage*, Kml., Kbh.
225. *Bisgaard, Charles*, Kml., Kbh.
226. *Bonnevie, Erling*, 2L., Uldsted.
227. *Byrge, Aage*, †
228. *Dreyer, Carl*, 1L., Jyllinge.
229. *Gadsbøll, Aage*, Kml., Frb.
230. *Heinemann, Poul*, Forvalter, Kbh.
231. *Jacobsen, John Bøndergaard*, Lærer, Maskinistkskolen, Kbh.
232. *Jacobsen, Torben*, Kml., Kbh.
233. *Jensen, Peter*, Lærer, Tikøb.
234. *Jensen, Axel Truels*, Kml., Kbh.
235. *Johansen, Johs.*, Kml., Glostrup.
236. *Juel, Sven*, †
237. *Larsen, Chr.*, Kml., Kbh.
238. *Lautrup, Chr.*, Kml., Frb.
239. *Lembøl, Erling*, Kml., Næstved.
240. *Nielsen, Johs. Gottlieb*, Sprogslærer, Kbh.
241. *Nielsen, Johannes*, Rejsesek., KFUM, Hornbæk, Randers.
242. *Nørfelt, Aage*, Overl. Roskilde.
243. *Pedersen, Robert*, Kml., Kbh.
244. *Petersen, Leo Nordby*, †
245. *Petersen, Carl Erik*, Kml., Kbh.
246. *Rasmussen, Sv. Aage*, Kml., Kbh.
247. *Salfelt, Holger*, Kml., Gentofte.
248. *Stubkjær, Emil*, Lærer, Aargab, Ringkøbing.
249. *Sylvest, Ejner*, Kml., Kbh.
- *250. *Sørensen, Carl*, Kml., Kbh. (Astrupvej 28, Brh., Bella 2255).
251. *Thøfner, Kaj*, Forst., Lærningehj., Frb.
252. *Truelsen, Henning*, Kml., Kbh.
- 1932
253. *Alsløv, Alfred*, Kml., Kbh.
254. *Andersen, Kai Otto*, Kml., Kbh.
255. *Christensen, Jens Henry*, Kml., Kbh.
256. *Clausen, Aage Tøffner*, Kml., Gentofte.
257. *Clausen, Carl Chr.*, Seminariel., Odense.
258. *Ebert, Kaj*, Kml., Kbh.

259. *Ellekvist, Herm. P. F.*, Kml., Kbh.
 260. *Espensen, Knud E.*, Kml., Kbh.
 261. *Fliindt-Nielsen, E.*, statsaut. Ejendoms-
 mægler, Kbh.
 262. *Gammelgaard, Jens Oluf*, Kml., Gentofte.
 263. *Hansen, Ove*, Kml., Gentofte.
 264. *Hansen, Thorkild Viet.*, Kml., Gladsaxe.
 265. *Hedstrøm, Sven-Erik*, Kml., Gentofte.
 266. *Jensen, Carl Thorvald Joh.*, Kml., Kbh.
 267. *Johansen, Svend, 1'L.*, Ansgarskolen,
 Slesvig.
 268. *Kaulberg, Svend*, Kml., Kbh.
 269. *Nølke, Jørgen H.*, Kml., Kbh.
 270. *Schussler, Poul*, Kml., Frb.
 271. *Skougaard, Harald*, Kml., Roskilde.
 *272. *Stegner-Petersen, Helge*, Kml., Frb.
 (C. N. Petersensvej 51, F., Godthaab
 1070 x).
 273. *Thomgreen, A. O. F.*, Enel., Skoven.
 274. *Vorsholt, Børge*, Kml., Kbh.

1933

275. *Andersen, Emmanucl*, Kml., Rødovre.
 276. *Andersen, Kaj Ewald*, Kml., Kbh.
 277. *Buttenschon, Sven*, Lærer, Bagsværd.
 *278. *Christensen, Vald.*, Kml., Kbh. (Fri-
 mestervej 36, NV., Taga 2326 y).
 279. *Duelund, Georg*, Kml., Hvidovre.
 280. *Foghmar, Erik*, Kml., Kbh.
 281. *Gjærløv, Gunnar*, Kml., Kbh.
 282. *Hansen, Sv. Aage*, Kml., Kbh.
 283. *Hansen, Sv. Elith*, —.
 284. *Harfot, Helmuth*, Kml., Kbh.
 285. *Hartmann, Børge*, Realskolel., Fr'cia.
 286. *Henriksen, Hans*, Kml., Gentofte.
 287. *Hoelstad-Christensen, Knud*, Kml., Kbh.
 288. *Jacobsen, Jac. Cudrio*, 1'L., Hou.
 289. *Jacobsen, Jacob*, 1'L., Kolind.
 290. *Jacobsen, Leif*, Kml., Frb.
 291. *Jensen, Harry Ulrich*, Fuldm., Kbh.
 292. *Jørner, Ove*, Kml., Kbh.
 293. *Madsen, Emil*, Kml., Frb.
 294. *Mortensen, Erik*, Kml., Kbh.
 295. *Nørgaard, Børge*, Kml., Frb.
 296. *Olsen, Karl*, Viceinsp., Hvidovre.
 297. *Olsen, Villy*, Kml., Taarnby.
 298. *Overgaard, Vilhelm*, Kml., Kbh.
 299. *Pedersen, Jens*, Kml., Kbh.
 300. *Petersen, Knud Brix*, Realskolel., Odder.
 301. *Petersen, Poul V.*, Kml., Kbh.
 302. *Rasmussen, Anker Reinholdt*, Kml., Kbh.
 303. *Seibeck, Torben*, Repr., Kbh.
 304. *Steenbuck-Jensen, Ove*, Kml., Kbh.
 305. *Svenningsen, Kaj*, Kml., Frb.

1934

(Ingen Dimittender).

1935

306. *Andersen, Emil Berg*, Kml., Kbh.
 307. *Greve, Francis*, Bibliotekar, Glostrup.
 308. *Grubb, Poul*, Antikvarbogh., Kbh.
 309. *Hermansen, Arne*, Kml., Kbh.
 310. *Herslund, William*, Kml., Kbh.
 311. *Jensen, Børge*, Kml., Kbh.
 312. *Madsen, Johs.*, Kml., Kbh.
 313. *Mortensen, Carl*, Kml., Kbh.
 314. *Mortensen, Knud*, Lærer, Stenlille.
 315. *Nicolaysen, Kjeld*, Kml., Kbh.
 316. *Nielsen, Børge*, Lærer, Kbh.
 317. *Nielsen, Daniel*, Kml., Kbh.
 318. *Nielsen, Vald.*, Kml., Kbh.
 319. *Nørrekjær, Kaare*, Kml., Frb.
 320. *Pedersen, Axel Ritsmar*, Kml., Kbh.
 *321. *Pedersen, Keld*, Kml., Gentofte. (F. F.
 Ulriksgade 261, Ø., Ryvang 741 v).
 322. *Pilegaard-Larsen, Holger*, Kml., Frb.
 323. *Ringsager, Kaj*, Kml., Kbh.
 324. *Rudloff, Fritz*, Kml., Kbh.
 325. *Røpke, Hans*, Kml., Kbh.
 326. *Sørensen, Børge Dissing*, Kml., Kbh.
 327. *Sørensen, William*, Kml., Kbh.

1936

328. *Ahrensbach, Hans H.*, Kml., Kbh.
 329. *Bjarnholt, Sv. B.*, Realskoleforst., Virum.
 330. *Christensen, Viggo Em.*, Leder af Fri-
 tidshjem, Kbh.
 331. *Christiansen, Hans Rud. F.*, Kml., Kbh.
 332. *Damtoft, Helge*, Kml., Kbh.
 333. *Dreyer, Otto N. J.*, Kml., Frb.
 334. *Gad, Erik*, Kml., Hvidovre.
 335. *de Gier, Børge William*, Kml., Kbh.
 336. *Henriksen, Find*, Kml., Kbh.
 337. *Humlum, Vilh.*, Timelærer, Olgod.
 338. *Jensen, Emil*, Kml., Kbh.
 339. *Jensen, Gunner*, —.
 340. *Kallenbach, Finn*, Kml., Kbh.
 341. *Møller, Anker*, Kml., Gladsaxe.
 342. *Nielsen, Hans Aage Erik*, —.
 343. *Pedersen, Henry*, Kml., Kbh.
 *344. *Petersen, Ib Djurhuus*, Kml., Gentofte.
 (Lindegaardsvej 14 A, Chl., Ordrup 67).
 345. *Ribers, Skjold*, Kml., Kbh.
 346. *Rydam, Herluf J.*, Kml., Rødovre.
 347. *Sørensen, Elmer*, 2'L., Vallensbæk.
 348. *Sørensen, Poul Henry*, Kml., Kbh.
 349. *Thomsen, Jørgen Rudbeck*, Kml., Kbh.
 350. *Thomsen, Niels Olaf*, Kml., Kbh.
 351. *Thorn, Oluf*, Enel., Ostrup.

1937

352. *Andersen, Karl Olsen*, Kml., Kbh.
 353. *Binzer, Knud*, Kml., Kbh.
 354. *Fredriksen, Poul Bonde*, Kml., Rødovre.

355. *Hansen, Hakon*, Kml., Kbh.
 356. *Jelshøj, Svend*, Kml., Kbh.
 357. *Jensen, Børge*, Kml., Kbh.
 358. *Kjems, Kaare*, Kml., Gentofte.
 359. *Krag, Poul Leo*, Kml., Kbh.
 360. *Nielsen, Erik Holg.*, Kml., Kbh.
 361. *Nielsen, Erling Helge*, l'L., Østofte.
 362. *Olsen, Poul-Eigil*, Kml., Frb.
 *363. *Ostenfeld-Hanscn, Chr.*, Kml., Hvidovre.
 (Langagervej 12, Valby 1639).
 361. *Pedersen, Johs. Bengt*, Kml., Rødovre.
 365. *Pedersen, Mogens*, Kml., Gladsaxe.
 366. *Petersen, Willy W.*, Kml., Rødovre.
 367. *Rasmussen, Poul*, 2L., Optagelseshj.,
 Kbh.
 368. *Rau, Johannes*, Kml., Kbh.
 369. *Rørbech, Svend*, Km!., Køge.
 370. *Sørensen, C. B. Gynther*, 2L., Kirke-
 Hyllinge.
 371. *Sørensen, Karl*, Kml., Kbh.
 372. *Vedersø, Otto*, Kml., Kbh.
 373. *Wolter, Niels-Aage*, Kml., Kbh.

1938

374. *Arvin, Børge*, Kml., Frb.
 375. *Atterup, Niels*, Lærer, Kalundborg.
 376. *Damø, Ib*, Kml., Gentofte.
 377. *Fisker, Børge*, Kml., Kbh.
 *378. *Groth, J. K.*, Kml., Frb. (Mellemvangen
 43, Brh., Bella 3478).
 379. *Hansen, Gert*, Kml., Kbh.
 380. *Hansen, Henning Verner*, Kml., Kbh.
 381. *Jacobsen, Poul V. Kromann*, Kml., Kbh
 382. *Jørgensen, N. C. F.*, Kml., Sorø.
 383. *Larsen, Erling*, Kml., Hvidovre.
 384. *Larsen, Hans Adolf*, Vik., Kbh.
 385. *Olsen, Ib*, Kbh.
 386. *Pedersen, Louis Daniel*, Kml., Kastrup.
 387. *Thoms, Jørgen*, Kml., Frb.

1939

388. *Baaner-Larsen, Ax. Th.*, Timel., Gentofte.
 *389. *Christophersen, Erik*, Kml., Kbh. (Slots-
 herrensv. 143, Vanl., Damsø 2754 y).
 390. *Elklit H. F. (Kristensen)*, Lærer, Straffe-
 anst., Vridsløselille.
 391. *Friis-Petersen, Mogens*, Vik., Kbh.
 392. *Hansen, Frants P.*, Kml., Kbh.
 393. *Hansen, Poul K. K. S.*, Kml., Nexø.
 394. *Hildinge, O.*, —.
 395. *Jensen, Preben E.*, Kml., Kbh.
 396. *Jørgensen, G. Springborg*, l'L., Skov-
 strup.
 397. *Kjems, Bue*, †
 398. *Lavesen, Carlo*, Kml., Kbh.
 399. *Nielsen, Helmuth*, Lærer, Opfostringsh.
 400. *Pedersen, Dan Nordby*, †

401. *Rasmussen, Eigil*, Lærer, Tjæreby.
 402. *Salomonsen, Eilif*, Højskolel., Vejle.
 403. *Schauby, Asger*, Kml., Kbh.

1940

404. *Andersen, Kjeld F. Pynt*, Vik., Kbh.
 405. *Bayer, Tage*, Kml., Kbh.
 406. *Bisgaard, Folmer*, Vik., Aalborg.
 407. *Bojesen, Palle Bo*, Vik., Frb.
 *408. *Christensen, N. E.*, Kml. (Bistrupvej 137,
 Birkerød 656).
 409. *Clausen, Poul*, Vik., Kolding.
 410. *Eschelund, Gunnar*, Kml., Lyngby.
 411. *Florander, Jesp.*, Vik., Frb.
 412. *Frandsen, Poul*, Vik., Kbh.
 413. *Hansen, Aage*, Kml., Lyngby.
 414. *Hansen, Erik*, Kml., Kbh.
 415. *Hansen, Erl. Dines*, Lærer, Flakkebjerg.
 416. *Hansen, Rich. Lykke*, Kml., Grenaa.
 417. *Iversen, Per*, Kml., Gentofte.
 418. *Jørgensen, Vilh.*, Lærer, Vivild.
 419. *Kampmann, Tage*, Kml., Gentofte.
 420. *Kirk, Viggo*, —, Kbh.
 421. *Larsen, Esbern*, Vik., Kolding.
 422. *Larsen, Poul Knud*, Vik., Roskilde.
 423. *Nielsen, Kjeld*, Lærer, Brovst.
 424. *Nielsen, Ørnulf*, Vik., Kbh. A.
 425. *Poulsen, Ewald*, Vik., Bjerringbro.
 426. *Randskov, Gustav*, Realskolel., Heden-
 sted.
 427. *Røjel, Preben*, Timel., Gladsaxe.
 428. *Staunsholm, Jørgen*, Vik., Kbh.
 429. *Thomsen, Erik*, Kml., Glostrup.
 430. *Toft, Christen*, Lærer, Fritidshj., Kbh.
 431. *Værgmann, Carrit*, Timel., Taarnby.

1941

432. *Aggerholm, Aage*, Vik., Rødovre.
 433. *Axel, Sv. Aage*, Vik., Frb.
 434. *Biilmann, Helmuth*, Vik., Gentofte.
 435. *Boelsgaard, H. E.*, Vik., Linaa.
 436. *Brødstrup-Holm*, Lærer, Gelsted Ung-
 domshjem.
 *437. *Clevin, Jørgen*, Vik., Frb. (Rølfsvvej 15,
 F., Godth. 102 u).
 438. *Hansen, Hans Jørgen Sv.*, Lærer, Sys-
 tofte.
 439. *Jensen, Flemming Vincent*, Vik., Kbh.
 440. *Jensen, Henrik Chr.*, Vik., Kbh.
 441. *Jensen, Phillip*, Vik., Kbh.
 442. *Jensen, Svend*, Vik., Kbh.
 443. *Jensen, Niels Tage*, Vikar, Tjebberup.
 444. *Jespersen, Poul Johs.*, Vik., Kbh. Km.
 Optagelseshj em.
 445. *Jørner, Jørgen*, Vik., Kbh.
 446. *Jørgensen, Alfr. Maj*, Vik., Gørløse.
 447. *Kyndal, Viggo*, Vik., Frb.

448. *Larsen, Benjamin*, Vik., Hillerød.
 449. *Lauitzen, Emil Børge*, Vik., Gentofte.
 450. *Looft, Viggo*, Vik., Kappel.
 451. *Mortensen, Henry Arne*, Timel., Haderslev.
 452. *Nielsen, Chr. Harkn.*, Vik., Gummerup.
 453. *Nielsen, Olaf*, Vik., Kbh.
 454. *Nøsted, Olaf*, Timel., Virum.
 455. *Petersen, Arne Zimling*, Timel., Gentofte.
 456. *Petersen, Carlo Øeby*, 2'L., Udbyneder.
 457. *Raaberg, Egon*, Vik., Frb.
 458. *Sander, Axel*, Vik., Kbh. A.
 459. *Steller, Poul*, Vik., Kbh.

1942

460. *Barkholt, Orla*, Vik., Hjørring.
 461. *Christensen, Helge T.*, Vik., Kbh.
 462. *Drewsen, Knud*, Medhj. ved Fritidshjem, Kbh.
 463. *Grand, Ole*, Lærer, Kbh.
 464. *Grode, John*, Vik., Kbh.
 465. *Hansen, Erik Rhode*, 2'L., Tranekær.
 466. *Hauger, Bjarne*, Lærer, Helsingør.
 467. *Håkonnsson, Egon*, Timel., Taarbæk.
 468. *Jensen, K. A. Høgsted*, Vik., Kbh.
 469. *Jeppesen, Helge*, Vik., Kbh.
 470. *Johansen, Heinz*, Vik., Kastrup.
 471. *Kandler, Willy*, Vik., Kbh.
 472. *Kobbeltvedt, Einar*, Vik., Skovshoved.
 *473. *Larsen, Egon Brun*, Vik., Kbh. (Fuglsang Allé 115, Brh., Damsø 2655).
 474. *Mikkelsen, Hilmer Frants*, Lærer, Roskilde Hvide.
 475. *Mogensen, Sigfred*, Vik., Hasle.
 476. *Moos, Holger*, Vik., Mosede.
 477. *Nielsen, Poul*, Vik., Gladsaxe.
 478. *Olsen, Egon*, Vik., Kbh.
 479. *Pedersen, Johs. Juul*, Enel., Glæsborg.
 480. *Petersen, Erik Falk*, Vik., Gentofte.
 481. *Petersen, Erik Reimann*, Vik., Kbh.
 482. *Petersen, Poul*, Vik., Kbh.
 483. *Schnack, Alex*, Vik., Kbh.
 484. *Schnack, Børge*, Vik., Kbh.
 485. *Svendstorp, Niels*, Vik., Frb.
 486. *Thomsen, Lars J.*, Vik., Lyngby.
 487. *Tvenge, Johs.*, Vik., Sorø.
 488. *Vestergaard, P. A.*, Assist. ved Fritidshj., Kbh.
 489. *Kalckar, Poul*, —.

1943

490. *Arvin, Carlo*, —, Kbh.
 491. *Bjeldbak, Hans Ev.*, —, Kbh.
 492. *Bjerg, Svend*, Vik., Roskilde.
 493. *Carlsen, Niels*, Vik., Nyborg.
 494. *Christensen, Henning*, Kbh. (Gymn.).

495. *Christoffersen, Kurt*, Kbh. (Gymn.).
 496. *Christoffersen, Hugo*, Kbh.
 497. *Gregersen, Eyvind*, —, Kbh.
 498. *Hagemann, Johs.*, Vik., Værløse.
 499. *Hansen-Skovmoes, Jørgen*, Vik., Kbh.
 500. *Hansen, Viktor Rhein*, Vik., Gentofte.
 501. *Henrichsen, Harald L.*, Lærer, Try.
 502. *Johnbeck, Kurt*, Vik., Kbh.
 503. *Jørgensen, Carl Erik*, Vik., Kbh.
 504. *Lemvig, Anker*, Lærer, Geelsgaardens Kostskole.
 505. *Mikkelsen, Thomas*, †
 506. *Nielsen, Ernst Aug.*, —, Kbh.
 507. *Nielsen, H. Frits V.*, —, Kbh.
 508. *Nielsen, Kai Werner*, Vik., Kbh.
 *509. *Nielsen, N. Olav*, Lærer, Godthaabs Privatsk. (P. Bangsvej 227, Valby).
 510. *Pedersen, Johs.*, —, Aarhus.
 511. *Pedersen-Salling, Anker*, —, Kbh.
 512. *Sarbo, Børge E.*, Vik., Nyborg.
 513. *Sinding, Jørgen*, stud. jur., Kbh.
 514. *Sten, Arne*, —, Kbh.
 515. *Stricker-Petersen, Joh.*, —, Kbh.
 516. *Trinskjær, Emil*, Lærer, Fuglsang Fri-skole.
 517. *Whitla-Jørgensen, Poul*, —, Kbh.

1944

518. *Bacher, Henning Palm*.
 519. *Elmstrøm, Børge Anton*.
 520. *Ennow, Erik*.
 521. *Hartelius, Børge Niels*.
 522. *Helqvist, Viggo*.
 523. *Jacobsen, Jens Erik*.
 524. *Jacobsen, Steffen*.
 525. *Lundstoft (Jensen), Aage Harald*.
 526. *Jensen, Erik Stenild*.
 527. *Jensen, Jens Søren*.
 528. *Jensen, Robert Poul*.
 529. *Jørgensen, Preben Aksel*.
 530. *Knudsen, Poul Højrup*.
 531. *Knudsen, Tage Bøcher*.
 532. *Larsen, Carl Johan*.
 533. *Larsen, Kai Nygaard*.
 534. *Larsen, Knud*.
 535. *Madsen, Erik Henry*.
 536. *Nielsen, Hans Aage*.
 537. *Fausner (Olsen), Egon Herman*.
 538. *Petersen, Bernt Jensen*.
 539. *Petersen, Holger Hjerminde*.
 540. *Petersen, Jan Cornelius*.
 541. *Schmidt, Leonard Gunnar*.
 542. *Schultz, Christian Jørgensen*.
 543. *Søgaard, Knud Holger*.
 544. *Sørensen, Peer Kjær*.
 545. *Tiemroth, Jørgen Einar*.